

343 . 151

ม 5146

5.3

ผลของการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยต่อการเปลี่ยนเจตคติต่อประชาธิปไตย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ปริญญาณิพนธ์

ของ

บุญมี เต็ดอนันต์กุล

28 ต.ค. 2539

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์

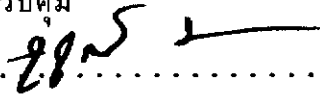
มีนาคม 2539

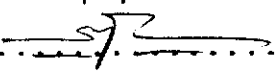
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๒. ๕๗๑๐๕

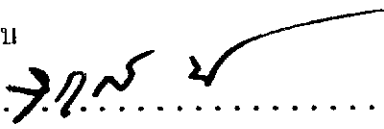
คณะกรรมการควบคุมและกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญาโทฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

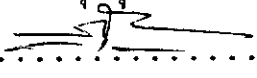
คณะกรรมการควบคุม

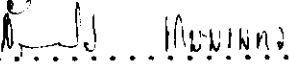
..... ประธาน
(ผศ.ดร.สุรวุฒิ ปัดไชสง)

..... กรรมการ
(อ.ประทีป จินจี่)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผศ.ดร.สุรวุฒิ ปัดไชสง)

..... กรรมการ
(อ.ประทีป จินจี่)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ.ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาโทฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 4 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2539

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทฉบับนี้ สำเร็จลงด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรภูมิ ปัดไธสง ประธานที่ปรึกษาปริญญาโท อาจารย์ประทีป จินึง กรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท ที่ได้สละเวลาในการให้ความรู้ คำแนะนำ และตรวจแก้ไขทุกขั้นตอนของการทำวิจัย ตลอดจนให้ความช่วยเหลืออื่นๆ ที่ทำให้ปริญญาโทสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตรกรรมการสอบปากเปล่า ที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัย ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุษฎี โยเหลาที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการสร้างเครื่องมือในการทำวิจัย ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจบทความวิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษ ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ไชโย เขียวนนท์ ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนวัดบางขันธุ์ คณะอาจารย์และนักเรียนโรงเรียนชุมชนวัดบางขันธุ์ อาจารย์กลิ่น ชูจันทร์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดกลางคลองสาม คณะอาจารย์ นักเรียนโรงเรียนวัดกลางคลองสาม ที่ช่วยให้การวิจัยดำเนินไปได้ และขอขอบคุณ คุณสุวลัย ธำรงค์สกุลศิริ ผู้ช่วยวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยนี้

ท้ายที่สุดนี้ขอน้อมระลึกถึงพระคุณของคุณพ่อคุณแม่ และครูอาจารย์ที่อบรมสั่งสอนและให้ความรู้ ซึ่งทำให้การทำปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จลงได้

บุญมี เต็ดอนันต์กุล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
กลุ่มตัวอย่าง.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เจตคติ	7
การวัดเจตคติ.....	10
วิธีการวัดเจตคติ.....	11
รูปแบบการวัดเจตคติ.....	11
ทฤษฎีความไม่คล่องจองของปัญญา.....	14
ความเชื่อพื้นฐาน.....	14
ศัพท์พื้นฐานที่ใช้ในทฤษฎีความไม่คล่องจองของปัญญา.....	14
สาเหตุที่ทำให้เกิดความไม่คล่องจองของปัญญา.....	15
วิธีการลดความไม่คล่องจองของปัญญา.....	17
การต่อต้านการลดความไม่คล่องจองของปัญญา.....	18
ความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนเจตคติ.....	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนเจตคติ.....	21

ประโยชน์ของการใช้ทฤษฎีความไม่คล่องจองของปัญหาต่อการเปลี่ยน เจตคติ.....	23
ประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต.....	24
ความหมาย.....	24
หลักการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตย.....	25
คุณลักษณะของพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต.....	26
นิยามปฏิบัติการ.....	29
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	30
สมมติฐานการวิจัย	31
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	32
ประชากร	32
กลุ่มตัวอย่าง	32
การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	33
แบบแผนการทดลอง.....	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
วิธีดำเนินการทดลอง	41
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	42
การนำเสนอข้อมูล	42
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
5 สรุปและอภิปรายผล	49
วิธีดำเนินการวิจัย	49

บทที่	หน้า
สรุปผลการวิจัย	51
อภิปรายผลตามสมมุติฐาน	51
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	54
ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ	54
บรรณานุกรม	55
ภาคผนวก	64
ภาคผนวก ก	64
ภาคผนวก ข	65
ประวัติย่อของผู้วิจัย	167

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับคนไทยทุกคน เพราะการดำรงชีวิตตามวิถีทางของการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขนั้น เป็นรูปแบบการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ จึงสามารถกระจายความมั่งคั่งได้มากกว่าระบบอื่น และเปิดโอกาสให้ความใฝ่ฝันในการริเริ่มสร้างสรรค์ของมนุษย์ เป็นความจริงขึ้นมาได้ (อมร รักษาสัตย์, 2532)

แต่เมื่อพิจารณาพัฒนาการของการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยพบว่า ยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร ซึ่งเห็นได้จากการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับวิถีทางของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เช่น การก่อกบฏและรัฐประหาร ซึ่งเกิดขึ้นหลายครั้ง อาทิเช่น การยึดอำนาจรัฐโดยพลตรีพระยาพหลพลพยุหเสนาใน พ.ศ. 2476 จอมพลแปลก พิบูลย์สงครามในพ.ศ. 2490 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ในพ.ศ. 2501 จอมพลถนอม กิตติขจรในพ.ศ. 2514 พลเรือเอกสัจด์ ชลออยู่ในพ.ศ. 2519 (เกื้อนคร. มปป.) และครั้งหลังสุด พลเอกสุนทร คงสมพงษ์ในพ.ศ. 2534 ซึ่งการกระทำดังกล่าวแสดงถึงการปฏิเสธการปกครองระบอบประชาธิปไตยของบุคคลกลุ่มนี้ (ประชา เทพเกษตรกุล. 2535) และสาเหตุที่คนกลุ่มนี้สามารถเข้ากุมอำนาจได้อย่างราบรื่นก็เพราะวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยเอื้ออำนวยให้ (ปริญญา อุดมทรัพย์. 2514) นอกจากนี้ผลการวิจัยของชาญศักดิ์ ถวิล (2534) พบว่ากลุ่มตัวอย่างเคยตกลงซื้อเสียงมีอัตราเฉลี่ยสูงถึง 68.59 % และคนกลุ่มนี้ได้เลือกตามที่ไดตกลงไว้ถึง 98.31% เมื่อเป็นเช่นนี้ ย่อมไม่เป็นผลดีต่อเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศ สาเหตุสำคัญที่ทำให้เป็นเช่นนี้ เพราะวิถีชีวิตของคนไทยไม่เข้ากับการปกครองระบอบประชาธิปไตย นั้นหมายความว่าระบบการเมืองใดก็ตามที่นำไปใช้กับสังคมหนึ่งๆนั้น ถ้าสามารถเข้ากับวิถีชีวิตของคนในสังคมได้มากที่สุดแล้ว

ย่อมก่อให้เกิดเสถียรภาพทางการเมืองได้ สังคมใดมีวิถีชีวิตทางการเมืองแบบเผด็จการหรือกึ่งเผด็จการแต่ได้นำการปกครองระบอบประชาธิปไตยมาใช้ความไร้เสถียรภาพ จะตามมาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด และเช่นเดียวกันสังคมใดมีวิถีชีวิตทางการเมืองแบบประชาธิปไตย แต่ผู้นำพยายามปกครองในระบอบเผด็จการ สังคมนั้นจะประสบกับความวุ่นวายอยู่เนืองๆและไม่ว่าความไร้เสถียรภาพทางการเมืองจะเกิดจากกรณีใดก็ตาม ย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมด้วย (ชาญวุฒิ วัชรพุกก์. 2516) เมื่อเป็นเช่นนั้น ประเทศไทยซึ่งมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ถ้าต้องการให้มีเสถียรภาพทางการเมืองต้องให้พลเมืองมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย

คนในสังคมใดจะมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยได้ คนในสังคมนั้นจำเป็นต้องมีเจตคติที่ดีต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยเฉพาะประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต (วิสุทธี โปธิแทน. 2524) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของดาร์ล (Dahl. 1963:91) ที่กล่าวว่าไว้ว่าเจตคตินั้น สามารถช่วยรักษาการดำเนินงานของรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยได้ ในเมื่อประเทศไทย มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยจึงควรส่งเสริมให้ประชาชนมีเจตคติที่ดีต่อประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจตคติที่ดีต่อวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยจะนำไปสู่ความมีเสถียรภาพทางการเมือง ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศด้วย

เจตคติทางการเมืองก่อกำเนิดขึ้นได้ในวัยเด็กและจะมีผลอย่างสำคัญในวัยผู้ใหญ่ นิมี (Niemi. 1973:118) ซึ่งสอดคล้องกับ คันเดล (Kandel. 1959 : 274) ที่กล่าวว่า คุณต้องการอะไรในรัฐ คุณต้องใส่เข้าไปในโรงเรียน (What you want in the state, you must put into the school) เพราะโรงเรียนเป็นผู้ถ่ายทอดทุกสิ่งทุกอย่างให้กับนักเรียนตามเจตนาของหลักสูตรที่สอดคล้องกับนโยบายในการเปลี่ยนคนของรัฐ งานวิจัยที่สอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าวได้แก่ งานวิจัยของดอร์สัน และพรีวิกท์ พาย เอบเตอร์ อุษณีย์ ฉัตรานนท์ ทินพันธ์ นาคะตะ และสุจิต บุญบงการ (กิตติ อมตชีวิน. 2522 : 97; อ้างอิงมาจาก Greenberg. 1970 ; Dawson and Prewitt. 1969 ; Pye. 1966 ; Apter. 1965 ; Nakata. 1975 ; อุษณีย์ ฉัตรานนท์. 2517 ; สุจิต บุญบงการ. 2514) ซึ่งพบว่า

โรงเรียนสามารถถ่ายทอดเจตคติต่อประชาธิปไตยเพื่อเปลี่ยนเจตคติต่อประชาธิปไตยของเด็กได้ และสอดคล้องกับพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2526) ที่ศึกษางานวิจัยของนักรัฐศาสตร์ในหลายประเทศแล้ว พบว่าสังคมประกิตทางการเมืองเป็นกระบวนการที่ก่อตัวมา ตั้งแต่วัยเด็ก ตัวอย่างงานวิจัยที่พบคือ งานของอีสตันและเฮสส์ (Easton and Hess. 1942) เรื่อง " โลกทางการเมืองของเด็ก " (The Child's Political World) งานของกรีนสไตน์ (Greenstein.1960) เรื่อง "ภาพพจน์ของอำนาจทางการเมืองของเด็ก" (The Benevolent Leader: Children's Images of Political Authority) เป็นต้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงล่าช้าของการปกครองระบอบประชาธิปไตยกระทำได้ โดยการเปลี่ยนเจตคติต่อประชาธิปไตยของนักเรียนในขณะศึกษาอยู่ในโรงเรียนและเป็นโรงเรียนที่ต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา เหตุที่ต้องต่ำกว่าชั้นอุดมศึกษาเพราะบุคคลที่เรียนชั้นอุดมศึกษาจะมีเจตคติที่มั่นคงและค่อนข้างเปลี่ยนแปลงยาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของโลว์เนาท์ ชจรศิลป์ (2513) พบว่า การอบรมในชั้นอุดมศึกษาไม่ช่วยให้นักศึกษามีเจตคติต่อประชาธิปไตยสูงขึ้น

นอกจากนี้ยังได้มีการวิจัยพบว่า เด็กในวัยเรียนมีเจตคติต่อประชาธิปไตยต่ำ (สุภาพร วิไลพันธ์. 2520)

การเปลี่ยนเจตคติต่อประชาธิปไตยของนักเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับการปกครองประเทศนั้นได้มีการศึกษาวิจัยกันมาก ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาวิธีสอน ซึ่งไม่สะดวกมากนักที่จะนำไปใช้ ด้วยวิธีการสอนแต่ละวิธีต้องมีการเรียนรู้ใหม่ และต้องมีทักษะ จึงจะใช้ได้อย่างได้ผล ดังนั้นจึงมีการเพิกเฉยที่จะนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง ทำให้ปัญหาความไม่สอดคล้องของเจตคติกับระบอบการปกครองของประเทศยังคงดำรงอยู่ ซึ่งไม่เอื้อต่อการพัฒนาการปกครองของประเทศ ที่ใช้การปกครองระบอบประชาธิปไตย (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. 2526) เช่น การไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเมินเฉยต่อพฤติกรรมการทุจริตของข้าราชการ หรือการทำลายสิ่งของสาธารณะของบุคคล เป็นต้น ซึ่งเป็นไปได้ว่าพฤติกรรมที่เขาแสดงออกมานั้นเป็นไปตามเจตคติที่เขามีอยู่ เพราะตามความเชื่อของนักจิตวิทยากลุ่มปัญญานิยมเชื่อว่า บุคคลมีความคิดอย่างไร เขาก็พร้อมที่จะกระทำในสิ่งนั้น นั่นก็คือ

เมื่อเรามีเจตคติอย่างไร เขาก็พร้อมที่จะกระทำให้สอดคล้องกับเจตคติของเขานั้นเอง ด้วยเหตุนี้เองถ้าเปลี่ยนให้บุคคลมีเจตคติที่ดีต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต เขาก็จะมีความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต

ในเรื่องของการเปลี่ยนเจตคติต่อประชาธิปไตยนั้นนอกจากจะเปลี่ยนด้วยวิธีการสอนแล้วยังสามารถกระทำด้วยวิธีการอื่นได้อีกมากและวิธีที่เกี่ยวข้องระหว่างความสัมพันธ์ของพฤติกรรมกับเจตคติคือวิธีการตามทฤษฎีความไม่คล้องจองของปัญหา (A Theory of Cognitive Dissonance) ซึ่งมีสมมติฐานว่าเมื่อเกิดความไม่คล้องจองของปัญหา บุคคลจะพยายามลดหรือขจัดความไม่คล้องจองนั้น นั่นคือ ถ้าพฤติกรรมกับเจตคติเกิดความไม่คล้องจองขึ้น บุคคลจะเปลี่ยนเจตคติหรือพฤติกรรมเพื่อลดหรือขจัดความไม่คล้องจองที่เกิดขึ้นนั้น และถ้าเขาตั้งใจที่จะเปลี่ยนเจตคติ เขาก็จะแสดงพฤติกรรมที่เราต้องการสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวีรยุทธ วิเชียรโชติ (2516) ที่กล่าวว่าการศึกษาให้นักเรียนให้มีเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตอันประกอบด้วย คารวธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม วินัยธรรม คุณธรรม และสันติธรรม สามารถกระทำได้ โดยการฝึกให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นในการอภิปราย และ แสดงออกในที่ประชุม ฝึกให้นักเรียนคุ้นเคยกับวิธีการ และ มารยาทของการประชุมอภิปรายแบบประชาธิปไตย เช่นยกมือก่อนพูด ฝึกการทำงานกลุ่ม ทำให้เกิดการสร้างวินัยต่อตนเอง ต่อหมู่คณะ และต่อสังคม การใช้ทฤษฎีความไม่คล้องจองของปัญหานอกจากสามารถเปลี่ยนเจตคติได้แล้ว ยังทำให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรม ด้วยการปฏิบัติอยู่เป็นนิจ ซึ่งแก้ปัญหาความข้องใจในการทำนายพฤติกรรมของเจตคติ เพราะ ดีเฟลอร์ (De Fleur. 1958) พบว่าเจตคติจะเป็นเครื่องชี้บ่งเพื่อทำนายพฤติกรรมที่บุคคลจะแสดงออกได้ถ้ามีสภาวะกดดันทางสังคม และระยะความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นองค์ประกอบ ซึ่งสภาวะความกดดันทางสังคมในงานวิจัยนี้คือ การที่กลุ่มตัวอย่างถูกกำหนดให้แสดงพฤติกรรมประชาธิปไตย และมีระยะความสัมพันธ์เป็นจำนวน 20 ครั้ง เพราะงานวิจัยนี้ใช้การฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยสร้างความไม่คล้องจองของปัญหา เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างลดหรือขจัดความไม่คล้องจองของปัญหาด้วยการเปลี่ยนเจตคติ ให้เป็นเจตคติที่ดีต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต

ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรม

ประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตต่อการเปลี่ยนเจตคติ ภายใต้ทฤษฎีความไม่คล้องจองของ
ปัญญา (A Theory of Cognitive Dissonance)

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การศึกษาดังนี้ เป็นการศึกษาเชิงทดลอง ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยต่อการเปลี่ยนเจตคติต่อ
ประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต

2. เปรียบเทียบผลของการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยต่อการเปลี่ยนเจตคติ
ต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตระหว่างกลุ่มที่สมัครใจกับกลุ่มที่ไม่สมัครใจ เข้ารับการฝึก
พฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ได้แนวทางและวิธีการฝึกพฤติกรรมที่มีผลต่อการเปลี่ยนเจตคติต่อ
ประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตของเยาวชน

2. ทราบแนวทางที่เหมาะสมในพัฒนาบุคคลในเรื่องประชาธิปไตยด้านวิถี
ชีวิตอย่างได้ผลดี

3. วิธีการและรูปแบบการฝึกพฤติกรรมสามารถใช้เป็นพื้นฐานในการค้นคว้า
วิจัยเพื่อเปลี่ยนเจตคติในเรื่องอื่นๆได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาดังนี้ เป็นนักเรียนโรงเรียนวัดกลาง
คลองสามที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538
จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มดังนี้คือกลุ่มสมัครใจฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย
ด้านวิถีชีวิต 15 คน กลุ่มไม่สมัครใจฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต 15 คน

และกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต 30 คน การฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตนั้น กระทำในวิชาสังคมศึกษา และการฝึกจะเป็นการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านวิถีชีวิต ซึ่งประกอบด้วย คารวธรรม ปัญญาธรรม และ สามัคคีธรรม

2. ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมี ตัวแปร 2 ประเภท

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต

ตัวแปรตาม ได้แก่ เจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ซึ่งประกอบด้วย คารวธรรม ปัญญาธรรม และสามัคคีธรรม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มีการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เจตคติ
2. ทฤษฎีความไม่คล่องจองของปัญญา
3. ประชาธิปไตย

ในแต่ละหัวข้อมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เจตคติ (ATTITUDE)

ความหมายของเจตคติ

คำว่า "เจตคติ" ตรงกับภาษาอังกฤษว่า "ATTITUDE" มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า "APTITUDIN" หรือ "APTITUDO" หมายถึงแนวโน้มหรือความพร้อมที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด (Webster's New Collegiate Dictionary, 1974: 56)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 238) ได้ให้ความหมายเจตคติว่า หมายถึง ท่าทีหรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

นอกจากนี้ยังมีผู้นิยามคำว่าเจตคติไว้อีกมากมาย การสำรวจระยะแรกจนถึงปี ค.ศ. 1939 เนลสัน (Nelson, 1939) พบว่ามีการให้นิยามแตกต่างกันถึง 30 นิยาม ต่อมา ฟิชบายน์และไอเซ็น (Fishbein & Ajzen, 1972) พบคำนิยามที่แตกต่างกันถึง 500 นิยาม ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอใช้ความหมายในแนวที่มีนักวิชาการรวบรวมและจำแนกความหมายออกเป็น สามกลุ่มหลักโดยอาศัยองค์ประกอบของเจตคติเป็นเกณฑ์

ธีระพร อุวรรณโณ (2533) ได้ให้ความหมายโดยจำแนกนิยามเจตคติตามจำนวนองค์ประกอบซึ่งแบ่งได้สามกลุ่มหลักดังนี้

1. เจตคติมีสามองค์ประกอบ
2. เจตคติมีสององค์ประกอบ
3. เจตคติมีหนึ่งองค์ประกอบ
1. เจตคติมีสามองค์ประกอบ

องค์ประกอบของเจตคติตามแนวความคิดนี้ประกอบด้วย ปัญหา อารมณ์ความรู้สึก และแนวโน้มในการกระทำ

กลุ่มที่เชื่อว่าเจตคติมีสามองค์ประกอบได้ให้คำนิยามของเจตคติไว้ว่า เป็นระบบที่คงทนขององค์ประกอบสามองค์ประกอบที่มีศูนย์รวมอยู่ที่ ที่หมายหนึ่ง ซึ่งองค์ประกอบด้านปัญหาเป็นความเชื่อเกี่ยวกับที่หมาย องค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึกเป็นอารมณ์ความรู้สึกเกี่ยวกับที่หมาย และ องค์ประกอบด้านแนวโน้มในการกระทำเป็นการกำหนดล่วงหน้าให้มีการกระทำต่อที่หมาย

นักวิชาการที่นิยามในลักษณะที่เจตคติมีสามองค์ประกอบ คือ ปัญหา อารมณ์ความรู้สึก และแนวโน้มในการกระทำได้แก่ เซคอร์ด แบคแมน โสฟแลนด์ เครช และคณะ เชไรฟ์และแคนตริล (ธีระพร อุวรรณโณ. 2533 ; อ้างอิงมาจาก Secord and Backman. 1967:97 , Hovland. 1960 , Krech and Crutchfield. 1948, Sherif and Cantril. 1945)

2. เจตคติมีสององค์ประกอบ

องค์ประกอบของเจตคติตามแนวความคิดนี้ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านปัญหาและองค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก

กลุ่มที่เชื่อว่าเจตคติมีสององค์ประกอบได้ให้คำนิยามของเจตคติว่า เป็นแนวโน้มที่บุคคลจะประเมินสัญลักษณ์หรือที่หมายหรือแง่มุมของโลกของตนในทางดีหรือไม่ดี เจตคตินี้รวมองค์ประกอบสององค์ประกอบเข้าด้วยกัน คืออารมณ์ความรู้สึก ซึ่งเป็นแกนกลางของความชอบหรือไม่ชอบ และปัญหาหรือความเชื่อที่เป็นส่วนของการบรรยายที่หมายของเจตคติ บรรยายลักษณะ และบรรยายความสัมพันธ์กับที่หมายอื่น

นักวิชาการกลุ่มที่นิยามความหมายของเจตคติมีสององค์ประกอบคือ อารมณ์ ความรู้สึก และปัญญา ได้แก่ โรเซ็นเบิร์ก และแคตส์ (ธีระพร อูวรรณโณ. 2533 ; อ้างอิงมาจาก Rosenberg. 1966:117, Katz. 1960)

3. เจตคติมีหนึ่งองค์ประกอบ

เจตคติมีหนึ่งองค์ประกอบนั้น หมายถึงองค์ประกอบด้านความรู้สึก ซึ่งมีแกนกลางอยู่ที่การประเมิน

แนวคิดที่นิยามเจตคติเป็นองค์ประกอบเดียว ได้ให้คำนิยามไว้ว่า เจตคติ หมายถึง ความเข้มของอารมณ์ความรู้สึกทางบวกหรือทางลบ ในทางสนับสนุนหรือต่อต้านที่หมายทางจิต

ที่หมายทางจิตหมายถึงวัตถุ ความคิด แบบแผนการกระทำ รูปแบบความประพฤติ อุดมการณ์ หลักจริยธรรม ค่าขวัญ หรือสัญลักษณ์ที่บุคคลอาจแสดงอารมณ์ความรู้สึก ทางบวกหรือทางลบได้

นักวิชาการกลุ่มที่นิยามว่า เจตคติมีองค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึกเพียงองค์ประกอบเดียว ได้แก่ เชอร์สโตน ดิวอี้ ฮัมเบอร์ ฮิลล์ เบม ออสกูดและคณะ (ธีระพร อูวรรณโณ. 2533 ; อ้างอิงมาจาก Thurstone. 1959:297, Dewey and Humber. 1966:22 ,Hill. 1981 Bem. 1970 ,Osgood Suci and Tannenbaum. 1957:189-191)

สำหรับการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ตามการนิยามของกลุ่มที่มีแนวคิดว่าเจตคติ มีหนึ่งองค์ประกอบ เพราะองค์ประกอบด้านความรู้สึกเป็นองค์ประกอบที่ทุกกลุ่มใช้วัดร่วมกัน และการวัดเจตคติจะวัดองค์ประกอบเดียว หรือ มากกว่าก็ได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2530)

การวัดเจตคติ

การวัดเจตคติ ดวงเดือน (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2530) ได้อธิบายว่า การวัดเจตคติกระทำโดยการวัดองค์ประกอบต่างๆของเจตคติ ซึ่งจะวัดเพียงองค์ประกอบเดียว หรือ หลายองค์ประกอบพร้อมกันก็ได้ เพราะเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดย่อมมีความสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ นักจิตวิทยาสังคมนิยมวัดลักษณะที่องค์ประกอบต่างๆมีร่วมกัน ซึ่งได้แก่ ทิศทาง และ ปริมาณ

ทิศทาง (Direction) เจตคติมี 2 ขั้ว หรือ 2 ทิศทาง หมายถึง การประเมินค่าการรู้สึก การรู้สึก และการพร้อมที่จะกระทำ ไปในทางที่เป็นบวกหรือเป็นลบ ซึ่งหมายถึง ดี หรือ เลว เช่น เกี่ยวกับองค์ประกอบทางการรู้สึก ก็สามารถวัดได้ว่าบุคคลมีความรู้ในประเด็นที่ต้องการวัด ในทางที่ว่าสิ่งนั้นดีหรือเลว ส่วนที่เกี่ยวกับองค์ประกอบทางการรู้สึกก็สามารถวัดได้ว่าบุคคลมีความรู้สึกต่อสิ่งนั้นไปในทางบวก หรือ ทางลบ คือในทางชอบ พอใจ หรือไม่ชอบ ไม่พอใจ ส่วนที่เกี่ยวกับองค์ประกอบทางความพร้อมที่จะกระทำ ก็สามารถวัดได้ว่าบุคคลพร้อมที่จะกระทำต่อสิ่งนั้นในทางบวก หรือทางลบ ซึ่งทางบวก หมายถึง ความพร้อมที่จะให้การสนับสนุนหรือช่วยเหลือ ส่วนทางลบ หมายถึง ความพร้อมที่จะทำลาย หรือ ขัดขวางความเจริญของสิ่งนั้น การวัดเจตคติจึงเป็นการวัดที่แตกต่างไปจากการวัดจิตลักษณะอื่นๆของมนุษย์ เช่นการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ซึ่งมีทิศทางเดียว คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงหรือต่ำเท่านั้น

ปริมาณ (Magnitude) หมายถึง ปริมาณความเข้มหรือปริมาณความรุนแรงของเจตคติที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปในทิศทางบวกหรือลบ นั่นคือบุคคลอาจมีเจตคติต่อสิ่งหนึ่งอย่างรุนแรงมาก แต่มีเจตคติต่อสิ่งหนึ่งเพียงเบาบาง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสำคัญของสิ่งนั้น หรือขึ้นอยู่กับความพิวพันของบุคคลกับสิ่งนั้น

วิธีการวัดเจตคติ

ในปัจจุบันพบวิธีการวัดเจตคติมากมาย ผู้วิจัยรวบรวมมาพอเป็นสิ่ง เชบดังนี้

1. การสัมภาษณ์ (Interview) หมายถึง การถามให้ตอบด้วยปากเปล่า ผู้เก็บข้อมูลอาจจะจดบันทึกคำตอบ หรืออัดเสียงคำตอบเอาไว้ก็ได้ แล้วนำคำตอบนั้น มาวิเคราะห์ในภายหลัง

2. การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) หมายถึง ชุดของข้อคำถามที่สร้างขึ้นเพื่อให้รวบรวมข้อเท็จจริง เรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับความคิดเห็น ความสนใจ ความรู้สึกต่างๆ ซึ่งเป็นเครื่องมือวัดด้านความรู้สึก (Affective Domain) รวมทั้งแบบสำรวจ (Inventory) และแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

รูปแบบการวัดเจตคติ

รูปแบบวิธีการวัดเจตคติ มี 3 รูปแบบดังนี้

1. วิธีการใช้ค่าประจำข้อความ (Equal-Appearing Intervals) เป็นวิธีการของเทอร์สโตนและคณะ (Thurstone . 1929) ซึ่งการสร้างตามรูปแบบนี้ต้องหาค่าประจำข้อความ ของแต่ละข้อความ ที่จะใช้ในการวัดเจตคติ ก่อนไปเก็บข้อมูลในการวิจัย โดยค่านั้นจะแสดงว่า ข้อความนั้นกล่าวบรรยาย ถึงเรื่องที่ศึกษาไปในทางที่เห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบ และมีความหนักเบาเท่าใด เช่น การไปเลือกตั้งเป็นเรื่องเสียเวลาทำมาหากินไปเปล่าๆ(1.6) ถ้าข้อความนี้มีเครื่องหมายถูก ผู้วิจัยจะนำค่าประจำข้อความในวงเล็บ มาใช้หาคะแนนเจตคติต่อประชาธิปไตยของผู้ตอบ โดยใช้ค่ามัชฌิมฐานหรือ ค่าเฉลี่ยของค่าประจำข้อความที่ผู้ตอบคนหนึ่งๆ รับผิดชอบไว้ ซึ่งจะเป็นค่าสมบูรณ์ (absolute value) เพราะอยู่ระหว่าง 0-11 เท่านั้น

2. วิธีการประเมินบนมาตราส่วน (Posterior Approach) วิธีการวัดเจตคติที่นิยมใช้กันมาก ในประเทศไทย คือ วิธีการประเมินบนมาตราส่วนตามแบบของลิเคิร์ต เพราะสร้างง่ายมีขั้นตอนน้อยกว่าวิธีการของเทอร์สโตน แต่ประสิทธิภาพไม่แตกต่างกัน (งามตา วณิชทานนท์. 2535:224; อ้างอิงมาจาก Likert. 1932)

การสร้างตามวิธีของลิเคิร์ตเริ่มด้วยการรวบรวมข้อความมาเป็นจำนวนมากกว่าที่ใช้จริง 2 ถึง 3 เท่า โดยแต่ละข้อความจะต้องครอบคลุมช่วงเจตคติทั้งหมด และมีมาตราส่วนประกอบ (มาตราส่วนตามทีลิเคิร์ตใช้มี 5 หน่วย แต่ที่ใช้กันอาจมีมากกว่านี้ก็ได้แล้วแต่ความเหมาะสม) แล้วนำไปวัดเจตคติของคนกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นนำไปหาค่าอำนาจจำแนก ความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่น เพื่อคัดข้อความที่นำมาใช้จริง ซึ่งควรมีเนื้อความทั้งทางด้านบวกและทางด้านลบ

3. วิธีการใช้ความหมายแฝงของคุณศัพท์ (Semantic Differential Scales) ออสกู๊ด และคณะ (Osgood . 1957) ซึ่งเป็นมาตรที่วัดความหมายโดยนัยของที่หมายต่างๆต่อผู้ตอบไม่ใช้การวัดความหมายตามพจนานุกรม เช่น รถยนต์ อาจมีความหมายโดยนัยต่อครุว่าเป็นเกียรติแสดงความมีหน้ามีตา เป็นต้น ออสกู๊ดและคณะพบว่าที่หมายหนึ่งๆอาจมีความหมายโดยนัยต่อผู้ตอบกลุ่มหนึ่งๆได้หลากหลาย มิติ เช่น มิติการประเมิน มิติศักยภาพ และมิติกิจกรรม แต่มิติที่จะนำมาใช้ในการวัดเจตคติคือมิติการประเมินเท่านั้น

ลักษณะของมาตรความหมายแฝงของคุณศัพท์ คือ มีคุณศัพท์ทางการประเมินที่ตรงกันข้ามอยู่ 2 ขั้ว เช่น ง่าย-ยาก เป็นต้น ค่าคุณศัพท์ทางซ้ายจะมีการนำค่าทางบวกและทางลบมาสลับกันบ้าง เมื่อทางซ้ายเป็นบวกทางขวาจะเป็นลบ และเช่นเดียวกันถ้าทางซ้ายเป็นลบทางขวาจะเป็นบวก

วิธีการสร้างมาตรของออสกู๊ด

1. กำหนดที่หมายของเจตคติ ต้องกำหนดให้ชัดเจนเช่น วิธีชีวิตแบบประชาธิปไตย

2. นำที่หมายไปกระตุ้นค่าคุณศัพท์จากกลุ่มตัวอย่างในขั้นสร้างมาตร นำที่หมายไปพิมพ์ใส่หิวกระดาษพร้อมคำชี้แจงการตอบไปให้กลุ่มคนที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างประมาณค่าตั้งแต่ 30 คนขึ้นไป

3. คัดเลือกค่าคุณศัพท์ นำค่าคุณศัพท์ทั้งหมดที่ได้มาจัดหมวดหมู่ รวมค่าที่คล้ายกันมาก และตรงกันข้ามกันเข้าด้วยกัน แล้วบันทึกความถี่ของค่าตอบแต่ละหมวดไว้ เรียงลำดับความถี่จากสูงสุดไปต่ำสุด แล้วคัดเลือกค่าที่มีความถี่สูงใน 20 ลำดับ

แรกมาให้

4. การให้คะแนน ให้คะแนนคำตอบที่ตอบมาด้านคุณศัพท์ที่มีความหมายทาง
ไม่ได้ ระหว่าง -3 ถึง -1 ให้คะแนนคำตอบที่ตอบมาด้านคุณศัพท์ที่มีความหมายทาง
ระหว่าง 1 ถึง 3 และให้คะแนนคำตอบที่ตัดสินใจไม่ได้ เป็นศูนย์

5. หาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างบางส่วนกับทั้งหมด

6. ตรวจสอบความเที่ยงตรงของมาตร

ส่วนการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถาม เพราะการสัมภาษณ์ ต้องใช้
ผู้ชำนาญเป็นพิเศษในการวัดและแปลความหมายจึงไม่สะดวกเท่าการใช้แบบสอบถาม
และไม่มีปัญหาการตอบรับทางไปรษณีย์ เพราะเป็นการวิจัยเชิงทดลอง นอกจากนี้
การวิจัยเป็นการศึกษาความรู้สึกที่มีต่อพฤติกรรมจึงเป็นการง่ายที่ผู้ตอบจะตอบจาก
ความรู้สึกของตนเองต่อเป้าหมาย และ เป้าหมายก็ยังเป็นสิ่งแวดล้อมที่ตนเองเป็น
สมาชิกอยู่ เพราะสังคมไทยกล่าวขวัญถึงประชาธิปไตยกันอยู่แล้ว

ในการเปลี่ยนเจตคติได้มีการเปลี่ยนหลายรูปแบบเช่น แนวคิดในเรื่องการ
แสดงบทบาทสมมติ (role play) ของแจนีส ทฤษฎีการเพาะความคิดเพื่อต่อต้านการ
โน้มน้าวใจ (Inoculation theory) ของแม็กวาย์ ทฤษฎีการรับรู้ตนเอง
(Self-perception theory) ของเบม และทฤษฎีความไม่คล้องจองของปัญญา
(Cognitive dissonance theory) ของเฟสติงเจอร์ (ธีระพร อูวรรณโณ.
2533) ซึ่งงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีความไม่คล้องจองของปัญญาของเฟสติงเจอร์

ทฤษฎีความไม่คล่องจองของปัญญา (Cognitive Dissonance Theory)

ความเชื่อพื้นฐาน

ทฤษฎีความไม่คล่องจองของปัญญา เป็นทฤษฎีที่เสนอโดยนักจิตวิทยาสังคมชื่อ ลีออน เฟสติงเจอร์ (Festinger) เป็นทฤษฎีที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อว่า "บุคคลพยายามสร้างความคล่องจองกันภายใน หรือความคล่องจองกันในระหว่างแนวความคิด เจตคติ ความรู้ และค่านิยม ของเขา นั่นคือ มีแรงขับ (drive) ไปสู่ความคล่องจองในระหว่างปัญญา"

จากความเชื่อดังกล่าว เฟสติงเจอร์ (Festinger, 1957) ตั้งสมมติฐานหลักไว้ 2 ประการ

1. การเกิดความไม่คล่องจอง เป็นสภาวะที่บุคคลมีความรู้สึกไม่สบายใจ จะจูงใจให้เขาพยายามลดความไม่คล่องจอง และ แสวงหาความคล่องจอง
2. เมื่อเกิดความไม่คล่องจอง นอกจากบุคคลจะพยายามลดความไม่คล่องจอง ลงไปแล้ว เขายังพยายามหลีกเลี่ยงสถานการณ์หรือข่าวสารที่จะมาทำให้ความไม่คล่องจองเพิ่มมากขึ้น

ศัพท์พื้นฐานที่ใช้ในทฤษฎีความไม่คล่องจองของปัญญา

เพื่อความกระชับของทฤษฎี เฟสติงเจอร์จึงได้อธิบายความหมายของศัพท์พื้นฐานไว้ดังนี้

1. ปัญญา (Cognition) หมายถึง เจตคติ ความเชื่อ ความรู้ ความคิดเห็น และค่านิยมที่บุคคลมีต่อสภาพแวดล้อม ต่อตนเอง หรือต่อพฤติกรรมของตนเอง

2. ส่วนของปัญญา (Cognitive element) หมายถึง ส่วนย่อยส่วนหนึ่งของปัญญา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- ส่วนของปัญญาของเราเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม เช่น เราพอใจที่ได้นั่งบนเก้าอี้

- ส่วนของปัญญาของเราเกี่ยวข้องกับตัวเราเอง เช่น เราพอใจที่เกิดมาเป็นคนไทย

- ส่วนของปัญญาของเราเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของเรา เช่น เรารู้สึกชื่นชอบที่

ได้พูด

ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนของปัญหาสามารถแบ่งเป็น 2 แบบดังนี้

1 ความไม่เกี่ยวข้อง (Irrelevance) เกิดเมื่อพิจารณาส่วนของปัญหา
2 ส่วน ที่เฉพาะเจาะจง แล้วทั้ง 2 ส่วน มีความไม่เกี่ยวข้องกัน เช่น ส่วนของ
ปัญหาที่ว่านักศึกษากำลังจะใช้โทรศัพท์สาธารณะ ไม่เกี่ยวข้องกับส่วนของปัญหาที่ว่า
ลอนดอนเป็นเมืองหลวงของอังกฤษ

2 ความสัมพันธ์แบบเกี่ยวข้อง (Relevant Relations) ซึ่งมี 2 ชนิด
คือ ความคล้องจองของปัญหา และความไม่คล้องจองของปัญหา

2.1 ความคล้องจอง (Consonance) เกิดเมื่อพิจารณาส่วนของปัญหาสอง
ส่วนที่เฉพาะเจาะจงแล้วส่วนหนึ่งที่ดีควรจะเป็นหรือคาดว่าจะ เป็นเกิดตามหลังอีกส่วน
หนึ่ง เช่น นักศึกษาจะใช้โทรศัพท์สาธารณะแล้วพบว่ามีช่องให้หยอดเหรียญตามที่ควร
จะเป็น เป็นต้น

2.2 ความไม่คล้องจองของปัญหา (Cognitive Dissonance) หมายถึง
ความสัมพันธ์ของส่วนของปัญหา 2 ส่วนที่เกี่ยวข้องกัน และส่วนของปัญหา ส่วนที่
ตามมาไม่เป็นไปตามที่ดีควรจะเป็น หากพิจารณาเฉพาะ 2 ส่วนนี้เท่านั้น เช่น
นักศึกษาเข้าไปโทรศัพท์สาธารณะ เมื่อจะหยอดเหรียญกลับพบว่าไม่มีช่องให้หยอด
เหรียญ (ธีระพร อูวรรณโณ. 2533)

สาเหตุที่ทำให้เกิดความไม่คล้องจองของปัญหา

เฟสติงเจอร์ (Festinger. 1957) กล่าวถึงสาเหตุของความไม่คล้องจอง
ของปัญหาไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. ความไม่คล้องจองเกิดจากความไม่แนบเนียนทางตรรก (Logical
Inconsistency) เช่น ถ้าบุคคลคนหนึ่งเชื่อว่าคนจะไปถึงดวงจันทร์ในอนาคต
อันใกล้ และเชื่อว่าคนจะไม่สามารถสร้างกลไกที่ออกจากชั้นบรรยากาศของโลกได้
เป็นต้น ส่วนของปัญหาสองส่วนนี้ไม่คล้องจองกัน จากการสังเกตกระบวนการคิดทาง
พื้นฐานของตรรก

2. ความไม่คลั่งจองเกิดขึ้นเพราะวัฒนธรรมประเพณี (Cultural Mores) เช่น บุคคลคนหนึ่งใช้มือหยิบกระดุกไก่ขึ้นมาแตะในงานเลี้ยงหรือหรรษา ทั้งๆที่รู้ว่าตามธรรมเนียมที่เหมาะสมในการรับประทานอาหารไม่ควรทำพฤติกรรมเช่นนั้น ความไม่คลั่งจองจึงเกิดขึ้นเพราะวัฒนธรรมกำหนดว่าอะไรคือความคลั่งจองอะไรคือความไม่คลั่งจองในบางวัฒนธรรมปัญหาทั้งสองนี้อาจไม่เกิดความไม่คลั่งจองขึ้น

3. ความไม่คลั่งจองอาจเกิดเพราะการนิยามแนวความคิดเฉพาะอย่างรวมเข้าไปกับแนวความคิดโดยทั่วไป เช่น บุคคลคนหนึ่งเป็นสมาชิกพรรคเดโมแครตแต่ลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครพรรครีพับลิกัน ส่วนของปัญหาที่ก่อให้เกิดแนวความคิดทั้งสองนี้ไม่คลั่งจองกัน เพราะการนำเอาความเป็นเดโมแครต เข้าไปรวมกับส่วนของความคิดรวบยอด (concept) ที่สนับสนุนผู้สมัครพรรคเดโมแครต

4. ความไม่คลั่งจองเกิดเพราะประสบการณ์ในอดีต (Past Experience) เช่น บุคคลคนหนึ่งขึ้นตากฝนอยู่และพบว่าตนเองไม่เปียกฝนเลย จึงเกิดความไม่คลั่งจองของปัญหาขึ้นเพราะจากประสบการณ์ในอดีตบอกว่า การออกไปตากฝนจะทำให้ตัวเปียก ถ้าคนที่ไปตากฝนเป็นคนที่ไม่เคยพบเห็นหรือรู้เรื่องเกี่ยวกับฝนมาก่อน ความไม่คลั่งจองก็จะไม่เกิดขึ้นกับคนคนนั้น

ต่อมา คูเปอร์และคณะ (Cooper & Fazio, 1984; Goher & Cooper, 1909) ได้ศึกษาพบเงื่อนไขของความไม่คลั่งจองเพิ่มขึ้นอีก 2 ข้อ ดังนี้

1. ผลจากการแสดงพฤติกรรม บุคคลจะต้องรับรู้ว่าเป็นผลที่ระคายเคือง (aversive consequence) หากไม่เกิดข้อนี้ขึ้นกับผู้แสดงพฤติกรรมก็จะไม่มีความไม่คลั่งจองของปัญหาเกิดขึ้น หากเกิดข้อนี้ขึ้นแล้วบุคคลก็จะพิจารณาข้อต่อไป

2. ผู้แสดงพฤติกรรมตีความว่าตนต้องรับผิดชอบ (self-responsibility) กับผลจากการแสดงพฤติกรรมของตน

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ทำให้เกิดความไม่คลั่งจองของปัญหาตามสาเหตุข้อที่สี่คือเกิดความไม่คลั่งจองขึ้นเพราะประสบการณ์ในอดีต ประกอบกับผลของการแสดงพฤติกรรมของคนในการกำหนดรูปแบบการวิจัย

วิธีการลดความไม่คล้อยจองของปัญหา (Dissonance Reduction)

เฟสติงเจอร์ (Festinger, 1957) ได้เสนอการลดความไม่คล้อยจองของปัญหาไว้ 3 วิธี ดังนี้

1. เปลี่ยนส่วนของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม (Changing a Behavioral Cognitive Element) เป็นการพิจารณาความไม่คล้อยจองระหว่างส่วนที่ตรงกันกับความรู้อย่างที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม (สิ่งแวดล้อมหนึ่งๆ) และส่วนของพฤติกรรมว่าสามารถลดความไม่คล้อยจองได้โดยการเปลี่ยนส่วนของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมให้สอดคล้องกันในสิ่งแวดล้อมนั้น โดยถือว่าถ้าพฤติกรรมของมนุษย์เปลี่ยนแปลงเมื่อใดส่วนของปัญหาที่จะลงรอยกับพฤติกรรมก็จะเปลี่ยนเช่นเดียวกัน วิธีลดหรือกำจัดความไม่คล้อยจองของปัญหาวิธีนี้ขึ้นอยู่กับความถี่เป็นสำคัญ

2. เปลี่ยนส่วนของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม (Changing an Environmental Cognitive Element) ความเป็นไปได้ของการเปลี่ยนส่วนของปัญหาโดยการเปลี่ยนพฤติกรรม ทำให้เห็นว่าในบางครั้งก็น่าจะเป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนส่วนของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมโดยการเปลี่ยนสิ่งแวดล้อม เช่น คนที่รู้ตัวว่าตนเป็นคนโมโหได้ง่ายอาจเลือกเข้าไปอยู่กับกลุ่มคนที่กวนโมโหเก่ง เมื่อเขามีความโมโหขึ้น เขาก็จะคิดว่าเพราะคนอื่นกวนโมโห กรณีนี้บุคคลก็สามารถลดความไม่คล้อยจองของปัญหาลงได้ เป็นต้น

3. เพิ่มส่วนของปัญหาใหม่เข้ามา (Adding New Cognitive Elements) เช่น คนที่สูบบุหรี่และเชื่อว่าบุหรี่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ อาจลดความไม่คล้อยจองลงได้โดยการเพิ่มส่วนของปัญหาที่สอดคล้องกับปัจจัยของการสูบบุหรี่ ตัวอย่างในเรื่องนี้ คือ การหาความรู้ในเรื่องการทำให้ร่างกายแข็งแรง ในเวลาเดียวกัน ก็หลีกเลี่ยงข้อมูลที่จะเพิ่มความไม่คล้อยจอง เป็นต้น

การลดความไม่คล้อยจองของปัญหาทั้ง 3 วิธี จะเห็นว่าวิธีที่ 3 คล้ายกับวิธีแรก แต่วิธีแรกดีกว่าเพราะเป็นการเรียนรู้ด้วยการกระทำ การเห็นผลดีและเห็นประโยชน์จากการที่กระทำเองย่อมดีกว่าการมีคนมาบอกผลดีหรือประโยชน์ของสิ่งนั้นมากมาย ส่วนวิธีที่ 2 การเปลี่ยนสภาพแวดล้อมเป็นการกระทำที่ยุ่งยากมาก เพราะ

เราไม่สามารถกำหนดสภาพแวดล้อมให้เป็นไปอย่างที่เราต้องการได้เพียงคนเดียวหรือกลุ่มเดียว ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีที่หนึ่ง โดยการเปลี่ยนส่วนของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ด้วยการจัดให้ส่วนของปัญหาที่มีต่อสภาพแวดล้อม ไม่คล้องจองกัน กับส่วนของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ทั้งนี้บุคคลอาจเปลี่ยนส่วนของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมให้คล้องจองกับส่วนของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้จัดสภาพแวดล้อมให้กลุ่มตัวอย่างทำพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่คล้องจองกับส่วนของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง

การต่อต้านการลดความไม่คล้องจองของปัญหา

ส่วนของปัญหา 2 ส่วนหลัก คือ ส่วนของปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและส่วนของปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรม อาจมีการต่อต้านการลดความไม่คล้องจองในระดับที่แตกต่างกัน จึงต้องพิจารณาแต่ละด้านดังนี้

1. การต่อต้านการเปลี่ยนส่วนของปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรม แนวโน้มในการต่อต้านพฤติกรรมขึ้นอยู่กับความเป็นจริงของโลก ถ้ามีความเป็นจริงมากการต่อต้านก็จะน้อย เช่น เราขับรถไปถึงถนนที่กำลังซ่อมและมีสัญญาณบอกทางเบี่ยง เมื่อความจริงเป็นเช่นนั้นเราก็ไม่ต่อต้าน คือตัดสินใจขับรถไปตามทางเบี่ยง แต่ขณะเดียวกันก็มีสถานการณ์อื่นอีกมากที่เราอาจเปลี่ยนพฤติกรรมได้ยาก เฟสติงเจอร์ ยกเป็นตัวอย่างมา 3 ด้านดังนี้

1.1 เมื่อการเปลี่ยนทำให้บุคคลสูญเสียมากหรือเกิดความเจ็บปวดรวดร้าว
เช่น คนที่ไปซื้อบ้านในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง แล้วเกิดน้ำท่วมบ้าน ก็คิดจะขายบ้านแล้วย้ายไปอยู่ที่อื่น แต่ถ้าขายจริงจะต้องขาดทุนมาก ก็อาจตัดสินใจไม่ขาย

1.2 พฤติกรรมที่ทำอยู่ในปัจจุบันก่อให้เกิดความพอใจด้านอื่นได้ เช่น นาย ก อาจไปรับประทานอาหารในโรงอาหารแห่งหนึ่งเป็นนิจสิน ทั้งๆที่นาย ก ไม่ค่อยชอบอาหารที่นั่น แต่เนื่องจากเพื่อนของนาย ก ส่วนมากรับประทานอาหารที่นั่น นาย ก ก็คงยังรับประทานอาหารที่นั่นต่อไปอีก

1. 3 การเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ เช่น แม่ตีลูกเพื่อให้ลูกเชื่อฟังตน ทั้งๆที่รู้ว่าการตีเด็กเป็นสิ่งที่ไม่ดี แต่อาจทำไปเพราะไม่สามารถที่จะปฏิบัติต่อลูกทางอื่น เพื่อให้ลูกเชื่อฟังตน

2. การต่อต้านการเปลี่ยนส่วนของปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม แนวโน้ม การต่อต้านการเปลี่ยนส่วนของปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมก็ขึ้นกับความเป็นจริงของโลกอีกเช่นกัน เมื่อเปรียบเทียบกับพฤติกรรม การเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทำได้ยากกว่า เช่น สภาพแวดล้อมจริงมีอยู่ว่าสนามหลวงอยู่ติดกับวัดพระแก้ว จะเปลี่ยนเป็นว่าสนามหลวงอยู่ไกลจากวัดพระแก้วไม่ได้

นอกจากนั้นบุคคลจะเปลี่ยนเจตคติหรือไม่ยังขึ้นอยู่กับอีก 2 ขั้นตอนดังนี้

1. การอนุมานสาเหตุของการเกิดการตื่นตัวจากความไม่คล้อยจองได้ถูกต้องหรือไม่ หากถูกต้องก็จะทำให้เกิดแรงจูงใจความไม่คล้อยจอง (dissonance motivation) ขึ้น แรงจูงใจนี้ หมายถึง แรงจูงใจให้บุคคลลดความไม่คล้อยจอง (Fazio & Cooper, 1983) หากเขาอนุมานไม่ถูกต้องแรงจูงใจความไม่คล้อยจองก็ไม่เกิดขึ้น เช่น เขาอาจอนุมานว่าความตื่นตัวจากความไม่คล้อยจองเกิดจากการที่เขากินยาบางอย่างเข้าไป เกิดจากห้องที่อากาศอบอ้าว เป็นต้น

2. เมื่อแรงจูงใจความไม่คล้อยจองเกิดขึ้น แรงจูงใจนี้จูงใจให้บุคคลลดความไม่คล้อยจองลงซึ่งมีวิธีการดังนี้

2.1 เปลี่ยนเจตคติไปในทิศทางที่เหมาะสมกับผลจากการแสดงพฤติกรรม
ของตน

2.2 ลดความรับผิดชอบของตนลง อาจจะได้โดยการเปลี่ยนการรับรู้เป็นว่าตนมีโอกาสน้อยในการเลือกทำพฤติกรรม การเปลี่ยนการรับรู้เป็นว่าตนไม่สามารถรู้ล่วงหน้าได้ว่าจะมีผลระยะยาวเกิดขึ้น หรือการกระจายความรับผิดชอบให้คนอื่น

2.3 การเปลี่ยนการรับรู้ที่ผลจากการแสดงพฤติกรรมของตนไม่ได้ร้ายแรง
หรือมีความระคายเคืองน้อยกว่าที่คนอื่นคิด

การต่อต้านการลดความไม่คล้อยจองของปัญหาเกี่ยวกับเรื่องทางสังคมย่อมขึ้นอยู่กับว่า บุคคลสามารถหาคนอื่นมาสนับสนุนความเชื่อของตนได้หรือไม่ สำหรับงานวิจัยนี้เป็นเรื่องที่ สอดคล้องกับการปกครองของไทยที่ใช้อยู่ จึงได้รับการสนับสนุน

ความเชื่อจากสังคมไทย

ความสมัครใจกับการเปลี่ยนเจตคติ

การเปลี่ยนส่วนของปัญหาที่จะทำให้เกิดการต่อต้านน้อยลงนั้น จะต้องคำนึงถึง ความสมัครใจและไม่สมัครใจของบุคคลที่ต้องการเปลี่ยนเจตคติ ทั้งนี้เพราะบุคคลจะลดความไม่คล่องจองของปัญหาได้มากน้อยเพียงไรนั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับทางเลือกที่เขาสามารถเลือกได้ โอกาสที่เขาได้เลือกนั้น เฟสติงเจอร์กล่าวว่า เป็นความรับผิดชอบที่เขาจะต้องลดความไม่คล่องจองที่เกิดขึ้น แต่ถ้าเขาไม่มีทางเลือก เขาก็จะมีข้ออ้างที่จะไม่ลดความไม่คล่องจองของปัญหา

ความสมัครใจ หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจทำหรือไม่ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือการที่บุคคลเลือกทางเลือกหนึ่งแล้วปฏิเสธที่จะเลือกทางเลือกอื่น หรือการที่บุคคลทำพฤติกรรมหนึ่งลงไป หรือการกระทำดังกล่าวมากกว่าหนึ่งอย่างประกอบกัน

เรื่องของความสมัครใจและไม่สมัครใจนี้ เฟสติงเจอร์ (Festing, 1957) ยกตัวอย่างประกาศเชิญชวนให้ไปฟังบรรยายเรื่องประโยชน์ของรถยนต์และเครื่องยนต์ โดยอธิบายว่า คนที่ไปในงานหลายคนได้รับการเชิญชวนให้ไปที่อื่น เช่น ไปฟังเพลง ไปพิพิธภัณฑ์หรือไปชมนิทรรศการศิลปะ แต่เขาสมัครใจที่จะไปฟังการบรรยายนี้ ไม่ใช่เพราะความสนุกสนาน แต่เป็นเพราะเกี่ยวข้องกับความสนใจความพอใจหรืองานอดิเรกของเขามากกว่า ดังนั้นถ้าความรู้ที่เสนอให้สัมพันธ์กับพฤติกรรมในอนาคตของบุคคล บุคคลก็จะสมัครใจที่จะได้รับความรู้นั้น

นอกจากนี้ เฟสติงเจอร์ยังอธิบายตัวอย่างดังกล่าวว่า แม้บุคคลที่ไม่มีรถยนต์ก็อาจสนใจที่จะฟังการบรรยายในเรื่องนี้ได้เช่นกัน เพราะในอนาคตเขาคิดว่าเขาอาจจะมียนต์ใช้สักวันหนึ่งก็เป็นได้ โดยเฉพาะถ้าในปัจจุบันมีความสามารถพอที่จะซื้อได้ ยิ่งเป็นไปได้มากที่เขาจะสนใจไปฟังการบรรยายครั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลไปพิจารณาเลือกสรร และถ้าได้รับความรู้ที่น่าพอใจ เขาอาจตัดสินใจซื้อในขณะนั้นโดยไม่ต้องรอเวลาอย่างที่เขาใช้ในการผลิตผ่อนตลอดมา แต่ถ้าการไปฟังการบรรยายเพื่อได้รับความรู้นั้น เป็นไปโดยถูกบังคับหรือเขาไม่มีความสมัครใจแล้ว เขาก็จะ

พยายามหลบหลีกและต่อต้านการลดความไม่คล่องจงด้วยการให้เหตุผลว่า เป็นการกระทำเพราะถูกบังคับ เป็นการกระทำเมื่อระยะเวลาหนึ่งๆเพื่อรอให้เวลาดังกล่าวหมดไปเท่านั้น การลดความไม่คล่องจงจึงเกิดขึ้นยากลำบากมากหรืออาจไม่เกิดขึ้นเลย ดังเช่นการไปฟังการบรรยายเรื่องรถยนต์ตามตัวอย่าง บุคคลที่ถูกบังคับไปฟังก็จะเพียงรอให้จบการบรรยายเพื่อถูกปลดปล่อยจากการบังคับดังกล่าว

การยอมทำตามสาธารณะชนโดยที่เขายังไม่ได้เปลี่ยนแนวความคิดของเขา เกิดขึ้นเมื่อมีรางวัลเพียงพอสำหรับการยอมทำตาม หรือ เมื่อถูกขู่ลงโทษสำหรับการไม่ทำตาม ในสถานการณ์เช่นนี้ทำให้เกิดความไม่คล่องจงขึ้น ซึ่งเป็นความไม่คล่องจงของส่วนของปัญหาเดิมกับส่วนของปัญหาที่คล่องจงกับพฤติกรรมที่เขาทำอยู่ กรณีที่เป็นการสัญญาว่าจะให้ รางวัล หรือขู่ว่าจะลงโทษ เป็นความไม่คล่องจงของความรู้ในเรื่องรางวัลหรือการลงโทษ กับส่วนของปัญหาที่คล่องจงกับพฤติกรรมที่เขากระทำอยู่ ความไม่คล่องจงของปัญหาเช่นนี้ขึ้นอยู่กับความสำคัญของแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง และ ขนาดของ รางวัล หรือ การลงโทษ ซึ่งอาจสรุปผลของการถูกบังคับให้ทำตามได้ดังนี้

1. เปลี่ยนแนวความคิดเดิมให้คล่องจงกับพฤติกรรมที่เขากำลังทำอยู่
2. การอ้างรางวัลหรือการลงโทษต่อการเพิ่มความคล่องจงกับพฤติกรรมที่

ยอมทำตาม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนเจตคติ

ชาญชัย บุรณวิชกุล (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ผลการเขียนเรียงความต่อต้านเจตคติที่มีต่อการเปลี่ยนเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1" ชาญชัย เริ่มจากการให้ผู้ทดลองคนที่ 1 นำมาตรวจแจกความหมายที่วัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ รวมทั้งมาตรวัดเจตคติต่อเรื่องอื่นๆอีกหลายเรื่องไปให้นักเรียนชั้น ม.1 ตอบพบว่า มีนักเรียนได้คะแนนเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ต่ำกว่าศูนย์ จำนวน 88 คน นำมาสุ่มเข้าเงื่อนไข ทดลอง 3 เงื่อนไข ดังนี้

1. เงื่อนไขการเขียนเรียงความโดยอิสระ ผู้ทดลองถามความสมัครใจของ

นักเรียนในการเข้าร่วมการทดลอง จากนั้นผู้ทดลองแจกกระดาษคำชี้แจงเกี่ยวกับการวิจัยให้ผู้สมัครใจร่วมทดลองอ่านคำชี้แจงที่ขอให้นักเรียนเขียนเรียงความชักชวนให้นักเรียนระดับเดียวกัน สนับสนุนให้มีการเพิ่มวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาบังคับให้มากขึ้น โดยนักเรียนเลือกที่จะเขียนหรือไม่ เขียนก็ได้

2. เงื่อนไขการเขียนเรียงความโดยถูกบังคับ ผู้ทดลองได้แจกกระดาษคำชี้แจงให้ผู้ไม่สมัครใจในการเข้าร่วมทดลอง เช่นเดียวกับเงื่อนไขการเขียนเรียงความโดยอิสระแต่ไม่เปิดโอกาสให้เลือกว่าจะเขียนหรือไม่

3. เงื่อนไขไม่ต้องเขียนเรียงความ

จากนั้นชาญชัยก็ทดสอบความแตกต่างของเจตคติของนักเรียนในเงื่อนไขทั้งสามเงื่อนไข พบว่า นักเรียนที่เขียนเรียงความในเงื่อนไขการเขียนเรียงความโดยอิสระเปลี่ยนเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ มาในทิศทางบวกมากกว่า นักเรียนในเงื่อนไข การเขียนเรียงความโดยถูกบังคับและนักเรียนในเงื่อนไขที่ไม่ต้องเขียนเรียงความ นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนในเงื่อนไขการเขียนเรียงความโดยถูกบังคับ เปลี่ยนเจตคติไม่แตกต่าง จากนักเรียนในเงื่อนไข ไม่ต้องเขียนเรียงความ งานวิจัยของชาญชัยอธิบายได้ว่า นักเรียนในเงื่อนไขการเขียนเรียงความโดยอิสระ เมื่อได้เขียนเรียงความไปแล้วก็มีความไม่คล่องจองของปัญหาเกิดขึ้น ความไม่คล่องจองนั้น เกิดขึ้นระหว่างส่วนของปัญหาส่วนที่ว่าแต่เดิมนักเรียนไม่ชอบการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ กับส่วนที่สองที่ว่านักเรียนได้เลือกที่จะเขียนเรียงความชักชวนให้นักเรียนระดับเดียวกัน สนับสนุนให้มีการเพิ่มวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาบังคับให้มากขึ้น เมื่อมีความไม่คล่องจองเกิดขึ้นแล้ว เขาก็จะหาทางลดความไม่คล่องจองลง ในกรณีนี้ลดได้โดยการเปลี่ยนเจตคติของตนมาชอบการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เพื่อให้ส่วนของปัญหานั้นคล่องจองกับส่วนของปัญหาที่ตนเขียนเรียงความไปแล้ว ส่วนนักเรียนในเงื่อนไขการเขียนเรียงความโดยถูกบังคับหากจะมีความไม่คล่องจองเกิดขึ้น พวกเขาจะให้เหตุผลว่าตนเขียนเรียงความไปเพราะถูกผู้ทดลองบังคับให้เขียน นักเรียนในเงื่อนไขนี้จึงไม่เปลี่ยนเจตคติมาชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์มากนัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคูเปอร์และแมคกี (Cooper & Mackie, 1983) ที่ศึกษาในเรื่องเดียวกันนี้พบว่า บุคคลที่เคยสนับสนุนประธานาธิบดีเรแกน แต่ถูกขอร้องให้เขียนสนับสนุน

จิมมี คาร์เตอร์ลดความไม่คล่องจองของปัญญาได้น้อยกว่า บุคคลที่เคยสนับสนุน ประธานาธิบดี เรแกนและถูกขอร้องให้เขียนสนับสนุนคู่แข่งชั้นของเรแกนในปี 1980 คนใดก็ได้ ผลที่ได้ดังกล่าวเกิดจากการวัดเจตคติภายหลังการแสดงพฤติกรรมการเขียนสนับสนุน ดังนั้นเขาจึงสรุปผลว่ากลุ่มหลังนี้ ลดความไม่คล่องจองของปัญญามากกว่าเพราะความสับสนใจของเขา ซึ่งเกิดจากการที่เขาไม่เลือกนั่นเอง

ประโยชน์ของการใช้ทฤษฎีความไม่คล่องจองของปัญญาต่อการเปลี่ยน

เจตคติ

ประโยชน์ของการใช้ทฤษฎีความไม่คล่องจองของปัญญาต่อการเปลี่ยน

เจตคติมีดังนี้

1. สามารถเปลี่ยนเจตคติเพื่อทำนายพฤติกรรมได้ดี เพราะเราสามารถจัดกระบวนการเปลี่ยนเจตคติกับพฤติกรรมไปพร้อมกันได้ แม้วิธีการเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมก็เช่นกัน กล่าวคือ สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนย่อมมีเฉพาะปัจจัยที่สนับสนุนเจตคติที่สอดคล้องกัน เมื่อเป็นเช่นนี้จึงไม่มีเหตุผลใดที่ทำให้ไม่แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเจตคติ

2. ทฤษฎีนี้ทำให้เกิดความคงทนของเจตคติ เพราะทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับสภาพความเป็นจริง ดังที่เฟสติงเจอร์ (Festinger, 1957) ได้กล่าวไว้ในเรื่องของการต่อต้านการลดความไม่คล่องจองของปัญญา ว่าถ้ามีความเป็นจริงมากก็จะมี การต่อต้านน้อย เมื่อให้ความสำคัญกับความเป็นจริงการเปลี่ยนเจตคติที่เกิดขึ้นก็ย่อม สอดคล้องกับความเป็นจริงด้วย ดังนั้นจึงไม่มีเหตุผลที่ทำให้บุคคลต้องเปลี่ยนเจตคติ ไปเป็นอย่างอื่นอีก

ประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต

ความหมาย

กรมประชาสัมพันธ์ (มปป.) กล่าวว่าประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต หมายถึง ลักษณะของการใช้ชีวิตของผู้คนในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว การคบเพื่อนฝูง หรือในการทำงาน โดยยึดมั่นในคุณค่าและหลักการในการดำเนินชีวิตเช่น การใช้หลักเหตุผล การเคารพสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล มีความเป็นตัวของตัวเอง และรับผิดชอบต่อสังคม รักษาความเป็นธรรม มีความอดกลั้น และรักษากฎระเบียบของสังคม

ชัยอนันต์ สมุทรวนิช (2523) ได้ให้ความหมายของประชาธิปไตยไว้ดังนี้

1. การมีความศรัทธาในความสามารถ ในสติปัญญา ในความมีเหตุผล และความสามารถในการทำงานร่วมกันของมนุษย์

2. เชื่อในสิทธิเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็น การพูด การพิมพ์เผยแพร่ การประชุม การรวมกลุ่ม การจัดตั้งสมาคม เป็นต้น

กรมสามัญศึกษา (2515:105) ให้ความหมายของประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตว่า หมายถึง วิถีการแห่งการดำรงชีวิตหรือสัมพันธ์ภาพระหว่างมนุษย์นั่นเอง

สัมพันธ์ภาพระหว่างมนุษย์แบบประชาธิปไตยนั้นมีลักษณะ 3 ประการดังนี้

1. มีความเคารพซึ่งกันและกัน (Respect for Individual) หรือเรียกว่าคารวธรรม ถือว่าทุกคนมีสิ่งดีอยู่ในตน ที่จะเป็นประโยชน์ต่อหมู่คณะ ฉะนั้นจึงมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความเคารพ ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามสติปัญญาหรือความสามารถของกันและกัน

2. มีการร่วมมือประสานงาน และ แบ่งงานกันทำ (sharing, participating and co-operating) หรือเรียกว่าสามัคคีธรรม หมายความว่า เมื่อเราจะทำงานใดๆ เราก็มีการร่วมมือร่วมใจ แบ่งงานกันไปตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล ไม่หลีกเลี่ยงเกี่ยงงอน มีการร่วมมือ ประสานงานกันทุกฝ่าย และพยายามทำงานที่ตนได้รับมอบหมาย หรือรับอาสาให้แล้วเสร็จตามที่รับผิดชอบ

3. เชื่อวิธีการแห่งปัญญา (Faith in method of intellingence) หรือเรียกว่าปัญญาธรรม กล่าวคือการกระทำกิจการใดต้องไม่ทำไปตามกำลังผลักดันของหมู่พวกแต่เพียงอย่างเดียว ถ้าเราไม่ใช้วิธีการแห่งปัญญา หรือวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (the scientific method) เข้าประกอบแล้ว เราอาจจะปฏิบัติไม่ถูกต้องตามระเบียบแบบแผน อาจผิดกฎหมาย หรือถูกนำไปในทางที่ผิด โดยเสี่ยงข้างมากที่โง่เขลาเบาปัญญา เป็นเหตุให้เกิดภัยพิบัติล้มจมในที่สุด ประชาธิปไตยจะดำรงอยู่ได้โดยสมาชิกตั้งอยู่ในเหตุผล รู้แจ้งเห็นจริงในปัญหาและใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเป็นอย่างดี

หลักการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตย

หลักการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตย วิสสุทธี โปธิกัน (2524) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. เคารพเหตุผล หรือกระทำอย่างมีเหตุผล (Rational Empiricism)
2. เคารพซึ่งกันและกัน (Mutual Respect)
 - 2.1. เคารพในความเป็นมนุษย์
 - 2.2. เคารพในความสามารถของกันและกัน
3. การตกลงใจกันด้วยการถกเถียง ประนีประนอม และ อุดหนุนในความคิดเห็นที่แตกต่าง (Consent by Discussion, Compromise and tolerance)
4. การดำเนินชีวิตอย่างเสรีภายใต้ขอบเขตของกฎหมายและไม่ถูกแทรกแซง อย่างไม่จำเป็นโดยรัฐ

กรมสามัญศึกษา (2518) กำหนดหลักการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตยไว้ดังนี้

1. การเคารพซึ่งกันและกัน เรียกว่า คารวธรรม
2. การร่วมมือประสานงานและแบ่งงานกันทำ เรียกว่า สามัคคีธรรม
3. มีความเชื่อในวิถีแห่งปัญญา เรียกว่า ปัญญาธรรม
4. มีความรับผิดชอบ

5. มีความห่วงใยผู้อื่น
6. ความมีใจกว้าง
7. มีความคิดสร้างสรรค์

คุณลักษณะของพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต

นวลเพ็ญและวีรยุทธ วิเชียรโชติ (2517 : 152-154) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของพฤติกรรมประชาธิปไตยไว้ 6 ประการดังนี้

1. คารวธรรม คือ การเคารพในสิทธิและเสรีภาพพร้อมทั้งศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ซึ่งกันและกันทั้งทางกาย วาจา และใจ
2. สามัคคีธรรม คือ การร่วมมือประชุมปรึกษาหารือ วางแผนในการทำงาน และการตัดสินใจร่วมกัน
3. ปัญญาธรรม คือ การใช้ปัญญาในรูปของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ พัฒนาแนวความคิดแบบสังเคราะห์และสร้างสรรค์ รู้จักการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล
4. วินัยธรรม คือ รู้จักขอบเขต กติกา สำนึกในสิทธิและหน้าที่ ใช้เสรีภาพในขอบเขต การมีวินัยนั้นต้องมีวินัยทั้งต่อตนเอง ต่อกลุ่มและต่อสังคม
5. คุณธรรม คือ การมีศีลธรรมประจำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม ปราศจากอคติต่อผู้อื่น
6. สันติธรรม คือ การไม่เล่นดีภาพในสังคม ไม่มุ่งทำลายและเอาใจเอาเปรียบคนอื่น มุ่งประสานประโยชน์ในสังคมให้มากที่สุด

จากคุณลักษณะของพฤติกรรมประชาธิปไตยทั้ง 6 ประการนี้ สาโรช บัวศรี (2520) กล่าวว่า ในแง่การศึกษานั้นจะเน้นเพียง 3 ด้าน คือ ด้านคารวธรรม ด้านสามัคคีธรรม และ ด้านปัญญาธรรม ดังนั้นจะพบความหมาย ลักษณะวิถีชีวิตประชาธิปไตย หรืออื่นๆ ที่นำเอาแนวของคุณลักษณะของพฤติกรรมไปใช้ จะประกอบด้วย 3 ด้านดังกล่าวเท่านั้น เช่น การนิยามความหมายประชาธิปไตย ของกิตติ อมตชีวิน (2521) การให้แนวคิดลักษณะพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529) และใน

การจัดกิจกรรมประชาธิปไตยให้นักเรียนตามงานวิจัยนี้ก็เช่นเดียวกัน

การฝึกบุคคลให้มีคุณลักษณะของพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตเป็นการฝึกให้เขาดำเนินชีวิตตามพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะของพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ตามตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 พฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะของพฤติกรรมประชาธิปไตย

คุณลักษณะ	พฤติกรรมบ่งชี้
สามัคคีธรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1 ร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย เช่น ช่วยกันเสนอข้อคิดเห็นต่างๆ 2 ช่วยกันตอบข้อซักถาม 3 ยอมรับผลงานของกลุ่ม
ปัญญาธรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1 ชี้แจงเหตุผลทุกครั้งที่มีการเสนอ สนับสนุน และคัดค้าน 2 เมื่อมีผู้ชี้แจงสมาชิกจะพิจารณาเหตุผล 3 ตัดสินใจด้วยวิธีการยกมือ 4 รับผิดชอบต่อข้ออ้างมากในการตัดสินใจของกลุ่ม
คารวธรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1 มีการอภิปรายเสนออย่างมีเหตุผล 2 มีการอภิปรายสนับสนุนและคัดค้านข้อเสนอสองฝ่ายอย่างมีเหตุผล 3 รับฟังเมื่อผู้อื่นอภิปราย 4 ยกมือและรอจนกว่าจะได้รับอนุญาตให้พูดเมื่อต้องการพูด 5 ปฏิบัติตามการตัดสินใจของกลุ่ม

ผู้วิจัยนำพฤติกรรมบ่งชี้จากตารางไปฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต
ได้ดังนี้

1. สามัคคีธรรม กระทำโดยให้ผู้ถูกฝึกได้ประชุมปรึกษาหารือ วางแผนและ
ตัดสินใจร่วมกัน เพื่อให้สมาชิกได้ร่วมกิจกรรมทุกคน จึงจัดกลุ่มในการประชุมแต่ละ
ครั้งไว้กลุ่มละ 4-5 คน

2. ปัญญาธรรม ได้แก่การใช้ปัญญาในการปรึกษาหารือซึ่งมีขั้นตอนที่เสนอไว้
คือ ในการเสนอเรื่องต่างๆให้ชี้แจงแสดงเหตุผลด้วยว่าทำไมจึงเสนอเช่นนั้น รวมไปถึงการสนับสนุนและการคัดค้านด้วย ซึ่งต้องชี้แจงเหตุผลประกอบทุกครั้ง เช่นการ
เสนอชื่อผู้เป็นหัวหน้ากลุ่มก็ต้องบอกเหตุผลว่า ทำไมบุคคลที่เราเสนอ หรือสนับสนุน
จึงเหมาะสมที่จะเป็นหัวหน้ากลุ่ม ถ้ามีผู้คัดค้าน ผู้คัดค้านก็ต้องบอกเหตุผลว่าทำไม
บุคคลที่ถูกคัดค้านจึงไม่เหมาะสม หรือบุคคลที่ผู้คัดค้านเสนอมาเหมาะสมกว่าอย่างไร
หลังจากฟังเหตุผลพอสมควรแล้ว สมาชิกจะตัดสินใจด้วยวิธีการยกมือ และเสียงข้าง
มากจะถือว่าเป็นการตัดสินใจของกลุ่ม

3. คารวธรรม เป็นการแสดงการเคารพผู้ที่กำลังพูด เหตุผลของผู้พูด
เคารพผู้ฟังและการตัดสินใจของกลุ่ม ในการเคารพผู้กำลังพูดกระทำได้โดยการฟัง
การเคารพในเหตุผลของผู้พูดโดยการโต้แย้ง หรือสนับสนุนด้วยการนำเหตุผลมาหัก
ล้างกรณีคัดค้าน ใช้เหตุผลมาสนับสนุนในกรณีที่สนับสนุนและเมื่อที่ประชุมตัดสินใจ
อย่างไร ทุกคนก็ปฏิบัติตามโดยไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก

การฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตที่ใช้คุณลักษณะของพฤติกรรมทั้ง 3
ด้าน คือ สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม และ คารวธรรมนั้น เป็นการฝึกปฏิบัติตาม
คุณลักษณะของพฤติกรรมประชาธิปไตยพร้อมกันทั้ง 3 ด้าน ไม่สามารถแยกฝึกใน
แต่ละด้านได้ เช่น การฝึกสามัคคีธรรมด้วยการจัดให้มีการประชุมวางแผนปรึกษา
หารือ ในการวางแผนปรึกษาหารือ ต้องมีการเสนอและการคัดค้าน การเสนอและ
คัดค้านต้องใช้เหตุผลมาสนับสนุนการเสนอและคัดค้านซึ่งแสดงถึงปัญญาธรรม ในขณะที่
เดียวกันการใช้เหตุผลในการเสนอหรือคัดค้าน ก็ถือว่าเป็นการเคารพผู้เสนอ ผู้สนับสนุน

สนุนและผู้ที่กำลังฟังอีกด้วย เพราะการใช้เหตุผลเป็นการให้เกียรติว่าผู้ฟังมีสติปัญญาที่จะพิจารณาเหตุผลได้ ถ้าคิดว่าผู้ฟังไม่มีสติปัญญาที่จะเข้าใจในเหตุผลที่เสนอมาก็คงไม่ต้องให้เหตุผล ด้วยเป็นการเสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ เป็นต้น

นิยามปฏิบัติการ

1. การฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยโดยด้านวิถีชีวิต หมายถึง การฝึกให้นักเรียนแสดงการกระทำแบบประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตในแต่ละด้านดังนี้ ด้านคารวธรรม คือ การเคารพในสิทธิและเสรีภาพรวมทั้งศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ซึ่งกันและกันทั้งกาย วาจา และใจ ซึ่งผู้วิจัยจะพิจารณาพฤติกรรมต่อไปนี้เป็น 1 การอภิปรายเสนอข้อคิดเห็นอย่างมีเหตุผล 2 การอภิปรายสนับสนุนและคัดค้านข้อเสนอของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล 3 รับฟังเมื่อผู้อื่นอภิปราย 4 ยกมือและรอจนกว่าจะได้รับอนุญาตให้พูด เมื่อต้องการพูด 5 ปฏิบัติตามการตัดสินใจของกลุ่ม ด้านปัญญาธรรม คือ การพัฒนาแนวคิดแบบสังเคราะห์และสร้างสรรค์ รู้จักการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ซึ่งผู้วิจัยจะพิจารณาพฤติกรรมต่อไปนี้เป็น 1 ชี้แจงเหตุผลทุกครั้งที่มีการเสนอ สนับสนุนและคัดค้าน 2 เมื่อมีผู้ชี้แจงสมาชิกจะพิจารณาเหตุผล 3 ตัดสินใจด้วยวิธีการยกมือ 4 ยอมรับมติเสียงข้างมากเป็นการตัดสินใจของกลุ่ม และด้านสามัคคีธรรม คือ การร่วมมือประชุมปรึกษาหารือ วางแผนในการทำงานและการตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งผู้วิจัยจะพิจารณาพฤติกรรมต่อไปนี้เป็น 1 ร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย 2 ยอมรับผลงานของกลุ่ม 3 ช่วยกันตอบข้อซักถาม กระทำทุกครั้งที่มีการกำหนดให้ฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ซึ่งตัวแปรมี 2 ระดับ คือ การฝึกและไม่ฝึก กลุ่มฝึกจะแสดงพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ส่วนกลุ่มไม่ฝึกจะไม่แสดงพฤติกรรมประชาธิปไตย แต่จะใช้เวลาเท่ากันในการใช้พฤติกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง (โปรแกรมการฝึกดูได้ที่ภาคผนวก)

2. ความสมัครใจในการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย หมายถึง การที่นักเรียนตอบรับที่จะทำการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยแบบสอบถาม ที่ชี้แจงแล้วว่าการตอบรับและปฏิเสธจะไม่มีผลใดใดต่อตัวนักเรียนทั้งสิ้น ส่วนความไม่สมัครใจในการฝึก

พฤติกรรมประชาธิปไตย หมายถึง การที่นักเรียนตอบปฏิเสธการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย แต่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย

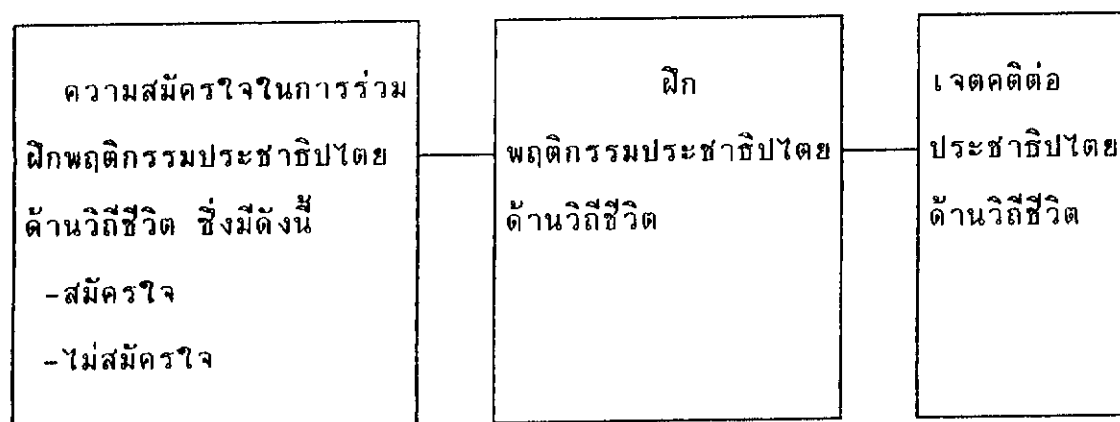
3. เจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตทั้งสามด้าน คือ สัมผัสธรรม ปัญญาธรรม และคารวธรรม เมื่อถูกกระตุ้นโดยพฤติกรรมประชาธิปไตยทั้งสามด้านดังกล่าว ซึ่งวัดได้โดยแบบวัดความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบของบุคคลต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ซึ่งประกอบด้วยด้านคารวธรรม สัมผัสธรรม และ ปัญญาธรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยวิธีของออสกูด จำนวน 20 ข้อ

การให้คะแนน คะแนนในแต่ละข้อจะอยู่ระหว่าง +3 ถึง -3 โดยค่าคุณศัพท์ทางบวกจะอยู่ด้าน +3 และค่าศัพท์ทางลบจะอยู่ด้าน -3 ในการคำนวณหาค่าคะแนน เจตคติกระทำโดยการรวมคะแนนแต่ละคน ถ้ามีค่าเป็นลบจะจัดเป็นกลุ่มที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ซึ่งนักเรียนที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตนั้น เขาคิดว่าตนเองไม่ต้องแสดงพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต อันแสดงให้เห็นถึงความคล่องจองของปัญญาในตัวของนักเรียน และในการที่จะทำให้นักเรียนเปลี่ยนเจตคติให้สูงขึ้นนั้น ทฤษฎีความไม่คล่องจองของปัญญาได้เสนอวิธีการว่าต้องทำให้นักเรียนเกิดความไม่คล่องจองของปัญญา โดยใช้วิธีให้นักเรียนกระทำพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ซึ่งเป็นประสบการณ์ใหม่ที่ต่างจากประสบการณ์เดิม ด้วยการกำหนดให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต อันประกอบด้วยคารวธรรม ปัญญาธรรม และ สัมผัสธรรม จากกำหนดพฤติกรรมดังกล่าวเมื่อนักเรียนเกิดความไม่คล่องจองของปัญญาแล้ว ตามทฤษฎีเชื่อว่านักเรียนหรือบุคคลจะต้องพยายามลดความไม่คล่องจองของปัญญาเพื่อให้เกิดความคล่องจองโดยวิธีการลดความไม่คล่องจองนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การกำหนดสภาพการในเรื่องของการเรียนการสอนในวิชาสังคมศึกษา ซึ่ง

นักเรียนไม่สามารถจะเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมนี้ได้ จึงทำให้นักเรียนหันไปเปลี่ยนที่เจตคติของตนเอง นั่นก็หมายความว่า นักเรียนจะต้องเปลี่ยนเจตคติที่ติดต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตเพิ่มมากขึ้น และในการลดความไม่คล่องจองของปัญญานั้น ยังต้องคำนึงถึงเรื่องของความสมัครใจและไม่สมัครใจของนักเรียนด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำเอาตัวแปรความสมัครใจ และไม่สมัครใจมาศึกษาร่วมกับวิธีการเปลี่ยนเจตคติดังกล่าวโดยใช้รูปแบบของการวิจัย THE PRETEST POSTTEST CONTROL GROUP DESIGN (Campbell & Stanly. 1963) ซึ่งเห็นได้จาก ภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 ภาพกรอบการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต มีคะแนนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต

2. นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตโดยสมัครใจ มีคะแนนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตโดยไม่สมัครใจ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ในการเปลี่ยนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดกลางคลองสาม ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยตามรายละเอียดที่จะกล่าวถึงดังนี้

ประชากร

ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต จำนวน 63 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต จำนวน 60 คนโดยแบ่งกลุ่มตามเงื่อนไขดังนี้

1. การฝึกและการไม่ฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต
2. ความสมัครใจ และไม่สมัครใจในการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต เพื่อเปลี่ยนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต

จากเงื่อนไขทั้งสองข้อนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่สมัครใจฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต

จำนวน 15 คน

กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่ไม่สมัครใจฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต

จำนวน 15 คน

- กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มที่สมัครใจฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตแต่ไม่ได้ฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต จำนวน 15 คน
- กลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มที่ไม่สมัครใจฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต และไม่ได้ฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต จำนวน 15 คน

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 นำแบบวัดเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตไปวัดนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนวัดกลางคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 138 คน เพื่อหาเด็กที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ซึ่งได้จำนวนทั้งสิ้น 63 คน

ขั้นที่ 2 ถามความสมัครใจในการเข้าร่วมฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตของนักเรียนที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต พบว่า มีนักเรียนที่สมัครใจฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตจำนวน 31 คน และไม่สมัครใจในการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต จำนวน 32 คน

ขั้นที่ 3 สุ่มนักเรียนที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ที่สมัครใจฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต จำนวน 15 คน และที่ไม่สมัครใจในการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตจำนวน 15 คน รวม 30 คน เป็นกลุ่มทดลอง(ฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต)และ กลุ่มควบคุมที่มีทั้งนักเรียนที่สมัครใจ และไม่สมัครใจฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตประเภทละ 15 คน รวม 30 คน อีกหนึ่งกลุ่มโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ซึ่งจะได้นักเรียนเข้ากลุ่มตามรูปแบบการทดลองดังนี้

ตาราง 2 แสดงการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต

	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม
สมัครใจ	15	15	30
ไม่สมัครใจ	15	15	30
รวม	30	30	60

แบบแผนการทดลอง

แบบแผนการวิจัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ THE PRETEST POSTTEST CONTROL GROUP DESIGN (Campbell & Stanly, 1963) โดยวัดเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง ซึ่งเห็นได้จากภาพประกอบที่ 2

<p>ระยะก่อนการทดลอง ฝึกพฤติกรรมประจำ ชิปไตยด้านวิถีชีวิต</p>	<p>ระยะการทดลอง ฝึกพฤติกรรมประจำชิปไตย ด้านวิถีชีวิต</p>	<p>ระยะหลังการทดลอง ฝึกพฤติกรรมประจำ ชิปไตยด้านวิถีชีวิต</p>
<p>1 วัดเจตคติต่อ ประจำชิปไตย ด้านวิถีชีวิต</p> <p>2 ถามความสมัครใจ ในการเข้าร่วมฝึก พฤติกรรมประจำ ชิปไตยด้านวิถีชีวิต</p>	<p><u>กลุ่มทดลอง</u> กลุ่มที่มีเจตคติต่อประจำ ชิปไตยด้านวิถีชีวิตในทาง ลบที่แบ่งตามความสมัครใจ เข้าร่วมฝึกพฤติกรรม- ประจำชิปไตยด้านวิถีชีวิต จำนวน 2 กลุ่ม ดังนี้</p> <p>1 กลุ่มที่ได้รับการฝึก โดยสมัครใจ</p> <p>2 กลุ่มที่ได้รับการฝึก โดยไม่สมัครใจ</p> <p><u>กลุ่มควบคุม</u> กลุ่มที่มีเจตคติต่อประจำ ชิปไตยด้านวิถีชีวิตในทาง ลบ และไม่ได้รับการฝึก พฤติกรรมประจำชิปไตย ด้านวิถีชีวิต</p>	<p>วัดเจตคติต่อประจำ ชิปไตยด้านวิถีชีวิต</p>

ภาพที่ 2 แบบแผนการทดลองของงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแบ่งเป็น 3 ชุด ดังนี้

1. แบบวัดเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต เป็นมาตราส่วนประเมินค่า 7 หน่วย ที่ให้ผู้ตอบประเมินเป้าหมายโดยใช้ค่าคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้าม จำนวน 20 คู่ ตามวิถีของออดกูต ค่าคุณศัพท์ดังกล่าวได้มาตามวิธีการดังต่อไปนี้
 - 1.1 ให้กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามปลายเปิดว่าในขณะที่ข้าพเจ้ารู้สึกว่ามีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่.....
 - 1.2 เลือกค่าคุณศัพท์ดังกล่าวมา 30 คำตามลำดับความถี่จากมากมาหาน้อย แล้วหาค่าคุณศัพท์ตรงกันข้ามมาเข้าคู่ทั้ง 30 คำ
 - 1.3 นำค่าคุณศัพท์ ทั้ง 30 คู่ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาดูว่าเป็นค่าคุณศัพท์และตรงกันข้ามจริงหรือไม่
 - 1.4 นำค่าคุณศัพท์ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญไปสร้างมาตรวัดที่มีค่าบ่งบอกตั้งแต่ +3 ถึง -3 ของคุณศัพท์แต่ละคู่
 - 1.5 เขียนคำแนะนำในการตอบมาตรวัด
 - 1.6 หาค่าอำนาจจำแนกโดยนำแบบวัดไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาวิเคราะห์รายข้อ โดยตัดข้อที่มีค่า t ต่ำกว่าค่า t ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ออก
 - 1.7 นำค่าคุณศัพท์ที่ตัดไว้มาหาค่าความเชื่อมั่น แล้วตัดค่าที่มีความเชื่อมั่นสูง และมีค่าคุณศัพท์ที่ไม่ใกล้เคียงกันไว้ 20 ข้อ

ตัวอย่างเช่น

(0)	นำชื่นชม	---	↓	---	---	---	---	---	นำรังเกียจ
		3	2	1	0	-1	-2	-3	

เกณฑ์การให้คะแนน ในการวัดเจตคติต่อประชาธิปไตย จะให้คะแนนในแต่ละข้อจาก +3 ถึง -3 ตามลักษณะของค่าคุณศัพท์คือค่าคุณศัพท์ที่เป็นไปในทางบวก จะอยู่ด้าน +3 ถ้าเป็นทางลบจะอยู่ด้าน -3 เช่น นำชื่นชมเป็นค่าทางบวกจึงเริ่ม+3 ทางด้านซ้ายสุด นำรังเกียจ เป็นค่าทางลบอยู่ด้านขวา ดังนั้น -3 จึงอยู่ทางด้านขวาสุด ตามตัวอย่างข้อนี้ผู้ตอบจะได้ +2 คะแนน เพราะ ข้ายสุดมีคะแนนเป็น +3 ช่องถัดมาจึงเป็น +2 ดังนั้นผู้เลือกข้อนี้จึงได้คะแนน +2 ดังกล่าว

คะแนนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตจะได้จากการนำคะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อมารวมกันถ้ามีคะแนนเป็นบวกแสดงว่ามีเจตคติที่ดีต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ถ้าคะแนนรวมเป็นลบหมายถึงมีเจตคติที่ไม่ดีต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต

2. แบบสอบถามความสมัครใจในการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย เป็นแบบสอบถามถึงความสมัครใจในการร่วมฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต โดยชี้แจงให้นักเรียนทราบว่า คำตอบของนักเรียน จะไม่มีผลใดใดต่อตัวนักเรียนเอง โดยเฉพาะผลของการเรียนวิชาสังคมศึกษา

แบบสอบถามความสมัครใจในการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามความสมัครใจในการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ซึ่งจะนำคำตอบของนักเรียนไปเป็นข้อมูลในการศึกษาเท่านั้น ไม่มีผลกระทบใดใดต่อนักเรียน และจะรักษาไว้เป็นความลับ จึงขอให้นักเรียนตอบจากความรู้สึกที่แท้จริงโดยไม่ต้องห่วงเกรงใดใด

การฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยเป็นการทำงานกลุ่ม โดยสมาชิกต้องยกมือเพื่อเสนอความคิดเห็นพร้อมทั้งให้เหตุผลในการเสนอ มีการคัดค้านและสนับสนุนโดยให้เหตุผลประกอบ ช่วยกันเลือกคนที่เหมาะสมกับหน้าที่ มีการลงมติโดยถือเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ยอมรับผลงานของกลุ่ม

คำสั่ง นักเรียนจงกากบาทลงในวงเล็บหน้าข้อความที่ตรงกับความต้องการ
ของนักเรียน

- () ต้องการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต
() ไม่ต้องการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต

3. แบบฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้
3.1 ศึกษาเอกสารในเรื่องประชาธิปไตย เช่น เรื่องหลักการดำเนินชีวิต
แบบประชาธิปไตย คุณลักษณะของพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต เป็นต้น

3.2 จำแนกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตออกเป็นพฤติกรรมย่อยๆ ดังนี้
ด้านคารวธรรม ได้แก่ 1 การอภิปรายเสนอข้อคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
2 การอภิปรายสนับสนุนและคัดค้านข้อเสนอกับผู้อื่นอย่างมีเหตุผล 3 รับฟังเมื่อผู้อื่น
อภิปราย 4 ยกมือและรอกจนกว่าจะได้รับอนุญาตให้พูด เมื่อต้องการพูด 5 ปฏิบัติตาม
การตัดสินใจของกลุ่ม

ด้านปัญญารธรรม ได้แก่ 1 ชี้แจงเหตุผลทุกครั้งที่มีการเสนอ สนับสนุนและ
คัดค้าน 2 เมื่อมีผู้ชี้แจงสมาชิกจะพิจารณาเหตุผล 3 ตัดสินใจด้วยวิธีการยกมือ
4 ยอมรับมติเสียงข้างมากเป็นการตัดสินใจของกลุ่ม

ด้านสามัคคีธรรม ได้แก่ 1 ร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย 2 ยอมรับ
ผลงานของกลุ่ม 3 ช่วยกันตอบข้อซักถาม

3.3 ศึกษาเนื้อหาวิชา เศรษฐศาสตร์ครอบครัว

3.4 นำเนื้อหาและพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตมาสร้างตารางพร้อม
กำหนดเวลา

3.5 สร้างใบงานจากตารางในแต่ละคาบเวลา

3.6. นำแบบฝึกที่ได้ไปทดลองใช้กับนักเรียนเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม
เช่น ความเหมาะสมของเวลาที่กำหนด เป็นต้น

ตัวอย่างเช่น

แบบฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย ครั้งที่ 1

เรื่องความหมายของเศรษฐกิจศาสตร์

เวลา 50 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>1 ครูนำรายชื่อนักเรียนมาอ่าน โดยแยกนักเรียนกลุ่มฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยฯ ออกจากนักเรียนคนอื่นๆ</p> <p>2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 4-5 คน</p> <p>3 อธิบายวิธีการทำงาน และแจกใบงาน</p>		3 นาที
<p>4 นักเรียนเลือกประธานและผู้ทำหน้าที่อื่น เช่น เลขาคัดบันทึก ผู้รายงาน เป็นต้น</p> <ul style="list-style-type: none"> _การยกมือเพื่อขอเสนอรายชื่อ _การให้เหตุผลในการเสนอ _การช่วยกันเลือกหาคนที่เหมาะสมกับหน้าที่ที่มอบหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> _คารวะธรรม _ปัญหาธรรม _สามัคคีธรรม 	10 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
5 นักเรียนอ่านเนื้อหาในใบงานที่แจกให้ แล้วร่วมกันอภิปรายเพื่อตอบคำถามใน ใบงานโดยมีประธานเป็นผู้ดำเนินการ _การยกมือเพื่อขอเสนอความคิดเห็น _การให้เหตุผลประกอบความคิดเห็น _การช่วยกันหาข้อสรุปที่ดีที่สุด และ ยอมรับผลงานของกลุ่ม	_คารวธรรม _ปัญญาธรรม _สามัคคีธรรม	20 นาที
6 นักเรียนบันทึกข้อสรุปที่ได้	_สามัคคีธรรม	2 นาที
7 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนออกมา รายงาน	_คารวธรรม	5 นาที
8 ชักถามปัญหา _การชักถามของผู้ฟังรายงาน _การช่วยกันตอบของกลุ่มรายงาน _การรับฟังข้อเสนอแนะของเพื่อนๆและ ครูเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข	_ปัญญาธรรม _สามัคคีธรรม _ปัญญาธรรม	10 นาที

วิธีดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองโดยใช้วิธีการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตกับกลุ่มทดลอง โดยมีขั้นตอนดำเนินการทดลอง 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1.1 วัดเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตโดยผู้วิจัยนำแบบวัดเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตมาให้นักเรียนชั้นม.2 จำนวน 138 คนทำ การวัดครั้งนี้กระทำก่อนการทดลอง 1 สัปดาห์หลังจากนั้นนำกลุ่มที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต มาแบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้รับการฝึกกับกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต โดยการสุ่มอย่างง่าย

1.2 สอบถามความสมัครใจของนักเรียนในการเข้าร่วมฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต

หลังจากนั้นนำกลุ่มต่างๆมาสุ่มให้ได้จำนวนตามต้องการ ดังนี้

กลุ่มที่สมัครใจฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตนำมาสุ่มเป็น 2 กลุ่ม

1 กลุ่มที่ฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต จำนวน 15 คน

2 กลุ่มที่ไม่ฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต จำนวน 15 คน

กลุ่มที่ไม่สมัครใจฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตนำมาสุ่มเป็น 2 กลุ่ม

1 กลุ่มที่ฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต จำนวน 15 คน

2 กลุ่มที่ไม่ฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต จำนวน 15 คน

ขั้นที่ 2 ระยะทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต

แบ่งกลุ่มในการทดลองออกเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม โดยทั้งสองกลุ่มประกอบด้วยผู้สมัครใจ และไม่สมัครใจฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต กลุ่มละ 15 คน รวมเป็นกลุ่มละ 30 คน โดยจัดกระทำให้กลุ่มทดลอง 20 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที (ดูแบบฝึกแต่ละครั้งในภาคผนวก)

ส่วนกลุ่มควบคุมให้เนื้อหาเหมือนกัน แต่แยกห้องเรียนกับกลุ่มทดลองและไม่ได้กำหนดว่านักเรียนต้องแสดงพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตเหมือนกลุ่มทดลอง

ขั้นที่ 3 ระยะหลังการทดลอง ผู้วิจัยวัด เจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต เมื่อฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตครบ 20 ครั้งแล้ว ผู้วิจัยจะวัด เจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตในทันที เพื่อพิจารณา เจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตของกลุ่มทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิจัยครั้งนี้ จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS PC+

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. หาค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน
2. ทดสอบสมมติฐานที่ 1,2 โดยใช้สถิติ t-test

การนำเสนอข้อมูล

1. เสนอคะแนนที่ได้จากการวัดเจตคติของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในช่วงก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง โดยนำเสนอในรูปแบบของตาราง
2. เสนอผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติ โดยนำเสนอในรูปแบบของตาราง
3. เสนอผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตของนักเรียนกลุ่มที่สมัครใจและไม่สมัครใจฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ในรูปแบบของตาราง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง "ผลของการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยต่อการเปลี่ยนเจตคติต่อประชาธิปไตย ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2" มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ เพื่อศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยต่อการเปลี่ยนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต และเปรียบเทียบผลของการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยต่อการเปลี่ยนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตระหว่างกลุ่มที่สมัครใจกับกลุ่มที่ไม่สมัครใจเข้ารับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดกลางคลองสาม อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต จำนวน 60 คน ซึ่งสุ่มมาจากกลุ่มที่สมัครใจฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต จำนวน 30 คน แล้วให้จับสลากเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน เป็นกลุ่มควบคุม จำนวน 15 คน และสุ่มจากกลุ่มที่ไม่สมัครใจฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต จำนวน 30 คน แล้วให้จับสลากเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน เป็นกลุ่มควบคุม จำนวน 15 คน ตัวแปรตามในการศึกษา คือ เจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต

ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 เป็นคะแนนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐาน

โดยมีรายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 3 แจกแจงจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างตาม ความสนใจฝึก
พฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต และการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย

ตัวแปรอิสระ	ฝึกพฤติกรรม ประชาธิปไตย	ไม่ฝึกพฤติกรรม ประชาธิปไตย	รวม
สนใจ	15	15	30
ไม่สนใจ	15	15	30
รวม	30	30	60

จากตารางที่ 3 ผู้วิจัยแบ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 60 คน ตามตัวแปรอิสระที่
ศึกษาดังนี้

นักเรียนที่สนใจ และได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต
จำนวน 15 คน

นักเรียนที่ไม่สนใจ และได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต
จำนวน 15 คน

นักเรียนที่สนใจ และไม่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต
จำนวน 15 คน

นักเรียนที่ไม่สนใจ และไม่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถี
ชีวิต จำนวน 15 คน

ตอนที่ 2 คะแนนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต

ตาราง 4 แสดงคะแนนเจตคติของกลุ่มตัวอย่าง ช่วงก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเฉลี่ยของเจตคติ ก่อนการทดลอง	คะแนนเฉลี่ยของเจตคติ หลังการทดลอง
สมัครใจและได้รับการ ฝึกพฤติกรรมประชา ธิปไตยด้านวิถีชีวิต	-28.133	29.666
ไม่สมัครใจแต่ได้รับการ ฝึกพฤติกรรมประชา ธิปไตยด้านวิถีชีวิต	-25.533	16.066
ฝึกพฤติกรรมประชา ธิปไตยด้านวิถีชีวิต	-26.833	22.866
ไม่ฝึกพฤติกรรมประชา ธิปไตยด้านวิถีชีวิต	-27.400	-13.033

จากตารางที่ 4 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตก่อนการทดลองของกลุ่มตัวอย่างเป็นลบทั้งสี่ลักษณะ ส่วนคะแนนเฉลี่ยของเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง สามลักษณะแรกเป็นบวก

ซึ่งได้แก่ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ สัมผัสใจและได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านวิถีชีวิต ไม่สัมผัสใจแต่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ซึ่งทั้งสองลักษณะเป็นกลุ่มที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต และ ตรงกับลักษณะที่สามที่ปรากฏในตาราง มีเพียงกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตเท่านั้นที่มีคะแนนเฉลี่ยเป็นลบ เช่นเดียวกับคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เพื่อทดสอบตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 1

จากสมมุติฐานที่ 1 ที่ว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต มีคะแนนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตนั้น ในการทดสอบสมมุติฐาน ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมาทดสอบความแตกต่างกันของค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่าที (t-test) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 5 ดังนี้

ตาราง 5 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ของคะแนน
เจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
N=60

ชนิดกลุ่ม	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	S.D	t value
กลุ่มทดลอง	30	18.40	13.910	10.98*
กลุ่มควบคุม	30	-17.90	11.592	

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต มีคะแนนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมุติฐานที่ 2

สมมุติฐานที่ 2 ที่ว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตโดยสมัครใจ มีคะแนนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตโดยไม่สมัครใจนั้น การทดสอบสมมุติฐาน ผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตหลังการทดลองของกลุ่มที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตโดยสมัครใจและกลุ่มที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตโดยไม่สมัครใจมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่าที (t-test) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 6 ดังนี้

ตาราง 6 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนน
เจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตของนักเรียนกลุ่มที่สมัครใจและกลุ่มที่
ไม่สมัครใจฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต N=30

ชนิดกลุ่ม	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	S.D	t value
สมัครใจ	15	25.07	21.607	2.04*
ไม่สมัครใจ	15	11.73	21.793	

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 พบว่านักเรียนกลุ่มที่สมัครใจฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้าน
วิถีชีวิต มีคะแนนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่สมัครใจ
ฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง "ผลของการฝึกพฤติกรรมประจำชีพิตายต่อการเปลี่ยนเจตคติต่อประจำชีพิตาย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2" โดยมีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ ประการแรก เพื่อศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมประจำชีพิตายด้านวิถีชีวิตต่อการเปลี่ยนเจตคติต่อประจำชีพิตายด้านวิถีชีวิต และประการที่ 2 เปรียบเทียบผลของการฝึกพฤติกรรมประจำชีพิตายด้านวิถีชีวิตต่อการเปลี่ยนเจตคติต่อประจำชีพิตายด้านวิถีชีวิตระหว่างกลุ่มที่สนใจกับกลุ่มที่ไม่สนใจ เข้าร่วมการฝึกพฤติกรรมประจำชีพิตายด้านวิถีชีวิต โดยมีตัวแปรที่ศึกษา คือ (1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การฝึกพฤติกรรมประจำชีพิตายด้านวิถีชีวิต ภายใต้เงื่อนไขความสนใจและไม่สนใจในการฝึกพฤติกรรมประจำชีพิตายด้านวิถีชีวิต (2) ตัวแปรตาม คือ เจตคติต่อประจำชีพิตายด้านวิถีชีวิต

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดกลางคลองสาม ปีการศึกษา 2538 ที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อประจำชีพิตายด้านวิถีชีวิต จำนวน 60 คน โดยจำแนกเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน กลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน และในแต่ละกลุ่มยังประกอบด้วยผู้สนใจเข้าร่วมฝึกพฤติกรรมประจำชีพิตายด้านวิถีชีวิต จำนวน 15 คน ผู้ไม่สนใจเข้าร่วมฝึกพฤติกรรมประจำชีพิตายด้านวิถีชีวิต จำนวน 15 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบวัดเจตคติต่อประจำชีพิตายด้านวิถีชีวิต ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ประเภท คือ (1) แบบวัดเจตคติต่อประจำชีพิตายด้านวิถีชีวิต (2) เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1 แบบวัดเจตคติต่อประจำชีพิตายด้านวิถีชีวิต ซึ่งใช้วัดเจตคติก่อนและหลังการทดลอง

2 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลองได้แก่โปรแกรมการฝึกพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ซึ่งใช้ในการเรียนวิชาสังคมศึกษา รายวิชา เศรษฐศาสตร์ ครอบคลุม จำนวน 20 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที

วิธีดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในช่วงสอนวิชาสังคมศึกษา รายวิชา เศรษฐศาสตร์ ครอบคลุม โดยดำเนินการทดลองแบ่งเป็น 2 ชั้น คือชั้น เตรียมการทดลอง ชั้นการทดลอง

1. ชั้นเตรียมการทดลอง ใช้เวลาดังสิ้น 2 สัปดาห์ เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2538 ถึงวันที่ 13 พฤศจิกายน 2538 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้
 - 1.1 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากโรงเรียนวัดกลางคลองสาม ในการดำเนินการวิจัย ครั้งนี้
 - 1.2 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ตามขั้นตอนที่กล่าวมาแล้วในขั้นต้น
 - 1.3 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
2. ชั้นทดลอง การวิจัยครั้งนี้กระทำ 20 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 14 พฤศจิกายน 2538 ถึงวันที่ 5 มกราคม 2538 ดำเนินการในห้องเรียนวิชาสังคมศึกษา รายวิชา เศรษฐศาสตร์ ครอบคลุม โดยผู้วิจัยแบ่ง การทดลองเป็น 3 ระยะ ดังนี้
 - 2.1 ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบวัดเจตคติต่อประชาธิปไตย และแบบสอบถามความสนใจไปวัดและสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดกลางคลองสาม เพื่อนำมาแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
 - 2.2 ระยะทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ส่วนกลุ่มควบคุมดำเนินการสอนตามปกติ
 3. ระยะหลังการทดลองเมื่อยุติโปรแกรมการฝึกในวันที่ 5 มกราคม 2539 ในวันที่ 8 มกราคม 2539 ผู้วิจัยได้ทำการวัดเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยหาค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ระยะเวลาก่อนการทดลองและระยะหลังการทดลอง มาวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (t-test) ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง และกลุ่มที่สนใจเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่สนใจฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต มีคะแนนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตโดยสมัครใจมีคะแนนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตโดยไม่สมัครใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลตามสมมุติฐาน

ข้อค้นพบจากการวิจัยนี้ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

สมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต มีคะแนนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต จากการทดสอบสมมุติฐานโดยทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ค่าที (t-test) จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต มีคะแนนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากนักเรียนในกลุ่มที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตได้รับวิธีการให้ฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต จึงส่งผลให้เกิดความไม่คล่องจองของปัญหาขึ้น ซึ่งความไม่คล่องจองของปัญหาที่เกิดขึ้นนี้มาจากสาเหตุของ

ความไม่คล่องจองที่เกิดเพราะประสบการณ์ในอดีต (Past Experience) สภาวะการเกิดความไม่คล่องจองดังกล่าวของนักเรียนทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกไม่สบายใจ ซึ่งจากความเชื่อตามทฤษฎีความไม่คล่องจองของปัญญากล่าวว่าคุณคนจะพยายามลดความไม่คล่องจองและแสวงหาความคล่องจองกันในระหว่างแนวคิด เจตคติ ความรู้ และค่านิยมของตัวนักเรียน ในการทดลองครั้งนี้ได้กำหนดสภาพแวดล้อมโดยการจัดการเรียนการสอนในลักษณะที่ให้นักเรียนฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ซึ่งนักเรียนไม่สามารถเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมนี้ ดังนั้นนักเรียนจึงลดความไม่คล่องจองลงด้วยการเปลี่ยนส่วนของปัญญา ซึ่งในที่นี้หมายถึงเจตคติที่ไม่ดีต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต มาเป็นเจตคติที่ดีต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ซึ่งการเปลี่ยนเจตคติของนักเรียนในกลุ่มนี้เป็นไปตามทฤษฎีความไม่คล่องจองของปัญญา (Cognitive Dissonance Theory) ของเฟสติงเจอร์ (Festinger, 1957)

ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาญชัย บูรณวนิชกุล (2531) ที่พบว่า การเขียนเรียงความชักชวนนักเรียนระดับเดียวกันสนับสนุนให้เพิ่มวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาบังคับ สามารถเปลี่ยนเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เขียนเรียงความได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคูเปอร์และแมคกี (1983) ที่พบว่า การให้บุคคลเขียนสนับสนุนนักร้องที่เป็นคู่แข่งกับนักร้องที่ตนสนับสนุนอยู่ สามารถเปลี่ยนเจตคติของบุคคลนั้นให้มาคล่องจองกับพฤติกรรมคือมีเจตคติที่ดีต่อนักร้องที่ตนเขียนสนับสนุนสูงขึ้น

สมมุติฐานที่ 2 ที่ว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตโดยสมัครใจ มีคะแนนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตโดยไม่สมัครใจ จากการทดสอบสมมุติฐาน โดยทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่าที (t-test) จากตาราง 6 พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตโดยสมัครใจ มีคะแนนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตโดยไม่สมัครใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจาก นักเรียนที่

มีเจตคติที่ไม่ดีต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต แล้วได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ทำให้นักเรียนมีความไม่คล่องจองของปัญญาเกิดขึ้น ซึ่งนักเรียนจะต้องพยายามลดความไม่คล่องจองของปัญญานั้น ในการลดความไม่คล่องจองของปัญญาของนักเรียนแต่ละคนจะทำได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ คือ ความสมัครใจ และ ความไม่สมัครใจในการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตของนักเรียนด้วย ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่สมัครใจฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตเป็นนักเรียนที่มีโอกาสเลือกที่จะกระทำพฤติกรรมด้วยตัวของเขาเองซึ่งเฟส汀เจอร์ (Festinger, 1957) ได้กล่าวว่า การที่เขามีโอกาสได้เลือกนี้จะทำให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบและเกิดความพยายามอย่างมากในการที่จะลดความไม่คล่องจองของปัญญา ซึ่งในงานวิจัยนี้ นักเรียนจะลดความไม่คล่องจองของปัญญาด้วยวิธีการเปลี่ยนเจตคติต่อประชาธิปไตยให้ดีขึ้น

ส่วนนักเรียนกลุ่มที่ไม่สมัครใจฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตก็สามารถลดความไม่คล่องจองของปัญญาได้ไม่มาก ทั้งนี้เพราะ เขาจะอ้างกับตนเองว่า การที่เขาทำพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตเป็นเพราะถูกบังคับไม่ใช่เพราะความสมัครใจของเขาเอง ดังนั้นจึงทำให้การเปลี่ยนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตของนักเรียนกลุ่มนี้เปลี่ยนได้น้อยกว่ากลุ่มที่สมัครใจ ซึ่งผลงานวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของชาญชัย บูรณวนิชกุล (2531) ที่พบความแตกต่างของผลของการเปลี่ยนเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ที่เกิดจากความสมัครใจและความไม่สมัครใจในการเขียนเรียงความที่เขาใช้เป็นสถานการณ์ในการทดลอง ซึ่งไม่แตกต่างจากงานวิจัยของ คูเปอร์และแมคกี (Cooper & Mackie, 1983) ที่พบว่า การเจาะจงให้เขียนสนับสนุนนักร้องที่เป็น คู่แข่งกับนักร้องที่กลุ่มตัวอย่างสนับสนุนอยู่เดิม กลุ่มตัวอย่างของเขาเปลี่ยนเจตคติน้อยกว่ากลุ่มที่ให้เลือกเขียนสนับสนุนนักร้องคู่แข่งของนักร้องที่กลุ่มตัวอย่างสนับสนุนอยู่เดิมคนใดก็ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต โดยใช้แนวคิดความไม่คล่องจองของปัญญา น่าจะศึกษาเพิ่มเติมในกลุ่มเด็กที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว หรือในเด็กที่มีความรับผิดชอบต่างกัน เพื่อจะได้ข้อมูลชัดเจนยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางและวิธีการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต จึงน่าจะมีการอบรมครูให้มีความรู้ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติตามแนวคิดดังกล่าว เพื่อนำไปสร้างเสริมให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตมากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมล ทงชวรมชาติและคณะ. กฎหมายและการปกครองประเทศ. กรุงเทพฯ
: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- กิตติ อมตชีวิน. การเรียนรู้ทางการเมืองในลัทธิประชาธิปไตยของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษา กรณีศึกษานักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสุทธิสะอาด.
ปริญญาานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัดสำเนา.
- เกียรติชัย พงษ์พานิช. การปฏิวัติ 2475. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ผดุงวิทยา, 2514.
- เกื้อ นคร. ประวัติศาสตร์การเมืองสยามสมัยประชาธิปไตย. ม.ป.ป.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ผลการดำเนินงานโครงการ
สนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา
2528-2530. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2530.
- คณะอนุกรรมการอุดมการณ์ของชาติ. ความรู้เรื่องประชาธิปไตยสำหรับประชาชน.
กรุงเทพฯ : คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายก
รัฐมนตรี, 2527.
- คลาร์ลส์, ดี โอลิฟเวียร์. ประชาธิปไตยแอตแลนติก. แปลจาก Atlantic
Democracy โดย เสน่ห์ จามริก. กรุงเทพฯ : สภาวิจัยแห่งชาติ, 2512.
- งามตา วรินทร์านนท์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- ชนะ นิลรัตน์. การศึกษาทัศนคติแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ในเขตการศึกษาที่ 2. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2519. อัดสำเนา.
- ชียอนันต์ สมุทวนิช. บทบาทของทหารในการเมืองไทย. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- ชาญชัย บูรณวนิชกุล. ผลการเขียนเรียงความต่อต้านเจตคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติ
ต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปริญญาานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.

บรรณานุกรม

- กระมล ทองธรรมชาติและคณะ. กฎหมายและการปกครองประเทศ. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- กิตติ อมตชีวิน. การเรียนรู้ทางการเมืองในลัทธิประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา กรณีศึกษานักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสุทธิสะอาด. ปริญานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัดสำเนา.
- เกียรติชัย พงษ์พานิช. การปฏิวัติ 2475. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ดวงวิทยา, 2514.
- เกษิ นคร. ประวัติศาสตร์การเมืองสยามสมัยประชาธิปไตย. ม.ป.ป.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ผลการดำเนินงานโครงการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2528-2530. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2530.
- คณะอนุกรรมการอุดมการณ์ของชาติ. ความรู้เรื่องประชาธิปไตยสำหรับประชาชน. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2527.
- คลาร์ลส์, ดี โอลีฟเวียร์. ประชาธิปไตยแอตแลนติก. แปลจาก Atlantic Democracy โดย เสน่ห์ จามริก. กรุงเทพฯ : สภาวิจัยแห่งชาติ, 2512.
- งามตา วนินทานนท์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- ชนะ นิลรัตน์. การศึกษาทัศนคติแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษาที่ 2. ปริญานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2519. อัดสำเนา.
- ชัยอนันต์ สมุทวนิช. บทบาทของทหารในเมืองไทย. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- ชาญชัย บุรณวนิชกุล. ผลการเขียนเรียงความต่อต้านเจตคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปริญานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.

- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. ประชาธิปไตยของชาวบ้าน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิมพ์, 2516.
- ชาญวุฒิ วัชรพุก. "วัฒนธรรมทางการเมือง," รัฐศาสตร์นิเทศ 8(4):9; มกราคม-ธันวาคม 2516.
- ชาญศักดิ์ ถวิล. การซื้อ-ขาย คณะเสี่ยงเลือกตั้ง ศึกษากรณีการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2529. ปริญญาณิพนธ์ ร.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534. อัดสำเนา.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. การวัดและการวิจัยทัศนคติที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
- ดุชนิ โยเหลา. เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องหลักและวิธีการสร้างแบบวัด ลักษณะด้านจิตพิสัยโดยใช้มาตราประเมินค่า. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2537.
- ทัศนีย์ วิเศษแก้ว. การเปลี่ยนประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดมุกดาหาร. ปริญญาณิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2533. อัดสำเนา.
- ธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัย, คณะรัฐศาสตร์. รายงานผลการวิจัยเรื่อง ลักษณะบางประการของสถาบันสังคมไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2515.
- ธีระพร อูวรรณโณ. จิตวิทยาและสังคมวิทยาพื้นฐานเพื่อการแนะแนว. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา, 2533.
- . จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- นวลเพ็ญ วิเชียรโชติและวีรยุทธ วิเชียรโชติ. อารยประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชน จำกัด, 2517.
- ปิ่นประภา บุตรไสว. การศึกษาเปรียบเทียบวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนและวิธีสอนแบบปกติที่ส่งผลให้เกิดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม.

- กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
 ประชาสัมพันธ์, กรม. ประชาธิปไตยเพื่อประชาชน. กรุงเทพฯ : ฝ่ายกิจกรรม
 พิเศษ กองวิชาการ กรมประชาสัมพันธ์, ม.ป.ป.
- ปริญญา ปานทอง. "วัฒนธรรมทางการเมืองกับการเปลี่ยนประชาธิปไตย,"
รัฐศาสตร์นิเทศ. 8(4): 23 ; ตุลาคม-ธันวาคม 2516.
- ปรีชา ชวัญเย็น. ปรัชญาแห่งอุดมการณ์ทางการเมือง. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหา
 วิทยาลัย, 2533.
- ปรียาวรรณ ทุมโฆสิต. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
 และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่
 เรียนวิชาสังคมศึกษา ด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคตัวชี้กับการสอนตามคู่มือ
 การสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
 กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. การเมืองของเด็ก : กระบวนการสังคมประกิตทางการเมือง.
 พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ: 2526.
- พลศักดิ์ จิรไกรศิริ. "วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย: รายงานการวิจัยในอดีต,"
ธรรมศาสตร์. 7(3) : 31-51 ; มกราคม-มีนาคม 2521.
- ไพฑูรย์ ลินสารักษ์ และสลี ทองทิ้ว. การวิจัยการศึกษา, หลักและวิธีการสำหรับ
 นักวิจัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ไพโรจน์ ดารามาศ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อ
 บุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาสังคมศึกษา
 โดยการสอนแบบซินดิเคทกับการสอนตามหลักสูตร พุทธศักราช 2521.
 วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- รวีวรรณ อังคนรักษ์พันธ์. เอกสารคำสอนวิชา วผ306 การวัดทัศนคติเบื้องต้น.
 ชลบุรี : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 บูรพา, 2533.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ

: ราชบัณฑิตยสถาน, 2525.

รามคำแหง, มหาวิทยาลัย. พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ. กรุงเทพฯ

: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2530.

เรวัตร์ แซ่อู่ย. การศึกษาทัศนคติแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตร

วิชาการศึกษาในวิทยาลัยครูภาคใต้. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ

: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.

ลาวัณย์ รักไทยดี. การส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยในนักเรียนของครูใน

โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครตามการรับรู้ของตนเอง.

ปรินุณยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.

วิสุทธิ์ โปธิแก่น. ประชาธิปไตยแนวความคิดและตัวแบบประเทศประชาธิปไตยใน

อุดมคติ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.

วีรยุทธ วิเชียรโชติและคณะ. ประชาธิปไตยของชาวบ้าน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

พิพเนศ, 2516.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2435-2507. กรุงเทพฯ

: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2507.

----- หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ปรับปรุง 2533. พิมพ์ครั้งที่ 2

กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2535.

----- หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ปรับปรุง 2533.

กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2533.

สภนธ์ จันทร์ภักษ์. ผลของการเรียนรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของ

เยาวชน. ปรินุณยานิพนธ์ ร.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2529. อัดสำเนา.

สมพงษ์ พวงคำ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชากลุ่มสร้างเสริม

ประสบการณ์ชีวิตและเจตคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 จากการสอนด้วยวิธีปกติและกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์.

ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, สมาคม. สังคมศาสตร์ปริทัศน์ฉบับครบรอบ 30 ปี.

กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2529.

สามัญศึกษา, กรม, กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือนิเทศการศึกษการสอนประชาธิปไตย
ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2518.

สสาร สารทัศนานันท์. "การสร้างประชาธิปไตยในโรงเรียน," คุรุสารเขตศึกษา
23 : 21-28 ; มกราคม 2521.

สาโรช บัวศรี. "ความหมายของประชาธิปไตยในแง่การศึกษา," พื้นฐานการเมือง
และการปกครองของไทย. กรุงเทพฯ : หน่วยงานนิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู,
2520.

สำเนาวั ขจรศิลป์. ทัศนคติของนิสิตชั้นปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ต่อ
การเมือง. ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
2514. อัดสำเนา.

สุทุม นवलสกุล, นภา ศิริกุลและวิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ. การเมืองและการปกครองไทย.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดการสอนกลุ่มสร้างเสริม
ประสบการณ์ชีวิตหน่วยที่ 8-15. กรุงเทพฯ : ฝ่ายการพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2527.

สุจิต บุญบงการ. " นิสิตนักศึกษากับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของไทย, "
วรรณไวทยาการ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2514.

สุภาพร วิไลพันธ์. ความคิดเห็นของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.
ปริญญานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.
อัดสำเนา.

อมร รักษาสิทธิ์. ประชาธิปไตยหลายรส. กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่ง
ประเทศไทย, 2532.

อุษณีย์ ฉัตรานนท์. "แนวทางการศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการ Political
Socialization," รัฐศาสตร์นิเทศ. 9(1):8; มกราคม-มีนาคม 2517.

- ฮาร์วี, แจค. การเมืองและการปกครองของอังกฤษ แปลจาก How Britain is Governed โดย คณิน บุญสุวรรณ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2523.
- Appleton, Leslie Ann. "Citizenship Education and Political Socialization of Filipino School Children in a Provincial Setting," Dissertation Abstracts International. 36(10):6590-A, June, 1976.
- Apter, David E. The Politics of Modernization. Chicago : The University of Chicago Press, 1965.
- Bem, D.J. Beliefs, Attitudes, and Human Affairs. Belmont, CA : Brooks/Cole, 1970.
- Campbell and Stanly Experimental and Quasiexperimental Designs for Research. Chicago: 1963.
- Dahl, Robert A. Modern Political Analysis. New Delhi : Prentice-Hall of India, 1965.
- Dawson, Richard and Prewitt, Kenneth. Political Socialization. Boston : Little, 1969.
- De Fleur, M.L. & Westie, F.R. " Verbal, attitudes and overt acts: An experiment on the salience of attitudes," American Sociological Review. 1958.
- Dewey, R. and Humber, W.J. An Introduction to Social Psychology. New York : Macmillan, 1966.
- Easton, David. and Dennis, Jack. Children in the Political System : Origin of Political Legitimacy. New York : McGraw Hill, 1969.
- Festinger, L. A Theory of Cognitive Dissonance. Stanford, CA : Stanford University Press, 1957.

- Firedman, R.S. "Participation in Democracy : A Theory of Democracy and Democratic Socialization," Dissertation Abstracts International. 34(5) : 2717-A, 1973.
- Greenberg, Edward. Political Socialization. New York : Atherton, 1970.
- Harold J. Laski, "Democracy," Encyclopedia of the Social Sciences. New York : Macmillan, 1939.
- Hess, Robert and Thorney, Judith. The Development of Political Attitudes in Children. Chicago : Aldine, 1968.
- Hill, R.J. "Attitudes and Behavior," in Social Psychology : Sociological Perspectives. edited by Rosenberg and Turner. p.374. New York : Basic Books, 1981.
- Hovland, C.I. and Rosenberg, M.J. "Cognitive, Affective, and Behavioral Components of Attitudes," In Attitude Organization and Change: An Analysis of Consistency Among Attitude Components, pp.1-14. Edited by C.I. Hovland and M.J. Rosenberg. New Haven : Yale University Press, 1960.
- Kandel, I.L. The Methodology of Comparative Education. International Review of Education, Vol.V, 1959, p274.
- Katz, D. "The Functional Approach to the Study of Attitudes," in Public Opinion Quarterly. No.24, 1960.
- Likert, R. "A Technique for the Measurement of Attitudes," Achieves of Psychology. No.140, 1932.
- Nakata , Thinapan. The Problems of Democracy in Thailand : A Study of Political Culture and Socialization of College Students. Bangkok : Praepittaya, 1975.

- Niemi, Richard. "Political Socialization," in Jeanne Knutson (ed.) Handbook of Political Psychology. San Francisco, 1973.
- Osgood, C.E.; Suci, G.J. and Tannenbaum, P.H. The Measurement of Meaning. Urbana: University of Illinois Press, 1957.
- Pye, Lucian W. Politics, Personality and Nation Building : Burma's Search for Identity. New Haven : Yale University Press, 1966.
- Rosenberg, M.J. "Cognitive Reorganization in Response to the Hypnotic Reversal of Attitudinal Affect," Journal of Personality. No. 28, 1960, pp. 39-63. Reprinted in Problems in Social Psychology : Selected Readings, pp. 116-128. Edited by C.W. Backman and P.F. Secord. New York: McGraw-Hill, 1966.
- Secord, P.F. and Backman, C.W. Social Psychology. New York : McGraw-Hill, 1964.
- Thurstone, L.L. The Measurement of Values. Chicago : University of Chicago Press, 1959.
- Webster's New Collegiate Dictionary. Springfield, MA : G. & C. Merriam, 1974.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าเฉลี่ย หรือมัชฌิมเลขคณิต (Mean)

$$\text{สูตรที่ใช้ } \bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

\bar{X} = คะแนนเฉลี่ย หรือมัชฌิมเลขคณิต

$\sum X$ = ผลรวมของคะแนนของทุกคน

N = จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$\text{สูตรที่ใช้ S.D.} = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X^2$ = ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมดแล้วยกกำลังสอง

N = จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. การหาค่า t (t-test)

$$\text{สูตรที่ใช้ } t = \frac{\bar{X} - \mu}{s/\sqrt{n}}$$

\bar{X} = ค่าเฉลี่ยคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง

μ = ค่าเฉลี่ยคะแนนประชากร

s = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n = จำนวนประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คู่มือการใช้แบบฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย
แบบวัดเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต

คู่มือการใช้แบบฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ฝึกได้ฝึกปฏิบัติงานตามกระบวนการประชาธิปไตยจนเกิดความไม่คล่องจองระหว่างส่วนของปัญหาสองส่วน คือส่วนของปัญหาเดิมกับส่วนของปัญหาใหม่ที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลลดความไม่คล่องจองของปัญหา (ซึ่งในที่นี้คือเจตคติ) ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม (ในที่นี้คือพฤติกรรมประชาธิปไตย) ด้วยการเปลี่ยนเจตคติต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตไปในทางที่ดี

พฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตสำหรับนักเรียน (สาโรช บัวศรี) มีดังนี้

1. ด้านคารวธรรมได้แก่ การเคารพผู้พูดและผู้ฟัง การพูดแสดงความคิดเห็นโดยใช้เหตุผล การปฏิบัติตามข้อตกลง

2. ด้านสามัคคีธรรมได้แก่ การร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมายและยอมรับผลงานของกลุ่มพร้อมทั้งร่วมปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่ม

3. ด้านปัญหาธรรมได้แก่ การอธิบายเหตุผลเมื่อมีการตัดสินใจ อภิปรายซักถาม พุดจาโต้ตอบ การยอมรับฟังข้อบกพร่องของตนเองของกลุ่มและพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไขโดยใช้ปัญญา

วิธีการใช้แบบฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต

1. ถ้าใช้กับวิชาเศรษฐศาสตร์ครอบครัว ส032 สามารถใช้ได้ทันที ใน 20 คาบแรก

2. ถ้านำไปใช้กับวิชาอื่น หรือวิชาเศรษฐศาสตร์ครอบครัวหลังจาก 20 คาบแล้ว ให้พิจารณาความเหมาะสมโดยคำนึงถึงความถี่และเนื้อหาวิชาว่าครอบคลุมแล้วหรือยัง

ในการเขียนแบบฝึกขึ้นมาใหม่สามารถเลือกใช้แบบฝึกทั้งสามแบบ คือ อภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ และการโต้วาที โดยให้ขั้นตอนที่กำหนดไว้ได้ทันทีที่เปลี่ยนเนื้อหาใหม่เข้าไปแทนเนื้อหาเดิม ส่วนใบงานต้องเขียนใหม่ให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่นำมาสอน

แบบฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย ครั้งที่ 1

เรื่องความหมายของเศรษฐกิจศาสตร์

เวลา 50 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้นักเรียนฝึก	เวลา
<p>1 ครูนำรายชื่อนักเรียนมาอ่าน โดยแยกนักเรียนกลุ่มฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยฯ ออกจากนักเรียนคนอื่น ๆ</p> <p>2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 4-5 คน</p> <p>3 อธิบายวิธีการทำงาน และแจกใบงาน</p>		3 นาที
<p>4 นักเรียนเลือกประธานและผู้ที่ทำหน้าที่อื่น เช่น เลขาคัดบันทึก ผู้รายงาน เป็นต้น</p> <p>_การยกมือเพื่อขอเสนอรายชื่อ</p> <p>พร้อมทั้งให้เหตุผลในการเสนอ</p> <p>_การช่วยกันเลือกหาคนที่เหมาะสมกับหน้าที่ที่มอบหมาย</p>	<p>_คารวธรรม</p> <p>_ปัญญาธรรม</p> <p>_สามัคคีธรรม</p>	10 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
5 นักเรียนอ่านเนื้อหาในใบงานที่แจกให้ แล้วร่วมกันอภิปรายเพื่อตอบคำถามใน ใบงานโดยมีประธานเป็นผู้ดำเนินการ _การยกมือเพื่อขอเสนอความคิดเห็น _การให้เหตุผลประกอบความคิดเห็น _การช่วยกันหาข้อสรุปที่ดีที่สุด และ ยอมรับผลงานของกลุ่ม	_คารวธรรม _ปัญหาธรรม _สามัคคีธรรม	20 นาที
6 นักเรียนบันทึกข้อสรุปที่ได้	-สามัคคีธรรม	2 นาที
7 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนออกมา รายงาน คนอื่นให้ตั้งใจฟัง	_คารวธรรม	5 นาที
8 ซักถามปัญหา _การซักถามของผู้ฟังรายงาน _การช่วยกันตอบของกลุ่มรายงาน _การรับฟังข้อเสนอแนะของเพื่อนๆและ ครูเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข	_ปัญหาธรรม _สามัคคีธรรม _ปัญหาธรรม	10 นาที

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนอ่านและปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้

1. ต้องฝึกการมีคารวะธรรม คือ การเคารพผู้พูด เช่น การตั้งใจฟังให้จบ ก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งหรือสนับสนุน เคารพผู้ฟังด้วยการไม่พูดจาพาดพิงผู้ฟัง ให้เกิดความเสียหายและในการพูดแสดงความคิดเห็นทุกครั้งต้องใช้เหตุผล นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันด้วย

2. ต้องฝึกการมีสามัคคีธรรม คือ การร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลงานของกลุ่มพร้อมทั้งร่วมปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่ม เช่น ได้รับมอบหมายให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ก็กระทำเช่นนั้นไม่ใช่จะนั่งฟังอย่างเดียว มีข้อเสนอ ข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยใดๆก็เก็บไว้ในใจ

3. ต้องฝึกการมีปัญญาธรรม คือ การอธิบายเหตุผลเมื่อมีการตัดสินใจ อภิปรายซักถาม การยอมรับฟังข้อบกพร่องของตนเองของกลุ่มและพยายามหาทางแก้ไข เช่น การแสดงความคิดเห็นในการเสนอชื่อผู้จะมาเป็นประธาน ต้องอธิบายได้ว่าทำไมจึงเสนอชื่อ อาจเพราะเคยเห็นความสามารถของเขา พร้อมยกตัวอย่างประกอบว่าเมื่อไรที่ไหน เขาแสดงให้เห็นว่าอย่างไร

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๒

ใบงานที่ 2

ให้นักเรียนเลือกประธาน ไว้ดำเนินการอภิปรายเพื่อหาข้อยุติต่างๆ
เลือกเลขานุการไว้สำหรับบันทึกข้อตกลงและอื่นๆ ที่ได้จากการอภิปรายและการ

ลงมติ

เลือกผู้ที่จะเขียนรายงานส่งครู

เลือกผู้อ่านใบงานต่างๆ

เลือกผู้ที่จะจัดชุดการสอนให้เหมือนเดิมก่อนคืนครู

เลือกผู้ที่จะมารายงานหน้าห้องหนึ่งคน

ในการเลือกบุคคลแต่ละคนให้นักเรียนเสนอชื่อพร้อมกับเหตุผลที่แสดง ถึง
ความเหมาะสมในการทำหน้าที่นั้นๆ

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๓

ใบงานที่ 3

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้

ความหมายของเศรษฐศาสตร์

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 ได้ให้ความหมายของเศรษฐศาสตร์ว่าหมายถึง วิชาว่าด้วยการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจกและการบริโภคใช้สอยสิ่งต่างๆ

Harvey ได้ให้ความหมายไว้ว่า เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงว่า จะจัดทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด เพื่อสนองความต้องการอย่างไร

ศ. ปัจจัย บุณนาคให้ความหมายไว้ว่า เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาถึงการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาซื้อขาย แลกเปลี่ยนหรือนำมาประกอบกัน ผลิตเป็นสินค้าด้วยความประหยัด เพื่อจำหน่ายจ่ายแจกจ่ายไปบำบัดความต้องการของมนุษย์ในสังคม

ศ. อุกิศ นาคสวัสดิ์ ให้ความหมายไว้ว่า เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาถึงวิธีการ ที่ระบบเศรษฐกิจทำการผลิตสิ่งของและบริการ เพื่อบำบัดความต้องการของมนุษย์และจำหน่ายจ่ายแจกจ่ายสิ่งของและบริการเหล่านั้นไปยังบุคคลที่ต้องการ

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๕

ใบงานที่ 4

ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายสรุป ความหมายของเศรษฐศาสตร์ตามความเข้าใจที่นักเรียนได้อ่านในใบงานที่ 3 โดยใช้คำพูดง่ายๆที่นักเรียนและเพื่อนเข้าใจ ความหมายของเศรษฐศาสตร์ทันทีที่ได้อ่านหรือฟังข้อความที่นักเรียนช่วยกันสรุปมา

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๕

ใบงานที่ 5

จงเขียนคำตอบที่ได้ลงสมุดของตน
เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๖

ใบงานที่ 6

จงเขียนคำตอบที่ได้เป็นรายงานส่งครูและส่งตัวแทนมารายงานหน้าห้อง

สำหรับกลุ่มควบคุมให้อ่านใบงานต่อไปนี้แทน

ใบงาน

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้

ความหมายของเศรษฐศาสตร์

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 ได้ให้ความหมายของเศรษฐศาสตร์ว่าหมายถึง วิชาว่าด้วยการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจกและการบริโภคใช้สอยสิ่งต่างๆ

Harvey ได้ให้ความหมายไว้ว่า เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงว่า จะจัดทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด เพื่อสนองความต้องการอย่างไร

ศ. บัณฑิต บุนนาคให้ความหมายไว้ว่า เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาถึงการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาซื้อขาย แลกเปลี่ยนหรือนำมาประกอบกัน ผลิตเป็นสินค้าด้วยความประหยัด เพื่อจำหน่ายจ่ายไปบำบัดความต้องการของมนุษย์ในสังคม

ศ. อุกฤษ นาคสวัสดิ์ ให้ความหมายไว้ว่า เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาถึงวิธีการ ที่ระบบเศรษฐกิจทำการผลิตสิ่งของและบริการ เพื่อบำบัดความต้องการของมนุษย์และจำหน่ายจ่ายสิ่งของและบริการเหล่านั้นไปยังบุคคลที่ต้องการ

จากข้อความข้างต้น ให้นักเรียนสรุปความหมายของเศรษฐศาสตร์มา โดยใช้คำพูดที่เข้าใจได้ง่าย

แบบฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย ครั้งที่ 2

เรื่องประโยชน์ของวิชาเศรษฐศาสตร์

เวลา 50 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>1 ครูนำรายชื่อนักเรียนมาอ่าน โดยแยก นักเรียนกลุ่มฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยฯ ออกจากนักเรียนคนอื่นๆ</p> <p>2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 4-5 คน</p> <p>3 อธิบายวิธีการทำงาน และแจกใบงาน</p>		3 นาที
<p>4 นักเรียนเลือกประธานและผู้ทำหน้าที่อื่น เช่น เลขาคัดบันทึก ผู้รายงาน เป็นต้น</p> <p>_การยกมือเพื่อขอเสนอรายชื่อ พร้อมทั้งให้เหตุผลในการเสนอ</p> <p>_การช่วยกันเลือกหาคนที่เหมาะสมกับ หน้าที่ที่มอบหมาย</p>	<p>_คารวธรรม</p> <p>_ปัญญาธรรม</p> <p>_สามัคคีธรรม</p>	10 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
5 ให้นักเรียนช่วยกันคิดหาประโยชน์ของ การศึกษาวิชา เศรษฐศาสตร์มาเป็นข้อๆ โดยมีประธานเป็นผู้ดำเนินการ <ul style="list-style-type: none"> _ การยกมือเพื่อขอเสนอความคิด _ การให้เสนอความคิดเห็น _ การช่วยกันสรุปคัดเลือกข้อความที่ ช่วยกันเสนอและยอมรับผลงานกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> _ การยอมรับ _ ปัญหาธรรม _ สำนึกศีลธรรม 	20 นาที
6 นักเรียนบันทึกข้อสรุปที่ได้	- สำนึกศีลธรรม	2 นาที
7 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนออกมา รายงาน คนอื่นให้ตั้งใจฟัง	- การยอมรับ	5 นาที
8 ชักถามปัญหา <ul style="list-style-type: none"> _ การชักถามของผู้ฟังรายงาน _ การช่วยกันตอบของกลุ่มรายงาน _ การรับฟังข้อเสนอแนะของเพื่อนๆและ ครู เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข 	<ul style="list-style-type: none"> _ ปัญหาธรรม _ สำนึกศีลธรรม _ ปัญหาธรรม 	10 นาที

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนอ่านและปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้

1. ต้องฝึกการมีคารวะธรรม คือ การเคารพผู้พูด เช่น การตั้งใจฟังให้จบ ก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งหรือสนับสนุน เคารพผู้ฟังด้วยการไม่พูดจาพาดพิงผู้ฟัง ให้เกิดความเสียหายและในการพูดแสดงความคิดเห็นทุกครั้งต้องใช้เหตุผล นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันด้วย

2. ต้องฝึกการมีสามัคคีธรรม คือ การร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลงานของกลุ่มพร้อมทั้งร่วมปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่ม เช่น ได้รับมอบหมายให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ก็กระทำเช่นนั้นไม่ใช่ว่าจะนั่งฟังอย่างเดียว มีข้อเสนอ ข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยใดๆก็เก็บไว้ในใจ

3. ต้องฝึกการมีปัญญาธรรม คือ การอธิบายเหตุผลเมื่อมีการตัดสินใจ อภิปรายซักถาม การยอมรับฟังข้อบกพร่องของตนเองของกลุ่มและพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไข เช่นการแสดงความคิดเห็นในการเสนอชื่อผู้จะมาเป็นประธาน ต้องอธิบายได้ว่าทำไมจึงเสนอชื่อ อาจเพราะเคยเห็นความสามารถของเขา พร้อมยกตัวอย่างประกอบว่าเมื่อไรที่ไหน เขาแสดงให้เห็นว่าอย่างไร

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๒

ใบงานที่ 2

ให้นักเรียนเลือกประธาน ไว้ดำเนินการอภิปรายเพื่อหาข้อยุติต่างๆ
เลือกเลขานุการไว้สำหรับบันทึกข้อตกลงและอื่นๆ ที่ได้จากการอภิปรายและการ

ลงมติ

เลือกผู้ที่จะเขียนรายงานส่งครู

เลือกผู้อ่านใบงานต่างๆ

เลือกผู้จัดชุดการสอนให้เหมือนเดิมก่อนคืนครู

เลือกผู้ที่จะมารายงานหน้าห้องหนึ่งคน

ในการเลือกบุคคลแต่ละคนให้นักเรียนเสนอข้อพร้อมเหตุผลที่แสดงถึงความ
เหมาะสมในการทำหน้าที่นั้นๆ

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๓

ใบงานที่ 3

ให้นักเรียนช่วยกันบอกประโยชน์ของการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์มาเป็นข้อๆ

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๔

ใบงานที่ 4

จงเขียนคำตอบที่ได้ลงสมุดของตน

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๕

ใบงานที่ 5

จงเขียนคำตอบที่ได้เป็นรายงานส่งครูและส่งตัวแทนมารายงานหน้าห้อง

สำหรับกลุ่มควบคุมให้อ่านใบงานนี้แทน

ใบงาน

ให้นักเรียนเขียนอธิบายประโยชน์ของการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ และยกตัวอย่างประกอบในแต่ละข้ออย่างน้อยข้อละ สองตัวอย่าง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์

1. ทำให้รู้จักบริบทแต่สิ่งที่มีประโยชน์และจำเป็นแก่การดำรงชีวิต
2. ก่อให้เกิดการประหยัดและออม อันจะเป็นผลดีต่อตนเอง ครอบครัวและ

ประเทศชาติ

3. ช่วยให้มีหลักในการคิด และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

4. รู้และเข้าใจสภาพเศรษฐกิจของสังคมที่อยู่ร่วมกัน

5. ผู้ที่ศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ สามารถประกอบอาชีพการงานของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. วิชาเศรษฐศาสตร์จะเป็นเครื่องมือในการป้องกันและแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจได้

ตัวอย่างเช่น 1ทำให้รู้จักบริบทแต่สิ่งที่มีประโยชน์และจำเป็นแก่การดำรงชีวิต หมายถึง

เช่น.....

แบบฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย ครั้งที่ 3

เรื่องการป้องกันการเกิดปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัว

เวลา 50 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>1 ครูนำรายชื่อให้นักเรียนมาอ่าน โดยแยกนักเรียนกลุ่มฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยฯ ออกจากนักเรียนคนอื่นๆ</p> <p>2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 7-8 คน</p> <p>3 อธิบายวิธีการทำงาน และแจกใบงาน</p>		3 นาที
<p>4 นักเรียนเลือกประธานเพื่อดำเนินการ และบุคคลที่จะสวมบทบาทต่างๆ</p> <p>-การยกมือเพื่อขอเสนอรายชื่อ พร้อมทั้งให้เหตุผลในการเสนอ</p> <p>-การช่วยกันเลือกหาคนที่เหมาะสมกับหน้าที่ที่มอบหมาย</p>	<p>-คารวะธรรม</p> <p>-ปัญหาธรรม</p> <p>-สามัคคีธรรม</p>	10 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
5 ให้นักเรียนช่วยกันวางแผนในการแสดง บทบาทสมมุติ เรื่องการป้องกันการเกิด ปัญหาทางเศรษฐกิจในครอบครัว -การยกมือเพื่อขอเสนอความคิด -การให้เสนอความคิดเห็น -การช่วยกันสรุปเป็นเรื่องตามลำดับ ที่ละฉาก จนจบ	-คารวธรรม -ปัญญาธรรม -สามัคคีธรรม	15 นาที
6 นักเรียนแสดงบทบาทสมมุติ -ปฏิบัติตามการตัดสินใจของกลุ่ม -ร่วมกันแสดงตามที่ได้รับมอบหมาย	-คารวธรรม -สามัคคีธรรม	12 นาที

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนอ่านและปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้

1. ต้องฝึกการมีคารวะธรรม คือ การเคารพผู้พูด เช่น การตั้งใจฟังให้จบ ก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งหรือสนับสนุน เคารพผู้ฟังด้วยการไม่พูดจาพาดพิงผู้ฟัง ให้เกิดความเสียหายและในการพูดแสดงความคิดเห็นทุกครั้งต้องใช้เหตุผล นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันด้วย

2. ต้องฝึกการมีสามัคคีธรรม คือ การร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลงานของกลุ่มพร้อมทั้งร่วมปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่ม เช่น ได้รับมอบหมายให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ก็กระทำเช่นนั้นไม่ใช่จะนั่งฟังอย่างเดียว มีข้อเสนอ ข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยใดๆก็เก็บไว้ในใจ

3. ต้องฝึกการมีปัญญาธรรม คือ การอธิบายเหตุผลเมื่อมีการตัดสินใจ อภิปรายซักถาม การยอมรับฟังข้อบกพร่องของตนเองของกลุ่มและพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไข เช่นการแสดงความคิดเห็นในการเสนอชื่อผู้จะมาเป็นประธาน ต้องอธิบายได้ว่าทำไมจึงเสนอชื่อ อาจเพราะเคยเห็นความสามารถของเขา พร้อมยกตัวอย่างประกอบว่าเมื่อไรที่ไหนเขาแสดงให้เห็นว่าอย่างไร

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๓

ใบงานที่ 2

ให้นักเรียนเลือกประธาน ไว้ดำเนินการวางแผนแสดงบทบาทสมมติ และ
เลือกตัวแสดงบทบาทต่างๆในเรื่องที่แสดงนั้น

เลือกสมาชิกในครอบครัว เช่น พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ฯลฯ

เลือกผู้ที่จะแสดงบทบาทประกอบอื่นๆตามที่ได้วางแผนดำเนินเรื่องไว้

ในการเลือกบุคคลแต่ละคนให้นักเรียนเสนอข้อพร้อมเหตุผลที่แสดงถึงความ
เหมาะสมในการทำหน้าที่นั้นๆ

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๓

ใบงานที่ 3

ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติตามที่ได้วางแผนไว้

สำหรับกลุ่มควบคุมให้อ่านใบงานนี้แทน

ใบงาน

ให้นักเรียนค้นคว้าจากหนังสือและคิดเพิ่มเติมในเรื่องการป้องกันกาเกิด
ปัญหาทางเศรษฐกิจของครอบครัว พร้อมทั้งอธิบายและยกตัวอย่างมาให้เข้าใจ

แบบฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย ครั้งที่ 4

เรื่องการแก้ปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัว

เวลา 50 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>1 ครูนำรายชื่อนักเรียนมาอ่าน โดยแยก นักเรียนกลุ่มฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยฯ ออกจากนักเรียนคนอื่นๆ</p> <p>2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 7-8 คน</p> <p>3 อธิบายวิธีการทำงาน และแจกใบงาน</p>		3 นาที
<p>4 นักเรียนเลือกประธานเพื่อดำเนินการ และบุคคลที่จะสวมบทบาทต่างๆ</p> <p>-การยกมือเพื่อขอเสนอรายชื่อ พร้อมทั้งให้เหตุผลในการเสนอ</p> <p>-การช่วยกันเลือกหาคนที่เหมาะสมกับ หน้าที่ที่มอบหมาย</p>	<p>-คารวะธรรม</p> <p>-ปัญญาธรรม</p> <p>-สามัคคีธรรม</p>	10 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>5 ให้นักเรียนช่วยกันวางแผนในการแสดง บทบาทสมมติ เรื่องการแก้ปัญหา เศรษฐกิจครอบครัว</p> <ul style="list-style-type: none"> _การยกมือเพื่อขอเสนอความคิด _การให้เสนอความคิดเห็น _การช่วยกันสรุปเป็นเรื่องตามลำดับ ที่ละฉาก จนจบ 	<ul style="list-style-type: none"> _คารวธรรม _ปัญหาธรรม _สามัคคีธรรม 	15 นาที
<p>6 นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ</p> <ul style="list-style-type: none"> -ปฏิบัติตามการตัดสินใจของกลุ่ม -ร่วมกันแสดงตามที่ได้รับมอบหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> -คารวธรรม -สามัคคีธรรม 	12 นาที

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนอ่านและปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้

1. ต้องฝึกการมีคารวะธรรม ได้แก่ การเคารพผู้พูด เช่น การตั้งใจฟังให้จบ ก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งหรือสนับสนุน เคารพผู้ฟังด้วยการไม่พูดจาพาดพิงผู้ฟัง ให้เกิดความเสียหายและในการพูดแสดงความคิดเห็นทุกครั้งต้องใช้เหตุผล นอกจากนี้ ยังต้องปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันด้วย

2. ต้องฝึกการมีส่วนร่วมได้แก่ การร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลงานของกลุ่มพร้อมทั้งร่วมปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่ม เช่น ได้รับมอบหมายให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ก็กระทำเช่นนั้นไม่ใช่จะนั่งฟังอย่างเดียว มีข้อเสนอ ข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยใดๆก็เก็บไว้ในใจ เป็นต้น

3. ต้องฝึกการมีปัญญาธรรม ได้แก่ การอธิบายเหตุผลเมื่อมีการตัดสินใจ อภิปรายซักถาม การยอมรับฟังข้อบกพร่องของตนเองของกลุ่มและพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไข เช่นการแสดงความคิดเห็นในการเสนอชื่อผู้จะมาเป็นประธาน ต้องอธิบายได้ว่าทำไมจึงเสนอชื่อ อาจเพราะเคยเห็นความสามารถของเขา พร้อมยกตัวอย่างประกอบว่าเมื่อไรที่ไหนเขาแสดงให้เห็นว่าอย่างไร เป็นต้น

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๒

ใบงานที่ 2

ให้นักเรียนเลือกประธาน ไว้ดำเนินการวางแผนแสดงบทบาทสมมติ และ
เลือกตัวแสดงบทบาทต่างๆในเรื่อง ซึ่งสมมติว่าเป็นครอบครัวที่ประสบปัญหา
ทางเศรษฐกิจ และสมาชิกในครอบครัวแสดงถึงวิธีการช่วยกันแก้ปัญหา

เลือกสมาชิกในครอบครัว เช่น พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ฯลฯ

เลือกผู้ที่จะแสดงบทบาทประกอบอื่นๆตามที่ได้วางแผนดำเนินเรื่องไว้

ในการเลือกบุคคลแต่ละคนให้นักเรียนเสนอชื่อพร้อมเหตุผลที่แสดงถึงความ
เหมาะสมในการทำหน้าที่นั้น

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๓

ใบงานที่ 3

ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติตามที่ได้วางแผนไว้

สำหรับกลุ่มควบคุมให้อ่านใบงานต่อไปนี้แทน

ใบงาน

สมมติว่านักเรียนต้องให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาครอบครัวที่ประสบ
ปัญหาเศรษฐกิจ เช่น เสียผู้นำครอบครัวไป นักเรียนจะแนะนำวิธีการแก้ปัญหา
อย่างไร (ตอบมาไม่น้อยกว่า 3 วิธี พร้อมอธิบายประกอบ โดยนึกเสมอว่า นัก
เรียนกำลังอธิบายให้ผู้ฟังได้เข้าใจจนสามารถนำไปปฏิบัติได้)

แบบฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย ครั้งที่ 5

เรื่องแนวทางปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ

เวลา 50 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>1 ครูนำรายชื่อนักเรียนมาอ่าน โดยแยก นักเรียนกลุ่มฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยฯ ออกจากนักเรียนคนอื่นๆ</p> <p>2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 4-5 คน</p> <p>3 อธิบายวิธีการทำงาน และแจกใบงาน</p>		3 นาที
<p>4 นักเรียนเลือกประธานและผู้ทำหน้าที่อื่น เช่น เลขาคัดบันทึก ผู้รายงาน เป็นต้น</p> <p>_การยกมือเพื่อขอเสนอรายชื่อ พร้อมทั้งให้เหตุผลในการเสนอ</p> <p>_การช่วยกันเลือกหาคนที่เหมาะสมกับ หน้าที่ที่มอบหมาย</p>	<p>_คารวะธรรม</p> <p>_ปัญหาธรรม</p> <p>_สามัคคีธรรม</p>	10 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
5 นักเรียนอ่านเนื้อหาในใบงานที่แจกให้ แล้วร่วมกันอภิปรายหาแนวทางปฏิบัติตน ที่สอดคล้องกับค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ _การยกมือเพื่อขอเสนอความคิดเห็น _การให้เหตุผลประกอบความคิดเห็น _การช่วยกันหาข้อสรุปที่ดีที่สุด และ ยอมรับผลงานของกลุ่ม	_คารวธรรม _ปัญหาธรรม _สามัคคีธรรม	20 นาที
6 นักเรียนบันทึกข้อสรุปที่ได้	-สามัคคีธรรม	2 นาที
7 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนออกมา รายงาน คนอื่นให้ตั้งใจฟัง	_คารวธรรม	5 นาที
8 ซักถามปัญหา _การซักถามของผู้ฟังรายงาน _การช่วยกันตอบของกลุ่มรายงาน _การรับฟังข้อเสนอแนะของเพื่อนๆ และ ครูเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข	_ปัญหาธรรม _สามัคคีธรรม _ปัญหาธรรม	10 นาที

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนอ่านและปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้

1. ต้องฝึกการมีคารวธรรม คือ การเคารพผู้พูด เช่น การตั้งใจฟังให้จบ ก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งหรือสนับสนุน เคารพผู้ฟังด้วยการไม่พูดจาพาดพิงผู้ฟัง ให้เกิดความเสียหายและในการพูดแสดงความคิดเห็นทุกครั้งต้องใช้เหตุผล นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันด้วย

2. ต้องฝึกการมีสามัคคีธรรม คือ การร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลงานของกลุ่มพร้อมทั้งร่วมปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่ม เช่น ได้รับมอบหมายให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ก็กระทำเช่นนั้นไม่ใช่ว่าจะนั่งฟังอย่างเฉยๆ มีข้อเสนอ ข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยใดๆก็เก็บไว้ในใจ

3. ต้องฝึกการมีปัญญาธรรม คือ การอธิบายเหตุผลเมื่อมีการตัดสินใจ อภิปรายซักถาม การยอมรับฟังข้อบกพร่องของตนเองของกลุ่มและพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไข เช่นการแสดงความคิดเห็นในการเสนอชื่อผู้จะมาเป็นประธาน ต้องอธิบายได้ว่าทำไมจึงเสนอชื่อ อาจเพราะเคยเห็นความสามารถของเขา พร้อมยกตัวอย่างประกอบว่าเมื่อไรที่ไหนเขาแสดงให้เห็นว่าอย่างไร

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๒

ใบงานที่ 2

ให้นักเรียนเลือกประธาน ไว้ดำเนินการอภิปรายเพื่อหาข้อยุติต่างๆ
เลือกเลขานุการไว้สำหรับบันทึกข้อตกลงและอื่นๆ ที่ได้จากการอภิปรายและการ

ลงมติ

เลือกผู้ที่จะเขียนรายงานส่งครู

เลือกผู้อ่านใบงานต่างๆ

เลือกผู้จัดชุดการสอนให้เหมือนเดิมก่อนคืนครู

เลือกผู้ที่จะมารายงานหน้าห้องหนึ่งคน

ในการเลือกบุคคลแต่ละคนให้นักเรียนเสนอชื่อพร้อมเหตุผลที่แสดงถึงความ
เหมาะสมในการทำหน้าที่นั้นๆ

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๓

ใบงานที่ 3

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้

ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ

- 1 การพึ่งตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต และมีความรับผิดชอบ
- 2 การประหยัดและอดออม
- 3 การมีระเบียบวินัย และเคารพกฎหมาย
- 4 การปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา
- 5 ความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๕

ใบงานที่ 4

ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายเพื่อหาแนวทางปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับค่านิยมพื้นฐาน ในแต่ละประการ พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบให้เห็นชัดเจน

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๕

ใบงานที่ 5

จงเขียนคำตอบที่ได้ลงสมุดของตน

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๖

ใบงานที่ 6

จงเขียนคำตอบที่ได้เป็นรายงานส่งครูและส่งตัวแทนมารายงานหน้าห้อง

สำหรับกลุ่มควบคุมให้อ่านใบงานต่อไปนี่แทน

ใบงาน

ให้นักเรียนอ่านหนังสือเศรษฐศาสตร์ครอบครัว หน้า 6-9 เรื่องค่านิยม
พื้นฐาน 5 ประการ แล้วสรุปเป็นรายงานส่งครูภายในคาบเรียนนี้

แบบฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย ครั้งที่ 6

เรื่องการนำเอาค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการมาใช้ในชีวิตประจำวัน

เวลา 50 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>1 ครูนำรายชื่อนักเรียนมาอ่าน โดยแยกนักเรียนกลุ่มฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยฯ ออกจากนักเรียนคนอื่นๆ</p> <p>2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 4-5 คน</p> <p>3 อธิบายวิธีการทำงาน และแจกใบงาน</p>		3 นาที
<p>4 นักเรียนเลือกประธานและตัวแทนออกไปร่วมโต้วาที</p> <p> - การยกมือเพื่อขอเสนอรายชื่อ พร้อมทั้งให้เหตุผลในการเสนอ</p> <p> - การช่วยกันเลือกหาคนที่เหมาะสมกับหน้าที่ที่มอบหมาย</p>	<p> - คารวธรรม</p> <p> - ปัญญาธรรม</p> <p> - สามัคคีธรรม</p>	10 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
5 ให้ตัวแทนจับสลากเป็นหัวหน้าฝ่ายด้าน ฝ่ายเสนอ และผู้สนับสนุนแต่ละฝ่าย _ปฏิบัติตามการตัดสินใจของกลุ่ม	_คารวธรรม	5 นาที
6 โต้ว่าที่ เรื่อง"ขยันรวยกว่าประหยัด" _การให้เหตุผลประกอบความคิดเห็น -ยอมรับผลงานของกลุ่ม	_ปัญญาธรรม _สามัคคีธรรม	30 นาที

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนอ่านและปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้

1. ต้องฝึกการมีคารวะธรรม คือ การเคารพผู้พูด เช่น การตั้งใจฟังให้จบ ก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งหรือสนับสนุน เคารพผู้ฟังด้วยการไม่พูดจาพาดพิงผู้ฟัง ให้เกิดความเสียหายและในการพูดแสดงความคิดเห็นทุกครั้งต้องใช้เหตุผล นอกจากนี้ ยังต้องปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันด้วย

2. ต้องฝึกการมีสามัคคีธรรม คือ การร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลงานของกลุ่มพร้อมทั้งร่วมปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่ม เช่น ได้รับมอบหมายให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ก็กระทำเช่นนั้นไม่ใช่ว่าจะนั่งฟังอย่างเดียว มีข้อเสนอ ข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยใดๆก็เก็บไว้ในใจ

3. ต้องฝึกการมีปัญญาธรรม คือ การอธิบายเหตุผลเมื่อมีการตัดสินใจ อภิปรายซักถาม การยอมรับฟังข้อบกพร่องของตนเองของกลุ่มและพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไข เช่นการแสดงความคิดเห็นในการเสนอชื่อผู้จะมาเป็นประธาน ต้องอธิบายได้ว่าทำไมจึงเสนอชื่อ อาจเพราะเคยเห็นความสามารถของเขา พร้อมยกตัวอย่างประกอบว่าเมื่อไรที่ไหน เขาแสดงให้เห็นว่าอย่างไร

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๒

ใบงานที่ 2

ให้นักเรียนเลือกตัวแทน 2 คน ออกไปตัดวาที ใน หัวข้อ ชัยชนะกว่า
ประหัต เมื่อได้แล้วให้ตัวแทนที่ได้ออกไปจับสลาก
เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ 3

ใบงานที่ 3

ให้ตัวแทนออกไปนั่งประจำตำแหน่งตามที่จับสลากได้แล้วดำเนินการตัดวาที

แบบฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย ครั้งที่ 7

เรื่องความหมายของการผลิต

เวลา 50 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>1 ครูนำรายชื่อนักเรียนมาอ่าน โดยแยกนักเรียนกลุ่มฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยฯ ออกจากนักเรียนคนอื่นๆ</p> <p>2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มย่อยประมาณ กลุ่มละ 4-5 คน</p> <p>3 อธิบายวิธีการทำงาน และแจกใบงาน</p>		3 นาที
<p>4 นักเรียนเลือกประธานและผู้ทำหน้าที่อื่น เช่น เลขาคัดบันทึก ผู้รายงาน เป็นต้น</p> <p>_การยกมือเพื่อขอเสนอรายชื่อ พร้อมทั้งให้เหตุผลในการเสนอ</p> <p>_การช่วยกันเลือกหาคนที่เหมาะสมกับหน้าที่ที่มอบหมาย</p>	<p>_คารวะธรรม</p> <p>_ปัญหาธรรม</p> <p>_สามัคคีธรรม</p>	10 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>5 นักเรียนอ่านเนื้อหาในใบงานที่แจกให้ แล้วร่วมกันอภิปรายเพื่อสรุปความหมาย ของการผลิต</p> <ul style="list-style-type: none"> _ การยกมือเพื่อขอเสนอความคิดเห็น _ การให้เหตุผลประกอบความคิดเห็น _ การช่วยกันหาข้อสรุปที่ดีที่สุด และ ยอมรับผลงานของกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> _ คารวธรรม _ ปัญญาธรรม _ สามัคคีธรรม 	20 นาที
6 นักเรียนบันทึกข้อสรุปที่ได้	-สามัคคีธรรม	2 นาที
7 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนออกมา รายงาน คนอื่นให้ตั้งใจฟัง	_ คารวธรรม	5 นาที
<p>8 ชักถามปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> _ การชักถามของผู้ฟังรายงาน _ การช่วยกันตอบของกลุ่มรายงาน _ การรับฟังข้อเสนอแนะของเพื่อนๆ และ ครู เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข 	<ul style="list-style-type: none"> _ ปัญญาธรรม _ สามัคคีธรรม _ ปัญญาธรรม 	10 นาที

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนอ่านและปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้

1. ต้องฝึกการมีคารวะธรรม คือ การเคารพผู้พูด เช่น การตั้งใจฟังให้จบ ก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งหรือสนับสนุน เคารพผู้ฟังด้วยการไม่พูดจาพาดพิงผู้ฟัง ให้เกิดความเสียหายและในการพูดแสดงความคิดเห็นทุกครั้งต้องใช้เหตุผล นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันด้วย

2. ต้องฝึกการมีสามัคคีธรรม คือ การร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลงานของกลุ่มพร้อมทั้งร่วมปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่ม เช่น ได้รับมอบหมายให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ก็กระทำเช่นนั้นไม่ใช่จะนั่งฟังอย่างเดียว มีข้อเสนอ ข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยใดๆก็เก็บไว้ในใจ

3. ต้องฝึกการมีปัญญาธรรม คือ การอธิบายเหตุผลเมื่อมีการตัดสินใจ อภิปรายซักถาม การยอมรับฟังข้อบกพร่องของตนเองของกลุ่มและพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไข เช่นการแสดงความคิดเห็นในการเสนอชื่อผู้จะมาเป็นประธาน ต้องอธิบายได้ว่าทำไมจึงเสนอชื่อ อาจเพราะเคยเห็นความสามารถของเขา พร้อมยกตัวอย่างประกอบว่าเมื่อไรที่ไหนเขาแสดงให้เห็นว่าอย่างไร

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๒

ใบงานที่ 2

ให้นักเรียนเลือกประธาน วัตถุประสงค์การอภิปรายเพื่อหาข้อยุติต่างๆ
เลือกเลขานุการไว้สำหรับบันทึกข้อตกลงและอื่นๆ ที่ได้จากการอภิปรายและการ

ลงมติ

เลือกผู้ที่จะเขียนรายงานส่งครู

เลือกผู้อ่านใบงานต่างๆ

เลือกผู้ที่จะจัดชุดการสอนให้เหมือนเดิมก่อนคืนครู

เลือกผู้ที่จะมารายงานหน้าห้องหนึ่งคน

ในการเลือกบุคคลแต่ละคนให้นักเรียนเสนอชื่อพร้อมเหตุผลที่แสดงถึงความ
เหมาะสมในการทำหน้าที่นั้นๆ

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๓

ใบงานที่ 3

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้

ความหมายของการผลิต

สันติพจน์ กลัปดี และคณะ ได้สรุปความหมายของการผลิตไว้ว่า เป็นการ
สร้างสินค้าหรือบริการเพื่อนำมาบำบัดความต้องการของมนุษย์ การผลิตหรือการ
สร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจขั้นใหม่อาจจัดอยู่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้

1 การสร้างรูปร่างผลิตผลชิ้นใหม่เพื่อเพิ่มความพอใจให้ผู้บริโภค เช่น การ
นำข้าวมาผลิตเป็นแป้ง

2 การเคลื่อนย้ายผลผลิต คือ การเปลี่ยนที่ของผลิตผล เพื่อให้ผลิตผลมี
อำนาจบำบัดความต้องการของผู้บริโภคได้มากขึ้น

3 การเก็บผลผลิตไว้รอเวลาที่ต้องการ เช่น เก็บเสื่อกันหนาวไว้จำหน่าย
ในฤดูหนาว

4 การทำให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเปลี่ยนมือ เช่น การเป็นนายหน้าขายบ้าน
เท่ากับเป็นการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์จากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่ง เจ้าของบ้านใหม่
จะเกิดความพอใจที่ได้บ้านมาเป็นกรรมสิทธิ์

5 การทำให้เกิดประโยชน์โดยการให้บริการ ได้แก่ การให้บริการต่างๆ
เช่น การให้บริการของข้าราชการต่อประชาชน การให้บริการของเจ้าหน้าที่
ห้องสมุด การให้บริการการสอนจากครูอาจารย์ การให้สินทนากการ เป็นต้น

พจน์ นวลปลอด และคณะ ได้สรุปความหมายของการผลิตไว้ดังนี้
ความหมายโดยทั่วไป การผลิตหมายถึง ทำให้เกิดมีขึ้น ทำให้มีขึ้นโดยแรง
งาน หรือเครื่องจักร

ความหมายทางเศรษฐศาสตร์ การผลิตหมายถึง การทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นมา
เพื่อนำมาบำบัดความต้องการของคนเรา เช่น ชาวสวนปลูกผักเพื่อนำไปขายได้เงินมา
ซื้อหาปัจจัยต่างๆที่ต้องการ เป็นต้น

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๕

ใบงานที่ 4

ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายสรุป ความหมายของการผลิตตามความเข้าใจที่นักเรียนได้อ่านในใบงานที่ 3 โดยใช้คำพูดง่ายๆที่นักเรียนและเพื่อนเข้าใจ ความหมายของการผลิตทันทีที่ได้อ่านหรือฟังข้อความที่นักเรียนช่วยกันสรุปมา เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๕

ใบงานที่ 5

จงเขียนคำตอบที่ได้ลงสมุดของตน
เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๖

ใบงานที่ 6

จงเขียนคำตอบที่ได้เป็นรายงานส่งครูและส่งตัวแทนมารายงานหน้าห้อง

สำหรับกลุ่มควบคุมให้อ่านใบงานต่อไปนี้แทน

ใบงาน

ให้นักเรียนรวบรวมความหมายของการผลิตจากหนังสือเรียน พจนานุกรม
พจนานุกรม และหนังสืออื่นในห้องสมุดมาให้มากที่สุดเท่าที่จะหาได้ และเขียนเป็น
รายงานส่งภายในคาบเรียนนี้

แบบฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย ครั้งที่ 8

เรื่องปัญหาพื้นฐานของการผลิต

เวลา 50 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>1 ครูนำรายชื่อนักเรียนมาอ่าน โดยแยก นักเรียนกลุ่มฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยฯ ออกจากนักเรียนคนอื่นๆ</p> <p>2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 7-8 คน</p> <p>3 อธิบายวิธีการทำงาน และแจกใบงาน</p>		3 นาที
<p>4 นักเรียนเลือกประธาน ตัวแทนจับสลาก และบุคคลที่จะสวมบทบาทต่างๆ</p> <p>-การยกมือเพื่อขอเสนอรายชื่อ พร้อมทั้งให้เหตุผลในการเสนอ</p> <p>-การช่วยกันเลือกหาคนที่เหมาะสมกับ หน้าที่ที่มอบหมาย</p>	<p>-คารวธรรม</p> <p>-ปัญหาธรรม</p> <p>-สามัคคีธรรม</p>	10 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>5 ให้นักเรียนช่วยกันวางแผนในการแสดงบทบาทสมมติ ของครอบครัวที่มีอาชีพตามที่จับสลากได้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การยกมือเพื่อขอเสนอความคิด - การให้เสนอความคิดเห็น - การช่วยกันสรุปเป็นเรื่องตามลำดับที่ละฉาก จนจบ 	<ul style="list-style-type: none"> - คารวธรรม - ปัญญาธรรม - สามัคคีธรรม 	15 นาที
<p>6 นักเรียนแสดงบทบาทสมมติในการวางแผนผลิตสินค้าตามอาชีพของตน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติตามการตัดสินใจของกลุ่ม - ร่วมกันแสดงตามที่ได้รับมอบหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - คารวธรรม - สามัคคีธรรม 	12 นาที

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนอ่านและปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้

1. ต้องฝึกการมีคารวะธรรม คือ การเคารพผู้พูด เช่น การตั้งใจฟังให้จบ ก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งหรือสนับสนุน เคารพผู้ฟังด้วยการไม่พูดจาพาดพิงผู้ฟัง ให้เกิดความเสียหายและในการพูดแสดงความคิดเห็นทุกครั้งต้องใช้เหตุผล นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันด้วย

2. ต้องฝึกการมีสามัคคีธรรม คือ การร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลงานของกลุ่มพร้อมทั้งร่วมปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่ม เช่น ได้รับมอบหมายให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ก็กระทำเช่นนั้นไม่ใช่ว่าจะนั่งฟังอย่างเดียว มีข้อเสนอ ข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยใดๆก็เก็บไว้ในใจ

3. ต้องฝึกการมีปัญญาธรรม คือ การอธิบายเหตุผลเมื่อมีการตัดสินใจ อภิปรายซักถาม การยอมรับฟังข้อบกพร่องของตนเองของกลุ่มและพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไข เช่นการแสดงความคิดเห็นในการเสนอชื่อผู้จะมาเป็นประธาน ต้องอธิบายได้ว่าทำไมจึงเสนอชื่อ อาจเพราะเคยเห็นความสามารถของเขา พร้อมยกตัวอย่างประกอบว่าเมื่อไรที่ไหนเขาแสดงให้เห็นว่าอย่างไร

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๒

ใบงานที่ 2

ให้นักเรียนเลือกประธาน ไว้ดำเนินการวางแผนแสดงบทบาทสมมติ
เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๓

ใบงานที่ 3

ให้นักเรียนช่วยกันวางแผนแสดงบทบาทสมมติ เรื่องเกี่ยวกับการวางแผน
การผลิตโดยกล่าวถึงปัญหามูลฐานของการผลิต
เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๔

ใบงานที่ 4

เลือกตัวแสดงบทบาทต่างๆในเรื่องที่แสดงนั้น
เลือกสมาชิกในครอบครัว เช่น พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ฯลฯ
เลือกผู้ที่จะแสดงบทบาทประกอบอื่นๆตามที่ได้วางแผนดำเนินเรื่องไว้
ในการเลือกบุคคลแต่ละคนให้นักเรียนเสนอเหตุผล ถึงความเหมาะสมใน
การเลือก
เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๕

ใบงานที่ 5

ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติตามที่ได้วางแผนไว้

สำหรับกลุ่มควบคุมให้อ่านใบงานนี้แทน

ใบงาน

ให้นักเรียนค้นคว้าจากหนังสือและคิดตัวอย่างการผลิตสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยใช้
ปัญหามูลฐานของการผลิตเป็นหลักในการวางแผนการผลิตสิ่งนั้น

แบบฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย ครั้งที่ 9

เรื่องความจำเป็นในการผลิต

เวลา 50 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้นักเรียนตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>1 ครูนำรายชื่อนักเรียนมาอ่าน โดยแยกนักเรียนกลุ่มฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยฯ ออกจากนักเรียนคนอื่นๆ</p> <p>2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 4-5 คน</p> <p>3 อธิบายวิธีการทำงาน และแจกใบงาน</p>		3 นาที
<p>4 นักเรียนเลือกประธานและตัวแทนออกไปร่วมโต้วาที</p> <ul style="list-style-type: none"> _การยกมือเพื่อขอเสนอรายชื่อ _การให้เหตุผลในการเสนอ _การช่วยกันเลือกหาคนที่เหมาะสมกับหน้าที่ที่มอบหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> _คารวธรรม _ปัญญาธรรม _สามัคคีธรรม 	10 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
5 ให้ตัวแทนจับสลากเป็นหัวหน้าฝ่ายด้าน ฝ่ายเสนอ และผู้สนับสนุนแต่ละฝ่าย _ปฏิบัติตามการตัดสินใจของกลุ่ม	_คารวธรรม	5 นาที
6 โต้วาทิ เรื่อง"สินค้าเกษตรจำเป็นกว่า สินค้าอุตสาหกรรม" _การให้เหตุผลประกอบความคิดเห็น _ยอมรับผลงานของกลุ่ม	_ปัญญาธรรม _สามัคคีธรรม	30 นาที

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนอ่านและปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้

1. ต้องฝึกการมีคารวะธรรม คือ การเคารพผู้พูด เช่น การตั้งใจฟังให้จบก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งหรือสนับสนุน เคารพผู้ฟังด้วยการไม่พูดจาพาดพิงผู้ฟังให้เกิดความเสียหายและในการพูดแสดงความคิดเห็นทุกครั้งต้องใช้เหตุผล นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันด้วย

2. ต้องฝึกการมีสามัคคีธรรม คือ การร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลงานของกลุ่มพร้อมทั้งร่วมปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่ม เช่น ได้รับมอบหมายให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ก็กระทำเช่นนั้นไม่ใช่ว่าจะนั่งฟังอย่างเดียว มีข้อเสนอ ข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยใดๆก็เก็บไว้ในใจ

3. ต้องฝึกการมีปัญญาธรรม คือ การอธิบายเหตุผลเมื่อมีการตัดสินใจ อภิปรายซักถาม การยอมรับฟังข้อบกพร่องของตนเองของกลุ่มและพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไข เช่นการแสดงความคิดเห็นในการเสนอชื่อผู้จะมาเป็นประธาน ต้องอธิบายได้ว่าทำไมจึงเสนอชื่อ อาจเพราะเคยเห็นความสามารถของเขา พร้อมยกตัวอย่างประกอบว่าเมื่อไรที่ไหนเขาแสดงให้เห็นว่าอย่างไร

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๒

ใบงานที่ 2

ให้นักเรียนเลือกตัวแทน 2 คน ออกไปโต้วาทีในหัวข้อ สินค้าเกษตร
จำเป็นกว่าสินค้าอุตสาหกรรม
เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ 3

ใบงานที่ 3

ให้ตัวแทนออกมาจับสลาก แล้วไปนั่งประจำตำแหน่งตามที่จับสลากได้ และ
ดำเนินการโต้วาที

แบบฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย ครั้งที่ 10

เรื่องสถาบันเกี่ยวกับการผลิตและบริการ

เวลา 50 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>1 ครูนำรายชื่อนักเรียนมาอ่าน โดยแยก นักเรียนกลุ่มฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยฯ ออกจากนักเรียนคนอื่นๆ</p> <p>2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 4-5 คน</p> <p>3 อธิบายวิธีการทำงาน และแจกใบงาน</p>		3 นาที
<p>4 นักเรียนเลือกประธานและผู้ที่ทำหน้าที่อื่น เช่น เลขาคัดบันทึก ผู้รายงาน เป็นต้น</p> <p>- การยกมือเพื่อขอเสนอรายชื่อ พร้อมทั้งให้เหตุผลในการเสนอ</p> <p>- การช่วยกันเลือกหาคนที่เหมาะสมกับ หน้าที่ที่มอบหมาย</p>	<p>- คารวธรรม</p> <p>- ปัญญาธรรม</p> <p>- สามัคคีธรรม</p>	10 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
5 นักเรียนอ่านเนื้อหาในใบงานที่แจกให้ แล้วร่วมกันอภิปรายเพื่อหาตัวอย่าง สถาบันการผลิตและบริการที่กำหนด <ul style="list-style-type: none"> - การยกมือเพื่อขอเสนอความคิดเห็น - การให้เหตุผลประกอบความคิดเห็น - การช่วยกันหาข้อสรุปที่ดีที่สุด และ ยอมรับผลงานของกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - คารวธรรม - ปัญญาธรรม - สามัคคีธรรม 	20 นาที
6 นักเรียนบันทึกข้อสรุปที่ได้	- สามัคคีธรรม	2 นาที
7 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนออกมา รายงาน คนอื่นให้ตั้งใจฟัง	- คารวธรรม	5 นาที
8 ชักถามปัญหา <ul style="list-style-type: none"> - การชักถามของผู้ฟังรายงาน - การช่วยกันตอบของกลุ่มรายงาน - การรับฟังข้อเสนอแนะของเพื่อนๆ และ ครู เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข 	<ul style="list-style-type: none"> - ปัญญาธรรม - สามัคคีธรรม - ปัญญาธรรม 	10 นาที

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนอ่านและปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้

1. ต้องฝึกการมีคารวะธรรม คือ การเคารพผู้พูด เช่น การตั้งใจฟังให้จบ ก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งหรือสนับสนุน เคารพผู้ฟังด้วยการไม่พูดจาพาดพิงผู้ฟัง ให้เกิดความเสียหายและในการพูดแสดงความคิดเห็นทุกครั้งต้องใช้เหตุผล นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันด้วย

2. ต้องฝึกการมีสามัคคีธรรม คือ การร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลงานของกลุ่มพร้อมทั้งร่วมปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่ม เช่น ได้รับมอบหมายให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ก็กระทำเช่นนั้นไม่ว่าจะนั่งฟังอย่างเดียว มีข้อเสนอ ข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยใดๆก็เก็บไว้ในใจ

3. ต้องฝึกการมีปัญญาธรรม คือ การอธิบายเหตุผลเมื่อมีการตัดสินใจ อภิปรายซักถาม การยอมรับฟังข้อบกพร่องของตนเองของกลุ่มและพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไข เช่นการแสดงความคิดเห็นในการเสนอชื่อผู้จะมาเป็นประธาน ต้องอธิบายได้ว่าทำไมจึงเสนอชื่อ อาจเพราะเคยเห็นความสามารถของเขา พร้อมยกตัวอย่างประกอบว่าเมื่อไรที่ไหน เขาแสดงให้เห็นว่าอย่างไร

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๒

ใบงานที่ 2

ให้นักเรียนเลือกประธาน ไว้ดำเนินการอภิปรายเพื่อหาข้อยุติต่างๆ
เลือกเลขานุการไว้สำหรับบันทึกข้อตกลงและอื่นๆ ที่ได้จากการอภิปรายและการ

ลงมติ

เลือกผู้ที่จะเขียนรายงานส่งครู

เลือกผู้อ่านใบงานต่างๆ

เลือกผู้จัดชุดการสอนให้เหมือนเดิมก่อนคืนครู

เลือกผู้ที่จะมารายงานหน้าห้องหนึ่งคน

ในการเลือกบุคคลแต่ละคนให้นักเรียนเสนอชื่อพร้อมเหตุผลที่แสดงถึงความ
เหมาะสมในการทำหน้าที่นั้นๆ

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๓

ใบงานที่ 3

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้

สถาบันทางการผลิตและบริการแบ่งเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. กิจการเจ้าของคนเดียว คือ สถานประกอบการที่จัดตั้งขึ้นโดยบุคคลคนเดียวกันเป็นทั้งผู้ลงทุน และดำเนินการเอง สถานประกอบการประเภทนี้เหมาะสำหรับกิจกรรมที่ทำในครอบครัว เพราะไม่ต้องใช้เงินทุนมาก ถ้าจัดตั้งขึ้นมาได้สามารถช่วยให้สมาชิกในครอบครัวช่วยกันทำ ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น

2. ห้างหุ้นส่วน คือ สถานประกอบการที่มีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันจัดตั้งขึ้น โดยแบ่งความรับผิดชอบตามส่วนของเงินที่นำมาลงทุน ถ้าหากเกิดการขาดทุนหรือได้กำไร ห้างหุ้นส่วน แบ่งออกได้เป็น 2 ชนิดดังนี้

2.1 ห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งมีผู้ถือหุ้นสองประเภทคือผู้ถือหุ้นที่มีความรับผิดชอบจำกัดไม่เกินจำนวนเงินที่นำมาลงทุน และผู้ถือหุ้นที่รับผิดชอบโดยไม่จำกัดจำนวน ซึ่งผู้ถือหุ้นประเภทหลังนี้จะเป็นผู้ดำเนินการของห้างหุ้นส่วนนั้นได้

2.2 ห้างหุ้นส่วนสามัญ

3. บริษัทจำกัด คือ นิติบุคคลที่บุคคลหลายคนร่วมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อประกอบธุรกิจการค้าและจดทะเบียนตามกฎหมาย การตั้งบริษัทต้องมีบุคคลตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป แบ่งทุนออกเป็นหุ้น แต่ละหุ้นมีมูลค่าเท่าๆกัน ผู้ถือหุ้นแต่ละคนจะรับผิดชอบไม่เกินจำนวนหุ้นที่ตนถืออยู่

4. สหกรณ์คือองค์กรที่ดำเนินการโดยกลุ่มบุคคลผู้มีความประสงค์อย่างเดียวกันในการที่จะขจัดปัญหา และความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจและสังคม ในหมู่สมาชิกหรือดำเนินการธุรกิจร่วมกันโดยถือความสมัครใจ ตามหลักประชาธิปไตย หลักความยุติธรรม หลักการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะหลีกเลี่ยงการมีพ่อค้าคนกลางเพื่อลดต้นทุนการผลิต

หลักการจัดตั้งสหกรณ์

๑ มีบุคคลไม่น้อยกว่า 10 คน

๒ มีบัญชีรายชื่อสมาชิกทั้งหมด

๓ สำเนารายงานการประชุมของสมาชิกสหกรณ์ 1 ฉบับ

๔ ข้อบังคับของสหกรณ์และรายการอื่นๆที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

5 รัฐวิสาหกิจ คือ กิจการที่รัฐเป็นผู้ลงทุนหรือถือหุ้นข้างมาก การบริหารงานของบางรัฐวิสาหกิจไม่ค่อยคำนึงถึงผลกำไร และขาดทุน แต่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นสาธารณูปโภค

6 รัฐบาล หมายถึง คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานของรัฐบาลซึ่งปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๔

ใบงานที่ 4

ให้นักเรียนช่วยกันคิดหาตัวอย่างของสถาบันการผลิตและบริการที่กล่าวถึงในใบงานที่ 3 โดยแยกเป็นข้อๆตามใบงานดังกล่าว

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๔

ใบงานที่ 5

จงเขียนคำตอบที่ได้ลงสมุดของตน

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๖

ใบงานที่ 6

จงเขียนคำตอบที่ได้เป็นรายงานส่งครูและส่งตัวแทนมารายงานหน้าห้อง

สำหรับกลุ่มควบคุมให้อ่านใบงานต่อไปนี้น้แทน

ใบงาน

ให้นักเรียนอ่านหนังสือหน้า 21 - 23 แล้วเขียนสรุปเป็นรายงานมาส่งใน
ท้ายของคาบเรียนนี้

แบบฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย ครั้งที่ 11

เรื่องความแตกต่างของการผลิตกับการบริการ

เวลา 50 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>1 ครูนำรายชื่อนักเรียนมาอ่าน โดยแยกนักเรียนกลุ่มฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยฯ ออกจากนักเรียนคนอื่นๆ</p> <p>2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 4-5 คน</p> <p>3 อธิบายวิธีการทำงาน และแจกใบงาน</p>		3 นาที
<p>4 นักเรียนเลือกประธานและผู้ทำหน้าที่อื่น เช่น เลขาจดบันทึก ผู้รายงาน เป็นต้น</p> <ul style="list-style-type: none"> _ การยกมือเพื่อขอเสนอรายชื่อ _ การให้เหตุผลในการเสนอ _ การช่วยกันเลือกหาคนที่เหมาะสมกับหน้าที่ที่มอบหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> _ คารวธรรม _ ปัญญาธรรม _ สามัคคีธรรม 	10 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>5 นักเรียนอ่านเนื้อหาในใบงานที่แจกให้ แล้วร่วมกันอภิปรายเพื่อหาความต่างกัน ของการผลิตกับการบริการและตัวอย่าง</p> <ul style="list-style-type: none"> _ การยกมือเพื่อขอเสนอความคิดเห็น _ การให้เหตุผลประกอบความคิดเห็น _ การช่วยกันหาข้อสรุปที่ดีที่สุด และ ยอมรับผลงานของกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> _ คารวธรรม _ ปัญญาธรรม _ สัมมติธรรม 	20 นาที
6 นักเรียนบันทึกข้อสรุปที่ได้	- สัมมติธรรม	2 นาที
7 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนออกมา รายงาน	_ คารวธรรม	5 นาที
<p>8 ชักถามปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> _ การชักถามของผู้ฟังรายงาน _ การช่วยกันตอบของกลุ่มรายงาน _ การรับฟังข้อเสนอแนะของเพื่อนๆ และ ครู เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข 	<ul style="list-style-type: none"> _ ปัญญาธรรม _ สัมมติธรรม _ ปัญญาธรรม 	10 นาที

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนอ่านและปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้

1. ต้องฝึกการมีคารวะธรรม คือ การเคารพผู้พูด เช่น การตั้งใจฟังให้จบ ก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งหรือสนับสนุน เคารพผู้ฟังด้วยการไม่พูดจาพาดพิงผู้ฟัง ให้เกิดความเสียหายและในการพูดแสดงความคิดเห็นทุกครั้งต้องใช้เหตุผล นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันด้วย

2. ต้องฝึกการมีสามัคคีธรรม คือ การร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลงานของกลุ่มพร้อมทั้งร่วมปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่ม เช่น ได้รับมอบหมายให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ก็กระทำเช่นนั้นไม่ใช่จะนั่งฟังอย่างเดียว มีข้อเสนอ ข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยใดๆก็เก็บไว้ในใจ

3. ต้องฝึกการมีปัญญาธรรม คือ การอธิบายเหตุผลเมื่อมีการตัดสินใจ อภิปรายซักถาม การยอมรับฟังข้อบกพร่องของตนเองของกลุ่มและพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไข เช่นการแสดงความคิดเห็นในการเสนอชื่อผู้จะมาเป็นประธาน ต้องอธิบายได้ว่าทำไมจึงเสนอชื่อ อาจเพราะเคยเห็นความสามารถของเขา พร้อมยกตัวอย่างประกอบว่าเมื่อไรที่ไหนเขาแสดงให้เห็นว่าอย่างไร

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๒

ใบงานที่ 2

ให้นักเรียนเลือกประธาน ไว้ดำเนินการอภิปรายเพื่อหาข้อยุติต่างๆ
เลือกเลขานุการไว้สำหรับบันทึกข้อตกลงและอื่นๆ ที่ได้จากการอภิปรายและการ
ลงมติ

เลือกผู้ที่จะเขียนรายงานส่งครู

เลือกผู้อ่านใบงานต่างๆ

เลือกผู้ที่จะจัดชุดการสอนให้เหมือนเดิมก่อนคืนครู

เลือกผู้ที่จะมารายงานหน้าห้องหนึ่งคน

ในการเลือกบุคคลแต่ละคนให้นักเรียนเสนอชื่อพร้อมเหตุผลที่แสดงถึงความ
เหมาะสมในการทำหน้าที่นั้นๆ

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๓

ใบงานที่ 3

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้

ความหมายของการผลิต

สันติพจน์ กลัปดี และคณะ ได้สรุปความหมายของการผลิตไว้ว่า เป็นการสร้างสินค้าหรือบริการเพื่อนำมาบำบัดความต้องการของมนุษย์ การผลิตหรือการสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจขึ้นใหม่อาจจัดอยู่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้

1 การสร้างรูปร่างผลิตผลขึ้นใหม่เพื่อเพิ่มความพอใจให้ผู้บริโภค เช่น การนำข้าวมาผลิตเป็นแป้ง

2 การเคลื่อนย้ายผลผลิต คือ การเปลี่ยนที่ของผลิตผล เพื่อให้ผลิตผลมีอำนาจบำบัดความต้องการของผู้บริโภคได้มากขึ้น

3 การเก็บผลผลิตไว้รอเวลาที่ต้องการ เช่น เก็บเสื่อกันหนาวไว้จำหน่ายในฤดูหนาว

4 การทำให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเปลี่ยนมือ เช่น การเป็นนายหน้าขายบ้านเท่ากับเป็นการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์จากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่ง เจ้าของบ้านใหม่จะเกิดความพอใจที่ได้บ้านมาเป็นกรรมสิทธิ์

5 การทำให้เกิดประโยชน์โดยการให้บริการ ได้แก่ การให้บริการต่างๆ เช่น การให้บริการของข้าราชการต่อประชาชน การให้บริการของเจ้าหน้าที่ห้องสมุด การให้บริการการสอนจากครูอาจารย์ การให้สินทนากการ เป็นต้น

พจน์ นवलปลอด และคณะได้สรุปความหมายของการผลิตไว้ดังนี้

ความหมายโดยทั่วไป การผลิตหมายถึง ทำให้เกิดมีขึ้น ทำให้มีขึ้นโดยแรงงาน หรือเครื่องจักร

ความหมายทางเศรษฐศาสตร์ การผลิตหมายถึง การทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นมาเพื่อนำมาบำบัดความต้องการของคนเรา เช่น ชาวสวนปลูกผักเพื่อนำไปขายได้เงินมาซื้อหาปัจจัยต่างๆที่ต้องการ เป็นต้น

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๔

ใบงานที่ 4

ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายสรุป ความแตกต่างของการผลิตกับการบริการ
เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๕

ใบงานที่ 5

จงเขียนคำตอบที่ได้ลงสมุดของตน
เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๖

ใบงานที่ 6

จงเขียนคำตอบที่ได้เป็นรายงานส่งครูและส่งตัวแทนมารายงานหน้าห้อง
สำหรับกลุ่มควบคุมให้อ่านใบงานนี้แทน

ใบงาน

ให้นักเรียนอ่านความหมายของการผลิต แล้วสรุปความแตกต่างของการ
ผลิตกับการบริการ

แบบฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย ครั้งที่ 12

เรื่องความหมายของการบริโภคและอุปโภค

เวลา 50 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>1 ครูนำรายชื่อนักเรียนมาอ่าน โดยแยก นักเรียนกลุ่มฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยฯ ออกจากนักเรียนคนอื่นๆ</p> <p>2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 4-5 คน</p> <p>3 อธิบายวิธีการทำงาน และแจกใบงาน</p>		3 นาที
<p>4 นักเรียนเลือกประธานและเจ้าหน้าที่อื่น เช่น เลขาคัดบันทึก ผู้รายงาน เป็นต้น</p> <p>_การยกมือเพื่อขอเสนอรายชื่อ พร้อมทั้งให้เหตุผลในการเสนอ</p> <p>_การช่วยกันเลือกหาคนที่เหมาะสมกับ หน้าที่ที่มอบหมาย</p>	<p>_คารวธรรม</p> <p>_ปัญหาธรรม</p> <p>_สามัคคีธรรม</p>	10 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
5 นักเรียนอ่านเนื้อหาในใบงานที่แจกให้ แล้วร่วมกันอภิปรายเพื่อหาความหมาย ของการอุปโลกและบริโลก _การยกมือเพื่อขอเสนอความคิดเห็น _การให้เหตุผลประกอบความคิดเห็น _การช่วยกันหาข้อสรุปที่ดีที่สุด และ ยอมรับผลงานของกลุ่ม	_คารวธรรม _ปัญญาธรรม _สามัคคีธรรม	20 นาที
6 นักเรียนบันทึกข้อสรุปที่ได้	-สามัคคีธรรม	2 นาที
7 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนออกมา รายงาน คนอื่นให้ตั้งใจฟัง	_คารวธรรม	5 นาที
8 ชักถามปัญหา _การซักถามของผู้ฟังรายงาน _การช่วยกันตอบของกลุ่มรายงาน _การรับฟังข้อเสนอแนะของเพื่อนๆและ ครูเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข	_ปัญญาธรรม _สามัคคีธรรม _ปัญญาธรรม	10 นาที

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนอ่านและปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้

1. ต้องฝึกการมีคารวะธรรม คือ การเคารพผู้พูด เช่น การตั้งใจฟังให้จบ ก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งหรือสนับสนุน เคารพผู้ฟังด้วยการไม่พูดจาพาดพิงผู้ฟัง ให้เกิดความเสียหายและในการพูดแสดงความคิดเห็นทุกครั้งต้องใช้เหตุผล นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันด้วย

2. ต้องฝึกการมีสามัคคีธรรม คือ การร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลงานของกลุ่มพร้อมทั้งร่วมปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่ม เช่น ได้รับมอบหมายให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ก็กระทำเช่นนั้นไม่ใช่ว่าจะนั่งฟังอย่างเดียว มีข้อเสนอ ข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยใดๆก็เก็บไว้ในใจ

3. ต้องฝึกการมีปัญญาธรรม คือ การอธิบายเหตุผลเมื่อมีการตัดสินใจ อภิปรายซักถาม การยอมรับฟังข้อบกพร่องของตนเองของกลุ่มและพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไข เช่นการแสดงความคิดเห็นในการเสนอชื่อผู้จะมาเป็นประธาน ต้องอธิบายได้ว่าทำไมจึงเสนอชื่อ อาจเพราะเคยเห็นความสามารถของเขา พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบว่าเมื่อไรที่ไหนเขาแสดงให้เห็นว่าอย่างไร

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๒

ใบงานที่ 2

ให้นักเรียนเลือกประธาน วิศว์ดำเนินการอภิปรายเพื่อหาข้อยุติต่างๆ
เลือกเลขาไว้สำหรับบันทึกข้อตกลงและอื่นๆ ที่ได้จากการอภิปรายและการ

ลงมติ

เลือกผู้ที่จะเขียนรายงานส่งครู

เลือกผู้อ่านใบงานต่างๆ

เลือกผู้ที่จัดชุดการสอนให้เหมือนเดิมก่อนคืนครู

เลือกผู้ที่จะมารายงานหน้าห้องหนึ่งคน

ในการเลือกบุคคลแต่ละคนให้นักเรียนเสนอชื่อพร้อมเหตุผลที่แสดงถึงความ
เหมาะสมในการทำหน้าที่นั้นๆ

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๓

ใบงานที่ 3

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้

ความหมายของการบริโภค

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 ได้ให้ความหมายของการ
บริโภคไว้ว่า หมายถึง การกิน เสพใช้สอย ใช้สิ้นเปลือง

การบริโภคในทางเศรษฐศาสตร์หมายถึง การกินหรือการใช้สินค้าและ
บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคโดยตรง

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๔

ใบงานที่ 4

ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายสรุป ความหมายของการบริโภคและอุปโภคจาก ความหมายของการบริโภคที่ปรากฏอยู่ในใบงานที่ 3 พร้อมยกตัวอย่างประกอบ อย่างน้อย 5 ตัวอย่าง

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๕

ใบงานที่ 5

จงเขียนคำตอบที่ได้ลงสมุดของตน

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๖

ใบงานที่ 6

จงเขียนคำตอบที่ได้ เป็นรายงานส่งครูและส่งตัวแทนมารายงานหน้าห้อง

สำหรับกลุ่มควบคุมให้อ่านใบงานต่อไปนี่แทน

ใบงาน

ให้นักเรียนรวบรวมความหมายของการบริโภค แล้วเขียนสรุปความหมาย ของการบริโภคอุปโภค ตามที่ท่านเข้าใจจากการรวบรวมดังกล่าวพร้อมยกตัวอย่าง ประกอบด้วย

แบบฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย ครั้งที่ 13

เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภค

เวลา 50 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>1 ครูนำรายชื่อนักเรียนมาอ่าน โดยแยกนักเรียนกลุ่มฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยฯ ออกจากนักเรียนคนอื่น ๆ</p> <p>2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 4-5 คน</p> <p>3 อธิบายวิธีการทำงาน และแจกใบงาน</p>		3 นาที
<p>4 นักเรียนเลือกประธานและผู้ทำหน้าที่อื่น เช่น เลขาคัดบันทึก ผู้รายงาน เป็นต้น</p> <p>- การยกมือเพื่อขอเสนอรายชื่อ</p> <p>พร้อมทั้งให้เหตุผลในการเสนอ</p> <p>- การช่วยกันเลือกหาคนที่เหมาะสมกับหน้าที่ที่มอบหมาย</p>	<p>- คารวธรรม</p> <p>- ปัญญาธรรม</p> <p>- สามัคคีธรรม</p>	10 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
5 นักเรียนอ่านเนื้อหาในใบงานที่แจกให้ แล้วร่วมกันอภิปรายเพื่อหาปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อการบริโภค <ul style="list-style-type: none"> _ การยกมือเพื่อขอเสนอความคิดเห็น _ การให้เหตุผลประกอบความคิดเห็น _ การช่วยกันหาข้อสรุปที่ดีที่สุด และ ยอมรับผลงานของกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> _ คารวธรรม _ ปัญญาธรรม _ สามัคคีธรรม 	20 นาที
6 นักเรียนบันทึกข้อสรุปที่ได้	-สามัคคีธรรม	2 นาที
7 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนออกมา รายงาน คนอื่นให้ตั้งใจฟัง	_ คารวธรรม	5 นาที
8 ชักถามปัญหา <ul style="list-style-type: none"> _ การชักถามของผู้ฟังรายงาน ✓ _ การช่วยกันตอบของกลุ่มรายงาน _ การรับฟังข้อเสนอแนะของเพื่อนๆ และ ครู เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข 	<ul style="list-style-type: none"> _ ปัญญาธรรม _ สามัคคีธรรม _ ปัญญาธรรม 	10 นาที

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนอ่านและปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้

1. ต้องฝึกการมีคารวะธรรม คือ การเคารพผู้พูด เช่น การตั้งใจฟังให้จบ ก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งหรือสนับสนุน เคารพผู้ฟังด้วยการไม่พูดจาพาดพิงผู้ฟัง ให้เกิดความเสียหายและในการพูดแสดงความคิดเห็นทุกครั้งต้องใช้เหตุผล นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันด้วย

2. ต้องฝึกการมีส่วนร่วมคือ การร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลงานของกลุ่มพร้อมทั้งร่วมปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่ม เช่น ได้รับมอบหมายให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ก็กระทำเช่นนั้นไม่ใช่ว่าจะนั่งฟังอย่างเฉยๆ มีข้อเสนอ ข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยใดๆก็เก็บไว้ในใจ

3. ต้องฝึกการมีปัญญาธรรม คือ การอธิบายเหตุผลเมื่อมีการตัดสินใจ อภิปรายซักถาม การยอมรับฟังข้อบกพร่องของตนเองของกลุ่มและพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไข เช่นการแสดงความคิดเห็นในการเสนอชื่อผู้จะมาเป็นประธาน ต้องอธิบายได้ว่าทำไมจึงเสนอชื่อ อาจเพราะเคยเห็นความสามารถของเขา พร้อมยกตัวอย่างประกอบว่าเมื่อไรที่ไหนเขาแสดงให้เห็นว่าอย่างไร

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๒

ใบงานที่ 2

ให้นักเรียนเลือกประธาน ไว้ดำเนินการอภิปรายเพื่อหาข้อยุติต่างๆ
เลือกเลขาไว้สำหรับบันทึกข้อตกลงและอื่นๆ ที่ได้จากการอภิปรายและการ

ลงมติ

เลือกผู้ที่จะเขียนรายงานส่งครู

เลือกผู้อ่านใบงานต่างๆ

เลือกผู้จัดชุดการสอนให้เหมือนเดิมก่อนคืนครู

เลือกผู้ที่จะมารายงานหน้าห้องหนึ่งคน

ในการเลือกบุคคลแต่ละคนให้นักเรียนเสนอชื่อพร้อมเหตุผลที่แสดงถึงความ
เหมาะสมในการทำหน้าที่นั้นๆ

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๓

ใบงานที่ 3

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้

ครูธานีและเพื่อนพากันไปซื้อรถ โดยครูธานีนำเงินเก็บที่มีอยู่มาซื้อรถ
จักรยานยนต์ ครูวิภาซึ่งไปกับครูธานีได้กู้เงินสหกรณ์มาพร้อมที่จะซื้อรถเบนต์ แต่
เมื่อเห็นครูธานีซื้อจักรยานยนต์จึงเปลี่ยนใจมาซื้อจักรยานยนต์บ้าง แต่ชีวิตซึ่งเป็น
นายธนาคารเลือกที่จะซื้อรถยนต์ B M W ส่วนสีดาได้ข่าวจากบิดาว่าปีหน้ารถยนต์
โตโยต้ากำลังจะขึ้นราคาจึงคิดจะซื้อไว้ขายต่อ สำหรับสาวิตรินั้น ได้กู้สหกรณ์มาพอ
ที่จะซื้อรถยนต์ B M W ทั้งที่รู้ว่าต้องใช้หนี้เป็นเวลานาน แต่เธอถูกรถแล้วรู้สึกชอบจน
ต้องตัดใจซื้อจนได้

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๔

ใบงานที่ 4

ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายเพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภค โดยใช้
เนื้อหาในใบงาน ที่ 3 เป็นแนวทาง
เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๕

ใบงานที่ 5

จงเขียนคำตอบที่ได้ลงสมุดของตน
เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๖

ใบงานที่ 6

จงเขียนคำตอบที่ได้เป็นรายงานส่งครูและส่งตัวแทนมารายงานหน้าห้อง

สำหรับกลุ่มควบคุมให้อ่านใบงานต่อไปนี่แทน

ใบงาน

ให้นักเรียนอ่านหนังสือหน้า 27-28 แล้วสรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภค
พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

แบบฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย ครั้งที่ 14

เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภค

เวลา 50 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>1 ครูนำรายชื่อนักเรียนมาอ่าน โดยแยกนักเรียนกลุ่มฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยฯ ออกจากนักเรียนคนอื่นๆ</p> <p>2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 4-5 คน</p> <p>3 อธิบายวิธีการทำงาน และแจกใบงาน</p>		3 นาที
<p>4 นักเรียนเลือกประธานและตัวแทนออกไปร่วมโต้วาที</p> <p>_การยกมือเพื่อขอเสนอรายชื่อ พร้อมทั้งให้เหตุผลในการเสนอ</p> <p>_การช่วยกันเลือกหาคนที่เหมาะสมกับหน้าที่ที่มอบหมาย</p>	<p>_คารวธรรม</p> <p>_ปัญหาธรรม</p> <p>_สามัคคีธรรม</p>	10 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
5 ให้ตัวแทนจับสลากเป็นหัวหน้าฝ่ายด้าน ฝ่ายเสนอ และผู้สนับสนุนแต่ละฝ่าย _ปฏิบัติตามการตัดสินใจของกลุ่ม	_คารวธรรม	5 นาที
6 ใ้ว่าที่ เรื่อง"รายได้เป็นปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อการบริโภคมากกว่านิสัยของ บุคคล" _การให้เหตุผลประกอบความคิดเห็น _ยอมรับผลงานของกลุ่ม	_ปัญหาธรรม _สามัคคีธรรม	30 นาที

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนอ่านและปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้

1. ต้องฝึกการมีคารวะธรรม คือ การเคารพผู้พูด เช่น การตั้งใจฟังให้จบ ก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งหรือสนับสนุน เคารพผู้ฟังด้วยการไม่พูดจาพาดพิงผู้ฟัง ให้เกิดความเสียหายและในการพูดแสดงความคิดเห็นทุกครั้งต้องให้เหตุผล นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันด้วย

2. ต้องฝึกการมีสามัคคีธรรม คือ การร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลงานของกลุ่มพร้อมทั้งร่วมปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่ม เช่น ได้รับมอบหมายให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ก็กระทำเช่นนั้นไม่ใช่ว่าจะนั่งฟังอย่างเดียว มีข้อเสนอ ข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยใดๆก็เก็บไว้ในใจ

3. ต้องฝึกการมีปัญญาธรรม คือ การอธิบายเหตุผลเมื่อมีการตัดสินใจ อภิปรายซักถาม การยอมรับฟังข้อบกพร่องของตนเองของกลุ่มและพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไข เช่นการแสดงความคิดเห็นในการเสนอชื่อผู้จะมาเป็นประธาน ต้องอธิบายได้ว่าทำไมจึงเสนอชื่อ อาจเพราะเคยเห็นความสามารถของเขา พร้อมยกตัวอย่างประกอบว่าเมื่อไรที่ไหน เขาแสดงให้เห็นว่าอย่างไร

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๒

ใบงานที่ 2

ให้นักเรียนเลือกตัวแทน 2 คน ออกไปโต้วาที ใน หัวข้อ รายได้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคมากกว่านิสัยของบุคคล
เมื่อได้แล้วให้ตัวแทนที่ได้ออกไปจับสลาก
เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ 3

ใบงานที่ 3

ให้ตัวแทนออกไปนั่งประจำตำแหน่งตามที่จับสลากได้แล้วดำเนินการโต้วาที

แบบฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย ครั้งที่ 15

เรื่องความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

เวลา 50 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>1 ครูนำรายชื่อนักเรียนมาอ่าน โดยแยกนักเรียนกลุ่มฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยฯ ออกจากนักเรียนคนอื่นๆ</p> <p>2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 4-5 คน</p> <p>3 อธิบายวิธีการทำงาน และแจกใบงาน</p>		3 นาที
<p>4 นักเรียนเลือกประธานและผู้ทำหน้าที่อื่น เช่น เลขาคัดบันทึก ผู้รายงาน เป็นต้น</p> <p>_การยกมือเพื่อขอเสนอรายชื่อ พร้อมทั้งให้เหตุผลในการเสนอ</p> <p>_การช่วยกันเลือกหาคนที่เหมาะสมกับหน้าที่ที่มอบหมาย</p>	<p>_คารวธรรม</p> <p>_ปัญญาธรรม</p> <p>_สามัคคีธรรม</p>	10 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
5 นักเรียนอ่านเนื้อหาในใบงานที่แจกให้ แล้วร่วมกันอภิปรายเพื่อหาความหมาย ของคำว่า เศรษฐกิจ _การยกมือเพื่อขอเสนอความคิดเห็น _การให้เหตุผลประกอบความคิดเห็น _การช่วยกันหาข้อสรุปที่ดีที่สุด และ ยอมรับผลงานของกลุ่ม	_คารวธรรม _ปัญหาธรรม _สามัคคีธรรม	20 นาที
6 นักเรียนบันทึกข้อสรุปที่ได้	-สามัคคีธรรม	2 นาที
7 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนออกมา รายงาน คนอื่นให้ตั้งใจฟัง	_คารวธรรม	5 นาที
8 ชักถามปัญหา _การชักถามของผู้ฟังรายงาน _การช่วยกันตอบของกลุ่มรายงาน _การรับฟังข้อเสนอแนะของเพื่อนๆและ ครู เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข	_ปัญหาธรรม _สามัคคีธรรม _ปัญหาธรรม	10 นาที

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนอ่านและปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้

1. ต้องฝึกการมีคารวะธรรม คือ การเคารพผู้พูด เช่น การตั้งใจฟังให้จบ ก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งหรือสนับสนุน เคารพผู้ฟังด้วยการไม่พูดจาพาดพิงผู้ฟัง ให้เกิดความเสียหายและในการพูดแสดงความคิดเห็นทุกครั้งต้องใช้เหตุผล นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันด้วย

2. ต้องฝึกการมีสามัคคีธรรม คือ การร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลงานของกลุ่มพร้อมทั้งร่วมปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่ม เช่น ได้รับมอบหมายให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ก็กระทำเช่นนั้นไม่ใช่ว่าจะนั่งฟังอย่างเดียว มีข้อเสนอ ข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยใดๆก็เก็บไว้ในใจ

3. ต้องฝึกการมีปัญญาธรรม คือ การอธิบายเหตุผลเมื่อมีการตัดสินใจ อภิปรายซักถาม การยอมรับฟังข้อบกพร่องของตนเองของกลุ่มและพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไข เช่น การแสดงความคิดเห็นในการเสนอชื่อผู้จะมาเป็นประธาน ต้องอธิบายได้ว่าทำไมจึงเสนอชื่อ อาจเพราะเคยเห็นความสามารถของเขา พร้อมยกตัวอย่างประกอบว่าเมื่อไรที่ไหน เขาแสดงให้เห็นว่าอย่างไร

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๒

ใบงานที่ 2

ให้นักเรียนเลือกประธาน วัตถุประสงค์ในการอภิปรายเพื่อหาข้อยุติต่างๆ
เลือกเลขานุการไว้สำหรับบันทึกข้อตกลงและอื่นๆ ที่ได้จากการอภิปรายและการ

ลงมติ

เลือกผู้ที่จะเขียนรายงานส่งครู

เลือกผู้อ่านใบงานต่างๆ

เลือกผู้จัดชุดการสอนให้เหมือนเดิมก่อนคืนครู

เลือกผู้ที่จะมารายงานหน้าห้องหนึ่งคน

ในการเลือกบุคคลแต่ละคนให้นักเรียนเสนอข้อพร้อมเหตุผลที่แสดงถึงความ
เหมาะสมในการทำหน้าที่นั้นๆ

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๓

ใบงานที่ 3

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้

เศรษฐกิจแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

1 สินค้าสำหรับผู้บริโภคเป็นสินค้าที่ผู้บริโภคสามารถนำมาบำบัดความต้องการ
การได้โดยตรง จำแนกออกเป็น

-สินค้าถาวร มีอายุการใช้งานยาวนาน เช่น บ้าน รถยนต์ เป็นต้น

-สินค้าไม่ถาวร มีอายุการใช้งานสั้น เช่น อาหาร เสื้อผ้า เป็นต้น

-บริการ เช่น การตรวจรักษาของแพทย์ การบริการของนักแสดงต่างๆ

2 สินค้าสำหรับผู้ผลิต เป็นสินค้าและบริการที่ผู้ผลิตนำไปใช้ผลิตสินค้าและ
บริการสนองความต้องการของผู้บริโภค เช่น เครื่องจักร โรงงาน รถบรรทุก ฯลฯ

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๔

ใบงานที่ 4

ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายสรุป เป็นความหมายของเศรษฐกิจจากความเข้าใจที่นักเรียนได้อ่านในใบงานที่ 3 โดยใช้คำพูดง่ายๆที่นักเรียนและเพื่อนเข้าใจ ความหมายของเศรษฐกิจทันทีที่ได้อ่านหรือฟังข้อความที่นักเรียนช่วยกันสรุปมา เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๕

ใบงานที่ 5

จงเขียนคำตอบที่ได้ลงสมุดของตน
เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๖

ใบงานที่ 6

จงเขียนคำตอบที่ได้เป็นรายงานส่งครูและส่งตัวแทนมารายงานหน้าห้อง

สำหรับกลุ่มควบคุมให้อ่านใบงานต่อไปนี่แทน

ใบงาน

ให้นักเรียนอ่าน หนังสือหน้า 26-27 แล้วสรุป ความหมาย และประเภท ของเศรษฐกิจพร้อมยกตัวอย่างประกอบ

แบบฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย ครั้งที่ 16

เรื่อง การเลือกสิ่งที่จะบริโภคให้เหมาะสมกับตนเองและครอบครัว

เวลา 50 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>1 ครูนำรายชื่อนักเรียนมาอ่าน โดยแยกนักเรียนกลุ่มฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยฯ ออกจากนักเรียนคนอื่นๆ</p> <p>2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 7-8 คน</p> <p>3 อธิบายวิธีการทำงาน และแจกใบงาน</p>		3 นาที
<p>4 นักเรียนเลือกประธานเพื่อดำเนินการ และบุคคลที่จะสวมบทบาทต่างๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การยกมือเพื่อขอเสนอรายชื่อ - การให้เหตุผลในการเสนอ - การช่วยกันเลือกหาคนที่เหมาะสมกับหน้าที่ที่มอบหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - คารวธรรม - ปัญญาธรรม - สามัคคีธรรม 	10 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>5 ให้นักเรียนช่วยกันวางแผนในการแสดง บทบาทสมมุติ เรื่องเกี่ยวกับความเหมาะสม ในการบริโภคตามฐานะของตน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การยกมือเพื่อขอเสนอความคิด - การให้เสนอความคิดเห็น - การช่วยกันสรุปเป็นเรื่องตามลำดับ ที่ละฉาก จนจบ 	<ul style="list-style-type: none"> - คารวธรรม - ปัญญาธรรม - สามัคคีธรรม 	15 นาที
<p>6 นักเรียนแสดงบทบาทสมมุติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติตามการตัดสินใจของกลุ่ม - ร่วมกันแสดงตามที่ได้รับมอบหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - คารวธรรม - สามัคคีธรรม 	12 นาที

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนอ่านและปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้

1. ต้องฝึกการมีคารวะธรรม คือ การเคารพผู้พูด เช่น การตั้งใจฟังให้จบ ก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งหรือสนับสนุน เคารพผู้ฟังด้วยการไม่พูดจาพาดพิงผู้ฟัง ให้เกิดความเสียหายและในการพูดแสดงความคิดเห็นทุกครั้งต้องใช้เหตุผล นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันด้วย

2. ต้องฝึกการมีสามัคคีธรรม คือ การร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลงานของกลุ่มพร้อมทั้งร่วมปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่ม เช่น ได้รับมอบหมายให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ก็กระทำเช่นนั้นไม่ใช่ว่าจะนั่งฟังอย่างเดียว มีข้อเสนอ ข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยใดๆก็เก็บไว้ในใจ

3. ต้องฝึกการมีปัญญาธรรม คือ การอธิบายเหตุผลเมื่อมีการตัดสินใจ อภิปรายซักถาม การยอมรับฟังข้อบกพร่องของตนเองของกลุ่มและพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไข เช่นการแสดงความคิดเห็นในการเสนอชื่อผู้จะมาเป็นประธาน ต้องอธิบายได้ว่าทำไมจึงเสนอชื่อ อาจเพราะเคยเห็นความสามารถของเขา พร้อมยกตัวอย่างประกอบว่าเมื่อไรที่ไหนเขาแสดงให้เห็นว่าอย่างไร

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๒

ใบงานที่ 2

ให้นักเรียนเลือกประธาน ไว้ดำเนินการวางแผนแสดงบทบาทสมมุติ

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๓

ใบงานที่ 3

ช่วยกันวางแผนแสดงบทบาทสมมติ เรื่องเกี่ยวกับความเหมาะสมในการ
บริโภคตามฐานะของตน
เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๕

ใบงานที่ 4

เลือกตัวแสดงบทบาทต่างๆในเรื่องที่วางแผนนั้น
ในการเลือกบุคคลแต่ละคนให้นักเรียนเสนอเหตุผล ถึงความเหมาะสมใน
การเลือก
เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๕

ใบงานที่ 5

ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติตามที่ได้วางแผนไว้

แบบฝึกปฏิบัติการประชาธิปไตย ครั้งที่ 17

เรื่องการใช้สินค้าและบริการอย่างคุ้มค่า

เวลา 50 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>1 ครูนำรายชื่อนักเรียนมาอ่าน โดยแยกนักเรียนกลุ่มฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยๆ ออกจากนักเรียนคนอื่นๆ</p> <p>2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 7-8 คน</p> <p>3 อธิบายวิธีการทำงาน และแจกใบงาน</p>		3 นาที
<p>4 นักเรียนเลือกประธานเพื่อดำเนินการ และบุคคลที่จะสวมบทบาทต่างๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การยกมือเพื่อขอเสนอรายชื่อ - การให้เหตุผลในการเสนอ - การช่วยกันเลือกหาคนที่เหมาะสมกับหน้าที่ที่มอบหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - คารวธรรม - ปัญญาธรรม - สามัคคีธรรม 	10 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>5 ให้นักเรียนช่วยกันวางแผนในการแสดงบทบาทสมมติเรื่องเกี่ยวกับการใช้สินค้าและบริการอย่างคุ้มค่า</p> <ul style="list-style-type: none"> - การยกมือเพื่อขอเสนอความคิด - การให้เสนอความคิดเห็น - การช่วยกันสรุปเป็นเรื่องตามลำดับที่ละฉาก จนจบ 	<ul style="list-style-type: none"> - คารวธรรม - ปัญญาธรรม - สามัคคีธรรม 	15 นาที
<p>6 นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติตามการตัดสินใจของกลุ่ม - ร่วมกันแสดงตามที่ได้รับมอบหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - คารวธรรม - สามัคคีธรรม 	12 นาที

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนอ่านและปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้

1. ต้องฝึกการมีคารวะธรรม คือ การเคารพผู้พูด เช่น การตั้งใจฟังให้จบ ก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งหรือสนับสนุน เคารพผู้ฟังด้วยการไม่พูดจาพาดพิงผู้ฟัง ให้เกิดความเสียหายและในการพูดแสดงความคิดเห็นทุกครั้งต้องใช้เหตุผล นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันด้วย

2. ต้องฝึกการมีสามัคคีธรรม คือ การร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลงานของกลุ่มพร้อมทั้งร่วมปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่ม เช่น ได้รับมอบหมายให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ก็กระทำเช่นนั้นไม่ใช่ว่าจะนั่งฟังอย่างเดียว มีข้อเสนอ ข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยใดๆก็เก็บไว้ในใจ

3. ต้องฝึกการมีปัญญาธรรม คือ การอธิบายเหตุผลเมื่อมีการตัดสินใจ อภิปรายซักถาม การยอมรับฟังข้อบกพร่องของตนเองของกลุ่มและพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไข เช่นการแสดงความคิดเห็นในการเสนอชื่อผู้จะมาเป็นประธาน ต้องอธิบายได้ว่าทำไมจึงเสนอชื่อ อาจเพราะเคยเห็นความสามารถของเขา พร้อมยกตัวอย่างประกอบว่าเมื่อไรที่ไหนเขาแสดงให้เห็นว่าอย่างไร

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๓

ใบงานที่ 2

ให้นักเรียนเลือกประธาน ไว้ดำเนินการวางแผนแสดงบทบาทสมมติ
เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๓

ใบงานที่ 3

ช่วยกันวางแผนแสดงบทบาทสมมติ เรื่องเกี่ยวกับการใช้สินค้าและบริการ
อย่างคุ้มค่า
เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๔

ใบงานที่ 4

เลือกตัวแสดงบทบาทต่างๆในเรื่องที่วางแผนนั้น
ในการเลือกบุคคลแต่ละคนให้นักเรียนเสนอเหตุผล ถึงความเหมาะสมใน
การเลือก
เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๕

ใบงานที่ 5

ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติตามที่ได้วางแผนไว้

แบบฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย ครั้งที่ 18

เรื่องความหมายของการแลกเปลี่ยน

เวลา 50 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>1 ครูนำรายชื่อนักเรียนมาอ่าน โดยแยกนักเรียนกลุ่มฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยฯ ออกจากนักเรียนคนอื่นๆ</p> <p>2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 4-5 คน</p> <p>3 อธิบายวิธีการทำงาน และแจกใบงาน</p>		3 นาที
<p>4 นักเรียนเลือกประธานและผู้ทำหน้าที่อื่น เช่น เลขาคัดบันทึก ผู้รายงาน เป็นต้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - การยกมือเพื่อขอเสนอรายชื่อ - การให้เหตุผลในการเสนอ - การช่วยกันเลือกหาคนที่เหมาะสมกับหน้าที่ที่มอบหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - คาราวธรรม - ปัญญาธรรม - สามัคคีธรรม 	10 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กับกลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>5 นักเรียนอ่านเนื้อหาในใบงานที่แจกให้ แล้วร่วมกันอภิปรายเพื่อหาความหมาย ของการแลกเปลี่ยน</p> <ul style="list-style-type: none"> _ การยกมือเพื่อขอเสนอความคิดเห็น _ การให้เหตุผลประกอบความคิดเห็น _ การช่วยกันหาข้อสรุปที่ดีที่สุด และ ยอมรับผลงานของกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> _ คาราวธรรม _ ปัญญาธรรม _ สามัคคีธรรม 	20 นาที
6 นักเรียนบันทึกข้อสรุปที่ได้	-สามัคคีธรรม	2 นาที
7 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนออกมา รายงาน	_ คาราวธรรม	5 นาที
<p>8 ชักถามปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> _ การซักถามของผู้ฟังรายงาน _ การช่วยกันตอบของกลุ่มรายงาน _ การรับฟังข้อเสนอแนะของเพื่อนๆและ ครูเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข 	<ul style="list-style-type: none"> _ ปัญญาธรรม _ สามัคคีธรรม _ ปัญญาธรรม 	10 นาที

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนอ่านและปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้

1. ต้องฝึกการมีคารวะธรรม คือ การเคารพผู้พูด เช่น การตั้งใจฟังให้จบ ก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งหรือสนับสนุน เคารพผู้ฟังด้วยการไม่พูดจาพาดพิงผู้ฟัง ให้เกิดความเสียหายและในการพูดแสดงความคิดเห็นทุกครั้งต้องใช้เหตุผล นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันด้วย

2. ต้องฝึกการมีสามัคคีธรรม คือ การร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลงานของกลุ่มพร้อมทั้งร่วมปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่ม เช่น ได้รับมอบหมายให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ก็กระทำเช่นนั้นไม่ใช่ว่าจะนั่งฟังอย่างเดียว มีข้อเสนอ ข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยใดๆก็เก็บไว้ในใจ

3. ต้องฝึกการมีปัญญาธรรม คือ การอธิบายเหตุผลเมื่อมีการตัดสินใจ อภิปรายซักถาม การยอมรับฟังข้อบกพร่องของตนเองของกลุ่มและพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไข เช่นการแสดงความคิดเห็นในการเสนอชื่อผู้จะมาเป็นประธาน ต้องอธิบายได้ว่าทำไมจึงเสนอชื่อ อาจเพราะเคยเห็นความสามารถของเขา พร้อมยกตัวอย่างประกอบว่าเมื่อไรที่ไหนเขาแสดงให้เห็นว่าอย่างไร

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๒

ใบงานที่ 2

ให้นักเรียนเลือกประธาน ไว้ดำเนินการอภิปรายเพื่อหาข้อยุติต่างๆ
เลือกเลขานุการไว้สำหรับบันทึกข้อตกลงและอื่นๆ ที่ได้จากการอภิปรายและการ

ลงมติ

เลือกผู้ที่จะเขียนรายงานส่งครู

เลือกผู้อ่านใบงานต่างๆ

เลือกผู้ที่จะจัดชุดการสอนให้เหมือนเดิมก่อนคืนครู

เลือกผู้ที่จะมารายงานหน้าห้องหนึ่งคน

ในการเลือกบุคคลแต่ละคนให้นักเรียนเสนอชื่อพร้อมเหตุผลแสดงถึงความ
เหมาะสมในการทำหน้าที่นั้นๆ

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๓

ใบงานที่ 3

ให้นักเรียนช่วยกันระดมสมองและอภิปรายเพื่อสรุปเป็นความหมายของการ
แลกเปลี่ยน

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๔

ใบงานที่ 4

จงเขียนคำตอบที่ได้ลงสมุดของตน

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๖

ใบงานที่ 6

จงเขียนคำตอบที่ได้เป็นรายงานส่งครูและส่งตัวแทนมารายงานหน้าห้อง

สำหรับกลุ่มควบคุมให้อ่านใบงานต่อไปนี้แทน

ใบงาน

ให้นักเรียนอ่านความหมายของการแลกเปลี่ยนแล้วเขียนพฤติกรรมกา
แลกเปลี่ยนที่นักเรียนได้กระทำเมื่อวานนี้ ตั้งแต่ต้นถึงเวลาเข้านอน

แบบฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย ครั้งที่ 19

เรื่องพัฒนาการของการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ

เวลา 50 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้นักเรียนทำอย่างฝึก	เวลา
<p>1 ครูนำรายชื่อให้นักเรียนมาอ่าน โดยแยกนักเรียนกลุ่มฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยฯ ออกจากนักเรียนคนอื่นๆ</p> <p>2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 7-8 คน</p> <p>3 อธิบายวิธีการทำงาน และแจกใบงาน</p>		3 นาที
<p>4 นักเรียนเลือกประธานเพื่อดำเนินการ และบุคคลที่จะสวมบทบาทต่างๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> -การยกมือเพื่อขอเสนอรายชื่อ -การให้เหตุผลในการเสนอ -การช่วยกันเลือกหาคนที่เหมาะสมกับหน้าที่ที่มอบหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> -คารวะธรรม -ปัญหาธรรม -สามัคคีธรรม 	10 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>5 ให้นักเรียนช่วยกันวางแผนในการแสดง บทบาทสมมุติ เรื่อง"พัฒนาการของการ แลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ"</p> <p>_การยกมือเพื่อขอเสนอความคิด</p> <p>_การให้เสนอความคิดเห็น</p> <p>_การช่วยกันสรุปเป็นเรื่องตามลำดับ ที่ละฉาก จนจบ</p>	<p>_คารวธรรม</p> <p>_ปัญหาธรรม</p> <p>_สามัคคีธรรม</p>	15 นาที
<p>6 นักเรียนแสดงบทบาทสมมุติ</p> <p>-ปฏิบัติตามการตัดสินใจของกลุ่ม</p> <p>-ร่วมกันแสดงตามที่ได้รับมอบหมาย</p>	<p>-คารวธรรม</p> <p>-สามัคคีธรรม</p>	12 นาที

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนอ่านและปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้

1. ต้องฝึกการมีคารวะธรรม คือ การเคารพผู้พูด เช่น การตั้งใจฟังให้จบ ก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งหรือสนับสนุน เคารพผู้ฟังด้วยการไม่พูดจาพาดพิงผู้ฟัง ให้เกิดความเสียหายและในการพูดแสดงความคิดเห็นทุกครั้งต้องใช้เหตุผล นอกจากนี้ ยังต้องปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันด้วย

2. ต้องฝึกการมีสามัคคีธรรม คือ การร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลงานของกลุ่มพร้อมทั้งร่วมปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่ม เช่น ได้รับมอบหมายให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ก็กระทำเช่นนั้นไม่ใช่ว่าจะนั่งฟังอย่างเฉยๆ มีข้อเสนอ ข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยใดๆก็เก็บไว้ในใจ

3. ต้องฝึกการมีปัญญาธรรม คือ การอธิบายเหตุผลเมื่อมีการตัดสินใจ อภิปรายชี้กถาม การยอมรับฟังข้อบกพร่องของตนเองของกลุ่มและพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไข เช่นการแสดงความคิดเห็นในการเสนอชื่อผู้จะมาเป็นประธาน ต้องอธิบายได้ว่าทำไมจึงเสนอชื่อ อาจเพราะเคยเห็นความสามารถของเขา พร้อมยกตัวอย่างประกอบว่าเมื่อไรที่ไหนเขาแสดงให้เห็นว่าอย่างไร

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๒

ใบงานที่ 2

ให้นักเรียนเลือกประธาน วัตถุประสงค์ในการวางแผนแสดงบทบาทสมมติ
เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๓

ใบงานที่ 3

ช่วยกันวางแผนแสดงบทบาทสมมติ เรื่องพัฒนาการของการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ
เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๔

ใบงานที่ 4

เลือกตัวแสดงบทบาทต่างๆในเรื่องที่วางแผนนั้น
ในการเลือกบุคคลแต่ละคนให้นักเรียนเสนอเหตุผล ถึงความเหมาะสมในการเลือก
เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๕

ใบงานที่ 5

ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติตามที่ได้วางแผนไว้

แบบฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย ครั้งที่ 20

เรื่องพัฒนาการของการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ

เวลา 50 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
<p>1 ครูนำรายชื่อนักเรียนมาอ่าน โดยแยก นักเรียนกลุ่มฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยฯ ออกจากนักเรียนคนอื่นๆ</p> <p>2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 4-5 คน</p> <p>3 อธิบายวิธีการทำงาน และแจกใบงาน</p>		3 นาที
<p>4 นักเรียนเลือกประธานและตัวแทนออก ไปร่วมโต้วาที</p> <ul style="list-style-type: none"> - การยกมือเพื่อขอเสนอรายชื่อ - การให้เหตุผลในการเสนอ - การช่วยกันเลือกหาคนที่เหมาะสมกับ หน้าที่ที่มอบหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - คารวธรรม - ปัญญาธรรม - สำนึกศีลธรรม 	10 นาที

ขั้นตอนการฝึก	ประเภทของพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านวิถี ชีวิตที่ให้กลุ่มตัวอย่างฝึก	เวลา
5 ให้ตัวแทนจับสลากเป็นหัวหน้าฝ่ายค้าน ฝ่ายเสนอ และผู้สนับสนุนแต่ละฝ่าย -ปฏิบัติตามการตัดสินใจของกลุ่ม	-คารวธรรม	5 นาที
6 ใ้ตัวที่ เรื่อง"การแลกเปลี่ยนแบบเดิม ดีกว่าการใช้เงิน" -การให้เหตุผลประกอบความคิดเห็น -ยอมรับผลงานของกลุ่ม	-ปัญญาธรรม -สามัคคีธรรม	30 นาที

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนอ่านและปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้

1. ต้องฝึกการมีคารวะธรรม คือ การเคารพผู้พูด เช่น การตั้งใจฟังให้จบ ก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งหรือสนับสนุน เคารพผู้ฟังด้วยการไม่พูดจาพาดพิงผู้ฟัง ให้เกิดความเสียหายและในการพูดแสดงความคิดเห็นทุกครั้งต้องใช้เหตุผล นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันด้วย

2. ต้องฝึกการมีสามัคคีธรรม คือ การร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลงานของกลุ่มพร้อมทั้งร่วมปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่ม เช่น ได้รับมอบหมายให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ก็กระทำเช่นนั้นไม่ใช่ว่าจะนั่งฟังอย่างเดียว มีข้อเสนอ ข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยใดๆก็เก็บไว้ในใจ

3. ต้องฝึกการมีปัญญาธรรม คือ การอธิบายเหตุผลเมื่อมีการตัดสินใจ อภิปรายซักถาม การยอมรับฟังข้อบกพร่องของตนเองของกลุ่มและพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไข เช่นการแสดงความคิดเห็นในการเสนอชื่อผู้จะมาเป็นประธาน ต้องอธิบายได้ว่าทำไมจึงเสนอชื่อ อาจเพราะเคยเห็นความสามารถของเขา พร้อมยกตัวอย่างประกอบว่าเมื่อไรที่ไหนเขาแสดงให้เห็นว่าอย่างไร

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ ๓

ใบงานที่ 2

ให้นักเรียนเลือกตัวแทน 2 คน ออกไปตัดวาที ใน หัวข้อ การแลกเปลี่ยน
แบบเดิมดีกว่าการใช้เงิน

เมื่อได้แล้วให้ตัวแทนที่ได้ออกไปจับสลาก

เมื่อปฏิบัติแล้วให้เปิดแผ่นที่ 3

ใบงานที่ 3

ให้ตัวแทนออกไปนั่งประจำตำแหน่งตามที่จับสลากได้แล้วดำเนินการตัดวาที

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายบุญมี ชื่อสกุล เต็ดอนันต์กุล

เกิดวันที่ 24 เดือนมกราคม พุทธศักราช 2500

สถานที่เกิด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 4 หมู่ 8 ตำบลบ้านเลน อำเภอบางปะอิน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13160

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนวัดกลางคลองสาม อำเภอลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี 12120

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2517 ประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนบางปะอิน "ราชานุเคราะห์"
- พ.ศ. 2519 ป.กศ. จาก วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
- พ.ศ. 2532 ค.บ. จาก วิทยาลัยครูพระนคร
- พ.ศ. 2539 วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

ผลของการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยต่อการเปลี่ยนเจตคติต่อประชาธิปไตย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

บทคัดย่อ

ของ

บุญมี เต็ดอนันต์กุล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์

มีนาคม 2539

การวิจัยเรื่อง "ผลของการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยต่อการเปลี่ยนเจตคติต่อประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2" มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ การศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ต่อการเปลี่ยนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต และเปรียบเทียบผลของการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตต่อการเปลี่ยนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ระหว่างกลุ่มที่สนใจกับกลุ่มที่ไม่สนใจ เข้ารับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต รูปแบบการวิจัยเป็นการทดลองใช้พฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา รายวิชา เศรษฐศาสตร์ครบถ้วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยสุ่มด้วยการจับสลากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตที่สนใจและไม่สนใจฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต อย่างละ 30 คน รวม 60 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างที่นำมาทดลองเป็นจำนวน 20 ครั้ง

การทดลอง แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต (กลุ่มทดลอง) จำนวน 30 คน และกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต (กลุ่มควบคุม) จำนวน 30 คน การสุ่มเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกระทำโดย ให้นักเรียนที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อประชาธิปไตยและสนใจที่จะฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต จับสลากเข้ากลุ่มทดลองเป็นจำนวน 15 คน และกลุ่มควบคุมเป็นจำนวน 15 คน ทำเช่นเดียวกันนี้กับนักเรียนที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อประชาธิปไตยและไม่สนใจที่จะฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ในการทดลอง กลุ่มทดลองจะได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย ส่วนกลุ่มควบคุมจะได้รับการเรียนการสอน ตามปกติ

การวัดตัวแปรกระทำด้วยการให้ทำแบบทดสอบเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต และให้ตอบแบบสอบถามความสนใจฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต ซึ่งเป็นการวัดตัวแปรเพื่อจัดกลุ่ม หลังจากดำเนินการทดลองและจะทำ การวัดตัวแปรตาม คือ เจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตอีกครั้ง จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลตามสมมติฐาน โดยใช้สถิติ ที่ (t-test) ผลการทดลองและวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต มีคะแนน

เจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตโดยสมัครใจมีคะแนนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตโดยไม่สมัครใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลจากการวิจัยนี้ทำให้สามารถทราบแนวทางและวิธีการฝึกพฤติกรรมที่มีผลต่อการเปลี่ยนเจตคติต่อประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตของเยาวชน และทราบแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาบุคคลในเรื่องประชาธิปไตยด้านวิถีชีวิตอย่างได้ผลดี นอกจากนี้ วิธีการและรูปแบบการฝึกพฤติกรรมสามารถใช้เป็นพื้นฐานในการค้นคว้าวิจัยเพื่อเปลี่ยนเจตคติในเรื่องอื่นๆได้อีกด้วย

THE EFFECT OF DEMOCRATIC BEHAVIOR TRAINING ON CHANGING IN
DEMOCRATIC ATTITUDE OF THE MATHAYOM SUKSA TWO STUDENTS

ABSTRACT

BY

BOONMEE DEDANANTKUL

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Sciences degree in Applied Behavioral Science
Research at Srinakharinwirot University

March 1996

This study on "The effect of democratic behavior training on democratic attitude changing of the students in Mathayom Suksa two" has two main purposes: firstly, to examine the effect of democratic behavior training in life style on attitude changing in life style and secondly, to compare the effect of democratic behavior training in life style between the voluntary group and the involuntary group.

A total of 60 students in Mathayom Suksa two with low democratic attitude in life style were equally sampling into voluntary group and involuntary group, to be trained on democratic behavior in life style. Twenty experimentations were carried out.

The subjects were divided into experimental group and controlling group, to be trained and not to be trained. The voluntary group who had low democratic attitude was sampling into experimental group and controlling group, 15 each. The involuntary group who had low democratic attitude was also divided with the same method. The experimental group was trained in democratic behavior while the controlling group received actual teaching. Data was analyzed by using t-test. Results could be summarized as follows:

Firstly, the students of democratic behavior trained changed democratic attitude more than those who were untrained.

Secondly, the voluntary group changed the democratic attitude more than the involuntary group.

It was suggested that these findings could be used to promote democratic attitude in life style of population in general as well.